

HANDLINGSPLAN 2019-2022

Vedtatt av Nittedal kommunestyre 17.12.2018

Innholdsfortegnelse:

Rådmannens forslag til vedtak	4
Kommunestyrets behandling (17.12.2018) - Vedtak	7
Rådmannens innledende vurderinger	13
Plansystemet	19
Kommunens styringsdokumenter	19
Kommuneplanen	19
Planstrategi 2016-2019	20
Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus	23
Mål og sektorer	24
De 8 strategiske målene	24
Befolkningsutviklingen 2018-2030	24
Sektorgruppering av enhetene	27
Tall- og datagrunnlag	28
Gode tjenester	29
Mål og strategier i kommuneplanen 2015-2027	29
Gode tjenester i oppvekst- og utdanningssektoren	30
Gode tjenester i helse- og velferdssektoren	37
Gode tjenester i miljø- og samfunnsutviklingssektoren	44
Prioriteringer for 2019	46
Oversikt over selskap Nittedal kommune eier hele/deler av, og andre interkommunale samarbeid kommunen deltar i	47
God folkehelse	48
Føringer	48
Status og utfordringer i Nittedal	49
Prioriteringer for 2019	51
Rent miljø	54
Føringer	54
Status og utfordringer	55
Prioriteringer for 2019	55
Stolt nittedalsidentitet	57
Status og utfordringer	58
Prioriteringer for 2019	59
Levende lokaldemokrati	60
Føringer	60
Status og utfordringer	62

Prioriteringer for 2019	62
Gode prosesser	63
Føringer	63
Status og utfordringer:	64
Prioriteringer for 2019	64
Kompetente og motiverte medarbeidere.....	65
Føringer	65
Status og utfordringer i Nittedal kommune	66
Prioriteringer for 2019	70
Sunn økonomi.....	72
Føringer	72
Mål og satsinger i 2019.....	72
Økonomiske rammer, forutsetninger og prioriteringer i handlingsplanen	72
Andre fokusområder.....	90
Næring	90
Beredskap	92
Vedlegg 1: Forskriftsmessige økonomiske oversikter	95
Vedlegg 2: Ikke innarbeidede investeringer i perioden 2019-2022	104
Vedlegg 3: Prisark for 2019	105
Vedlegg 4: Beskrivelse av endringer i sektorenes budsjetter	117
Vedlegg 5: Nittedal kirkelige fellesråds økonomiplan 2019-2022.....	123
Vedlegg 6: Identifiserte investeringsbehov etter 2022	130
Vedlegg 7: Enhetenes budsjettammer	131

Rådmannens forslag til vedtak

1. Skattesatser

1.1. Ved beregning av skatt for forskuddspliktige for 2019 legges til grunn skattøre på 11,55 prosent, eller den høyeste sats Stortinget fastsetter.

1.2. Formuesskatt for forskuddspliktige 2019 beregnes etter den høyeste sats Stortinget fastsetter.

2. Eiendomsskatt

2.1. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt for skatteåret 2019 etter følgende utskrivningsalternativ:

§3 f) Faste eiendommer i klart avgrenset område som helt eller delvis er utbygde på byvis eller der slik utbygging er i gang og på næringseiendom, kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum.

2.2. Eiendomsskatteområdet for områder som er helt eller delvis utbygd på byvis og hvor slik utbygging er i gang avgrenses som vedtatt av kommunestyret i KST-sak 92/14, det vil si til områder utenfor markagrensa.

2.3. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 11 og 12 velger kommunestyret å ha differensierte eiendomsskattesatser. Skattesats for bolig- og fritidseiendom settes til 2,4 promille og skattesats for næringseiendom settes til 2,5 promille.

2.4. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 11 innføres et bunnfradrag på kr 1 330 000 av eiendomsskattetaksten for boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet.

2.5. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 bokstav b fritas eiendommer som har historisk verdi for eiendomsskatt. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 bokstav a fritas eiendommer som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten for eiendomsskatt. Det vises til egen sak om hvilke konkrete eiendommer som skal fritas etter § 7 bokstav a og b.

2.6. Kommunestyret, i medhold av eiendomsskatteloven § 25, fastsetter at eiendomsskatten betales i to terminer; 1. juni og 1. desember.

2.7. I medhold av eiendomsskatteloven § 8 C-1 benytter kommunen formuesgrunnlag fra skatteetaten ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt for boligeiendommer. For øvrig benytter kommunen eiendomsskattevedtekter og retningslinjer som vedtatt av kommunestyret i KST-sak 84/14.

3. Betalingssatser

3.1. Nittedal kommune legger til grunn en generell prisstigning på 2,8 prosent (statens anslag for pris- og lønnsvekst for 2019) i kommunens gebyrer og avgifter med virkning fra 1.1.2019.

- 3.2. Prisjustering vedtas i henhold til vedlagte prisark og gjøres gjeldende fra 1.1.2019 hvis ikke annet er bestemt. Rådmannen delegeres fullmakt å endre til de til enhver tid gjeldende satser i henhold til «Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.» og «Forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv. (tobakksalgsforskriften)»
- 3.3. Årsavgift vann, avløp, renovasjon og feiing samt øvrige kommunaltekniske gebyrer fastsettes i egen sak.
- 3.4. Gebyrer innenfor plan, byggesak og oppmåling fastsettes i egen sak.
4. Handlingsplan 2019 – 2022
  - 4.1. Forslag til Handlingsplan for perioden 2019 – 2022 vedtas.
  - 4.2. Rådmannen får fullmakt til å innarbeide de økonomiske konsekvensene av det vedtatte årsbudsjettet 2019 i Handlingsplanen 2019 – 2022.
5. Årsbudsjett drift 2019
  - 5.1. Forslag til driftsbudsjett vedtas, jf skjema 1A og 1B hvor år 1 er årsbudsjett 2019, herunder mål og premisser for bevilgningene.
  - 5.2. Driftsrammene for hver sektor vedtas slik det fremgår av skjema 1B.
6. Årsbudsjett investering 2019
  - 6.1. Forslag til investeringsbudsjett vedtas, jf skjema 2A og 2B hvor år 1 er årsbudsjett 2019, herunder mål og premisser for bevilgningene.

Låneopptak

- 6.2. Rammen for opptak av lån til investeringer settes til kr 471 234 000 i 2019. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommuneloven § 50 nr 7.
- 6.3. Rådmannen delegeres fullmakt til å ta opp lån og godta rentebetingelser og øvrige betingelser for nye lån, refinansiere og restrukturere låneporteføljen, samt undertegne lånedokumenter.
- 6.4. Nittedal kommune opptar «Startlån» i Husbanken til videre utlån i 2019 med 35 000 000 kroner. Enhet for bolig og tilflytting gis fullmakt til å forskuttere tildeling til startlånskunder med inntil 10 mill. kroner før Husbankens lånetilsagn er mottatt.
- 6.5. Nittedal kommunes løpende driftslikvider anses å være tilstrekkelige. Det godkjennes likevel mulighet for opptak av kassakreditt i kommunens hovedbankforbindelse med øvre ramme på 20 mill. kroner på de rammevilkår som fremgår av kommunestyrets vedtak av 25.5.1991, KST-sak 59/91.
7. Det delegeres til rådmannen å fordele utgifter og inntekter til den enkelte skole etter elevbasert tildelingsmodell.

8. Rådmannen gis fullmakt til å foreta tekniske justeringer som følge av budsjettbehandlingen i Stortinget.
9. Rådmannen gis fullmakt til å fordele virkning av lønnsoppgjør og økning i husleie fra sentral post til sektorene.
10. Kommunestyret delegerer fullmakt til rådmannen for budsjettjustering av bruk av disposisjonsfond i enhetene, budsjettskjema 1B, til formål bestemt av kommunestyret.
11. Foreløpige kommunale satser i henhold til forskrift om likeverdig behandling av private barnehager
  - 11.1. Kommunale satser for drift 2019 for ordinære private barnehager fastsettes foreløpig til kr 203 902 for små barn og kr 97 264 for store barn. Satsene er inkludert 4,3 prosent administrasjonskostnader. Endelige satser fastsettes etter Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2019.
  - 11.2. For familiebarnehager benyttes nasjonale satser.
  - 11.3. Vedtak om kapitaltilskudd for 2019 baseres på bruk av nasjonale satser for ordinære private barnehager og for familiebarnehager
12. Tilskudd fra Nittedal kommune til Nittedal kirkelige fellesråd justeres med deflator fra statsbudsjettet for 2019. Rådmannen gis fullmakt til å innarbeid nye større oppgaver som vedtatt i kommunestyret i grunnlaget for deflatorjustering.
13. Nittedal-eiendom KF gis fullmakt til å kjøpe/selge bolig/tomt i Nittedal kommune for inntil kr 7 000 000,-. Som følge av dette gis fullmakt til signering av samtlige dokumenter for å gjennomføre kjøpet/salget.
14. Rådmannen i samarbeid med Nittedal-eiendom KF gis fullmakt til å fremforhandle avtaler med eiendomsbesittere/rettighetshavere for kjøp/sikring av rettigheter i fast eiendom i Nittedal kommune. Formålet er å sikre kommunens behov i samfunns- og sentrumsutvikling, herunder etablering av sosial og teknisk infrastruktur. Fremforhandlede avtaler skal behandles og godkjennes av kommunestyret.
15. Ordfører gis fullmakt til å foreta anskaffelser i henhold til «Plan for kommunal kriseledelse» for inntil 5 mill. kroner dersom det inntreffer en krise

Kommunestyrets behandling (17.12.2018) - Vedtak

Vedtak

Som rådmannens innstilling med følgende endringer og tillegg:

Forslag som har direkte økonomiske konsekvenser

Beløp i kr		2019	2020	2021	2022
Slattumhallen	Brutto inkl. mva	20 000 000	65 000 000	65 000 000	0
Finansiering Slattumhallen					
MVA kompensasjon		3 080 000	10 010 000	10 010 000	0
Egenkapital 25 %		4 230 000	13 750 000	7 900 000	0
Spillemidler		0	0	23 400 000	0
Lån		12 690 000	41 240 000	23 690 000	0
Beløp i kr					
	Enhet	2019	2020	2021	2022
Rentekostnader	Finansområdet	280 000	1 380 000	2 120 000	2 140 000
Avdragskostnader	Finansområdet	320 000	1 350 000	1 950 000	1 950 000
Delsum finanskostnader		600 000	2 730 000	4 070 000	4 090 000
Økninger					
	Enhet	2019	2020	2021	2022
Kulturskolen	Kultur	200 000	200 000	200 000	200 000
Det grenseløse teatret	Kultur	50 000	50 000	50 000	50 000
Bibliotek: Media og bøker	Kultur	100 000			
FDV kostnader og tilsynsvakt Slattumhall	Kultur			2 050 000	4 100 000
Trafikksikkerhet	Kommunalteknikk	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Kulvert Lurslia	Kommunalteknikk	3 000 000			
Delsum økninger driftsrammer		4 350 000	1 250 000	3 300 000	5 350 000
Sum økte kostnader - finansieres med redusert avsetning til disposisjonsfond		4 950 000	3 980 000	7 370 000	9 440 000
Netto driftsresultat Rådmannens forslag		24 938 000	16 125 000	49 674 000	59 576 000
Netto driftsresultat flertallspartiene		19 988 000	12 145 000	42 304 000	50 136 000
Netto driftsresultat flertallspartiene %		1,2 %	0,7 %	2,4 %	2,8 %
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)		1 690 452 000	1 713 209 000	1 743 147 000	1 765 715 000

1. Eiendomsskatt og låneopptak

Rådmannens forslag til vedtak i punktene 2.3 og 2.4 endres til:

2.3. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 11 og 12 velger kommunestyret å ha differensierte eiendomsskattesatser. Skattesats for bolig- og fritidseiendom settes til 2,2 promille og skattesats for næringsseiendom settes til 2,5 promille.

2.4. I medhold av eiendomsskatteloven § 11 innføres et bunnfradrag på kr 1 200 000 av eiendomsskattetaksten for boligdelen av eiendommen (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet.

Rådmannens forslag til vedtak i punkt 6.2 endres til:

6.2. Rammen for opptak av lån til investeringer settes til kr 483 924 000 i 2019. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommuneloven § 50 nr 7.

2. Slattumhallen

Arbeidet med realiseringen av Slattumhallen tas opp igjen med målsetningen om snarlig bygging på avsatt tomt ved Slattum skole. De idrettsfunksjonene som har ligget i prosjektet tidligere legges til grunn for det videre arbeidet. Materialvalg, estetikk og opparbeiding av utearealer må vurderes ut fra hva som er funksjonelt og godt nok. Mulighetene for å samordne funksjoner som følge av samlokaliseringen mellom skolen og idrettshallen, slik som for eksempel parkering og veier, må utnyttes. Det søkes i tillegg til ordinære spillemidler om midler til flerfunksjonelle idrettsbygg i et program i regi av Norges Idrettsforbund. Det avsettes 150 millioner i investeringsmidler til Slattumhallen. Egenkapitalen for finansiering av Slattumhallen settes til 25 prosent. Investeringen utføres av Nittedal-eiendom KF og konsekvensene av dette innarbeides i foretakets budsjett for 2019 og handlingsplan 2019-2022.

3. Kulturskolen

Det avsettes kr. 200.000,- årlig til kulturskolen for å finansiere dirigent til aspirantspill for korpselever.

4. Media og bøker i biblioteket

Det avsettes kr. 100.000,- for anskaffelse av media / bøker til biblioteket i 2019.

5. Det grenseløse teateret

Det avsettes kr. 50.000,- årlig til Det grenseløse teateret.

6. Kulvert ved planovergang i Lurslia

Rådmannen bes følge opp planene til Bane NOR angående bygging av kulvert ved planovergangen i Lurslia sommeren 2019. Det avsettes 3,0 mill i 2019 for å medfinansiere kulverten i Lurslia.

7. Rotneshallen

Det skal legges fram en sak for å få realisert tribuneanlegg i Rotneshallen umiddelbart etter at nye Nittedal ungdomsskole er ferdigstilt. Kostnadene for etablering av tribuneanlegg i Rotneshallen legges inn i handlingsplan 2020-2023.

8. Helhetlig regulering av Sagerud-området

Rådmannen bes gjennomføre en kommunal regulering av Sagerud-området som ivaretar en helhetlig planlegging av hvordan arealene i området skal utnyttes i tråd med formålet som er definert i kommuneplanen. Arbeidet gjennomføres i samarbeid med idretten, og det øremerkes 0,2 mill innenfor sektorens budsjett til oppstart av reguleringsarbeidet.

9. Trafikksikkerhetstiltak

Det avsettes 1,0 mill per år til trafikksikkerhetstiltak. Rådmannen bes spesielt om å vurdere trafikksikkerhetstiltak som er foreslått av barn og unges kommunestyre (BUK).

Verbalvedtak

10. Innbyggerperspektivet

Innbyggerperspektivet og verdiene raushet, redelighet og respekt skal ligge til grunn for all kommunal virksomhet og i arbeidet med å nå kommunens strategiske styringsmål. Dette må også være førende for kommunens organisasjonskultur, ledelse, rekruttering og medarbeidernes utviklingsmuligheter.

11. Innovasjon og digital transformasjon

Tidligere vedtak om fornying, innovasjon og digital transformasjon må sees i sammenheng, og vi ber rådmannen om å legge fram en sak til kommunestyret om hvordan arbeidet med dette kan organiseres og gjennomføres.

12. Utviklingsprosjekter

Rådmannen bes gjøre en helhetlig vurdering av alle utviklingsprosjekter for å sikre at kommunes ressurser totalt sett blir utnyttet på en effektiv måte til beste for innbyggerne våre.

13. Samordnet arealbruk i kommunale bygg

Kommunestyret viser til tidligere vedtak i K-sak 59/18 om samordnet og effektiv arealbruk for kommunens virksomheter, og ber om at det legges fram en sak om dette. I saken bes rådmannen se på løsninger som sikrer samlokalisering av tjenester som naturlig hører sammen. Tjenester som lå inne i planene for helsehuset vurderes særskilt i denne sammenheng.

14. Heldøgns omsorgstilbud

Det skal legges fram en sak om bygging av heldøgns omsorgstilbud for å dekke behovet for både rehabilitering og langtidsplasser på sykehjem. Målsetningen er å få etablert tilstrekkelig kapasitet på heldøgns omsorgstilbud, og saken må sees i sammenheng med samordnet arealbruk i kommunale bygg.

15. Vold i nære relasjoner

Rådmannen bes vektlegge arbeidet med å forebygge vold i nære relasjoner. Rullering av planen som omhandler vold i nære relasjoner vurderes i forbindelse med kommunal planstrategi.

16. Barnefattigdom

Rådmannen bes legge fram en sak om tiltak for barn i familier med dårlig økonomi. I denne saken skal det blant annet redegjøres for inntektsberegningen av økonomisk sosialhjelp, og vurdere å innføre en ordning hvor barnetrygden ikke inngår i inntektsberegningen for økonomisk sosialhjelp. Videre skal det gjøres rede for hvordan en låneordning for utstyr til fritidsaktiviteter kan organiseres.

17. Frivillige aktiviteter

Noen faste frivillige aktiviteter som har vært organisert gjennom frivilligsentralen videreføres i samråd med tjenestestedene. Individuelle tjenester til innbyggere som trenger bistand videreføres i et samarbeid mellom frivilligsentralens styre og Miljøhuset Gnisten. Utbetaling av kjøregodtgjøring til frivillige videreføres i samarbeid med Gnistregn som er frivilligsentralens regnskapsfører. *Endringer i teksten på sidene 39 og 40 i handlingsplanen innarbeides som konsekvens av dette.*

18. Voksenopplæring

Det skal legges fram en sak om organisering av grunnskoleopplæring og kvalifisering for voksne. I forbindelse med dette skal etterbruken av Hagen skole vurderes.

19. Gjennomføring av kulturplanen

Rådmannen bes legge fram en sak som basert på den vedtatte kulturplanen prioriterer tiltak innen kulturområdet. Videre ber vi rådmannen vurdere om Nittedal kommune skal inngå en samarbeidsavtale om Follo-piloten for å styrke den faglige virksomheten i kulturskolen. Saken benyttes som grunnlag for arbeidet med framtidige handlingsplaner og budsjett.

20. Nærmiljøforum

Nærmiljøforum legges ned, og avsatte midler til nærmiljøtiltak disponeres av rådmannen.

21. Miljøkrav og sertifisering av bygg

Det skal legges fram en sak der kommunestyret kan gjøre en ny vurdering av miljøkrav og miljøsertifisering (Breeam) for framtidige kommunale bygg. Saken skal belyse hva som vil være et riktig og godt nivå på miljøkravene, vurdere om miljøkravene bør fastsettes forskjellig fra bygg til bygg, og vurdere hvilken merverdi selve sertifiseringen gir.

22. Lokalbussen

Lokalbussen utgjør et godt tilbud som bør tilpasses økt antall passasjerer og passasjerenes transportbehov. Rådmannen bes gå i dialog med Ruter for å videreutvikle lokalbuss-tilbudet, herunder å få på plass lokalbuss i Hakadal.

23. Strandrydding langs Nitelva

Rådmannen bes legge til rette for en eller flere strandryddedager langs Nitelva hvor kommunen, flere frivillige og skoleelever kan gjennomføre strandrydding langs Nitelva.

24. Rent miljø

Nittedal kommune skal ha som målsetning å redusere klimagassutslippene, sikre vannkvaliteten i Nitelva og bevare det biologiske mangfoldet i kommunen. Rådmannen bes prioritere arbeidet med å nå det strategiske styringsmålet rent miljø gjennom kommunale planer og gode holdninger til miljøspørsmål i kommunens virksomhet.

Endringer i dokumentet etter kommunestyrets behandling

Det aller meste av dokumentet er uendret fra rådmannens forslag til handlingsplan. I kapittelet «Sunn økonomi» er prosateksten, inkl. grafer/diagrammer, uendret med unntak av endringer gjort under deloverskriften «Finansutgifter» og «Netto driftsresultat». Oppdaterte tabeller og figurer legges under de fra rådmannens forslag, og fremstår i tydelige farger som viser at de er endret/oppdatert.

Øvrige endringer i dokumentet sammenlignet med rådmannens forslag er:

Kommunestyrets vedtak er innarbeidet med økning til sektor for oppvekst og utdanning og sektor for miljø og samfunnsutvikling. Finanskostnader som følger av økt låneopptak knyttet til Slattumhallen er innarbeidet i driftsbudsjettet. Virkning av kommunestyrets vedtak er saldert ved å redusere avsetning til disposisjonsfond. Investeringsbudsjettet er økt med bevilgning og finansiering av Slattumhallen.

Fordeling av utgifter og inntekter til den enkelte skole er fordelt etter elevbasert tildelingsmodell, jfr pkt 7 i kommunestyrets vedtak.

Fordeling av virkning av lønnsoppgjør er fordelt til sektorene, jfr pkt 9 i kommunestyrets vedtak.

Tabellene i vedlegg 1 Forskriftsmessige økonomiske oversikter er oppdatert med riktige tall i henhold til vedtatt budsjett.

Vedlegg 3 Prisark for 2019. Skjenkebevillingsgebyr er oppdatert i henhold til «FOR 2005-06-08 nr 538: Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv» med virkning fra 1. januar 2019.

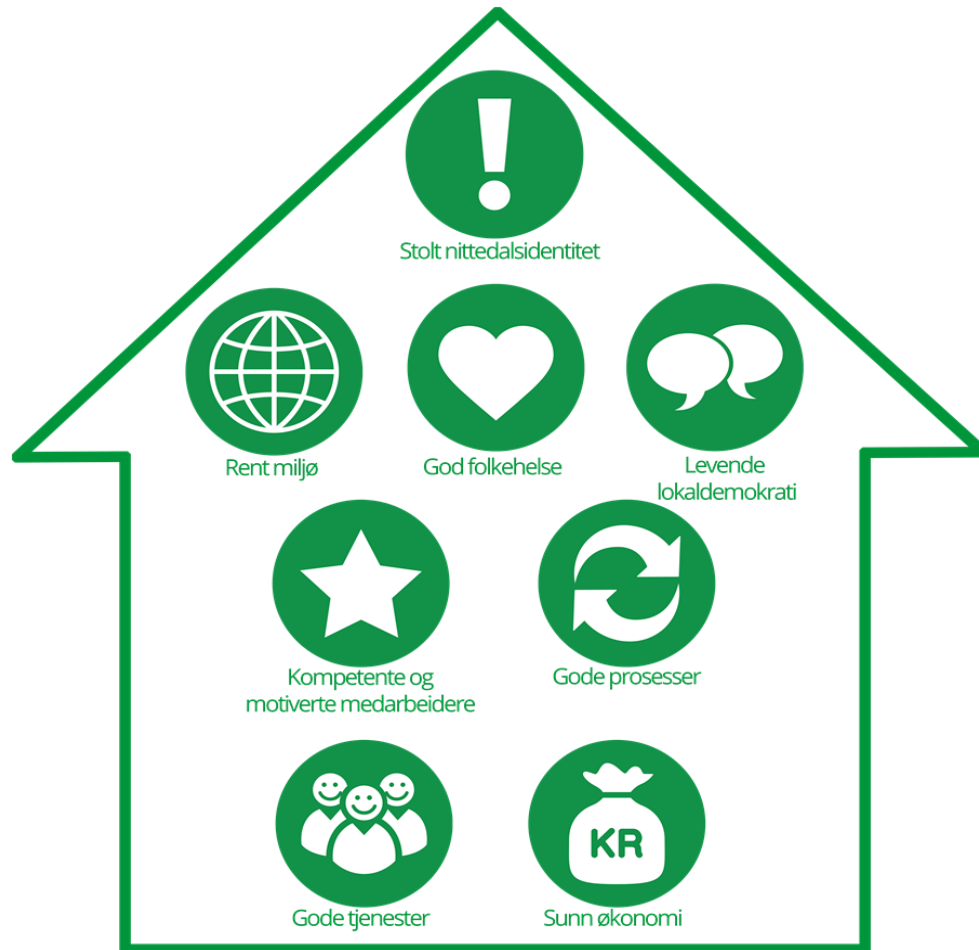
Tilsynsavgift for salgssteder for tobakksvarer og tobakkssurrogater er oppdatert i henhold til «FOR-2017-09-21-1446 Forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv. (tobakkssalgforskriften)»

Vedlegg 4 Beskrivelser av endringer i sektorenes budsjetter er oppdatert med kommunestyrets vedtak.

Vedlegg 7 Enhetenes budsjetttrammer er oppdatert i henhold til kommunestyrevedtaket.

Rådmannens innledende vurderinger

Refleksjon rundt de strategiske målene

Med denne måten å fremstille de strategiske målene på, ønsker rådmannen å tydeliggjøre at kommuneorganisasjonen arbeider på oppdrag fra innbyggerne representert ved de folkevalgte. Kommunen skal tjene befolkningen og alle tjenester skal være preget av innbyggerperspektivet. Samtlige ansatte skal være på det rene med at de hver dag går til arbeidet for å gjøre en innsats for innbyggerne i Nittedal.

Stolt Nittedalsidentitet anser rådmannen at både er et selvstendig strategisk mål, og samtidig et uttrykk for i hvilken utstrekning kommunen i alle øvrige aktiviteter lykkes å skape et samfunn hvor det er godt å bo og leve, og som innbyggerne kjenner seg stolte over å tilhøre.

For å skape dette samfunnet vil det være avgjørende å fokusere på folkehelse, rent miljø og et levende lokaldemokrati. En sunn befolkning som lever under gode miljøbetingelser, vil ha de beste forutsetninger for et godt liv. Aktive og engasjerte innbyggere vil være helt sentralt for å skape et samfunn som innbyggerne kan kjenne seg stolte over å tilhøre. Rådmannen tolker derfor begrepet «levende lokaldemokrati» i en utvidet betydning. Frivilligheten slik vi kjenner den i Nittedal, er helt sentral i stolt Nittedalsidentitet.

I utviklingen av Nittedalssamfunnet vil gode prosesser stå sentralt. Motiverte og kompetente medarbeidere skal bidra til prosesser som oppleves meningsfulle av så vel innbyggere som politikere. Politikerne må gis mulighet til å ivareta ombudsrollen. Ved å gjøre det meningsfullt og interessant å være politiker, og samtidige sikre aktive innbyggers medvirkning, sikrer vi prosesser og en utvikling som er i tråd med folkeviljen, og ikke minst kan prosessene trekke veksler på engasjement, kunnskap og innovasjonskraft som finnes hos innbyggere og folkevalgte.

Medarbeidernes motivasjon og kompetanse vil være avgjørende for å lykkes med å gi innbyggerne de tjenestene de forventer og som lovgivningen pålegger oss å yte. Det å være kommunalt ansatt er meningsfullt, samtidig som utviklingen har gått i retning av at det å arbeide i kommunens tjeneste stiller stadig større krav til kompetanse og profesjonalitet. Det er derfor viktig at kommunen har høye ambisjoner som arbeidsgiver og sikrer at de ansatte gis det faglige påfyll og de utviklingsmulighetene som skal til for at de fortsatt skal finne sine arbeidsoppgaver meningsfulle og kunne prestere slik det forventes.

Forventningene må formuleres tydelig gjennom god ledelse. Ambisiøse målsettinger bør i seg selv være motiverende. Gode resultater i tjenestene bidrar til stolthet og mening. Det å skape en prestasjonskultur tilpasset det kommunale oppdraget, står sentralt i det å sikre og utvikle gode tjenester. Det er et lederansvar å utvikle en slik kultur. Et godt arbeidsmiljø utgjør en viktig del av en god prestasjonskultur. Det å sikre et godt arbeidsmiljø er alle ansattes ansvar.

En av kommunens hovedoppgaver er å lede an i samfunnsutviklingen. En forsvarlig forvaltning av miljø og arealer er viktig for å sikre en god utvikling av Nittedalssamfunnet. Det å tilrettelegge for gode møteplasser som kulturhus, kirke, skolebygninger, svømme- og idrettshaller, er en sentral forutsetning for å levere gode tjenester, men disse møteplassene har en minst like viktig funksjon som arenaer for å bidra til aktive og engasjerte innbyggere og skape et godt sted å bo og leve.

Det å skape disse møteplassene og der i gjennom sikre ønsket samfunnsutvikling koster penger. Det er derfor viktig å sikre en god balanse mellom slike investeringer og driften. Samtidig skal det ikke skapes et bilde av at det finnes en formel som uttrykker en optimal balanse mellom investeringer og drift. I noen perioder vil tjenestene ha noe mer prioritet, i andre perioder vil det være viktig og riktig å satse på investeringer som sikrer utvikling av nødvendige møteplasser og infrastruktur.

Sunn økonomi skal bidra til en langsiktig holdbar utvikling. Det går derfor en grense for hvor mye kommunen kan prioritere investeringer på bekostning av drift og tjenester, og vice versa. I sunn økonomi ligger det derfor å trekke disse grensene på en god og forsvarlig måte. Den andre viktige hjørnesteinen i sunn økonomi, består i å sikre en effektiv forvaltning og god økonomistyring. Kommunen skal ikke bruke mer skattepenger enn nødvendig, og økonomien skal styres slik at pengene blir brukt som tenkt og at kostnadene holdes under kontroll.

I sum dreier alt dette seg om samfunnsutvikling. Dette er kjernen i kommunens samfunnsoppdrag, og de strategiske målene skal sikre ønsket utvikling.

Samfunnsoppdraget og handlingsplanen

Nye investeringer og en utvikling av kommuneorganisasjonen med sikte på å sikre innbyggerne gode tjenester, står sentralt i handlingsplanen og hvordan samfunnsoppdraget best skal ivaretas.

Byggingen av ny kirke på Rotnes, Kulturverket Flammen, Nittedal ungdomsskole og nærmiljøsenderet med ny barneskole med svømme- og idrettshall på Elvetangen, er alle eksempler på hvordan kommunen ruster opp for nye tider, bidrar til utvikling av lokalsamfunnet og legger til rette for mer effektiv drift.

Investeringene koster og finanskostnadene knyttet til disse, gjør at kommunens driftskostnader på andre områder må tas ned. Det er nå tale om at viktige investeringer gis mer prioritet.

Den løpende utviklingen av kommuneorganisasjonen vil derfor bli tilpasset nye forutsetninger. Fokus vil bli lagt på det å arbeide smartere, finne gode tverrsektorielle løsninger og få fram idéer og innovasjon som bidrar til å opprettholde og utvikle kvalitet. Arbeidet med denne prosessen ble satt i gang umiddelbart etter behandlingen av rammesaken i juni, KST-Sak 59/18. Internt har denne prosessen fått navnet Utvikling og tilpasningsprosessen. Så langt er særlig enhetsledere og tillitsvalgte involvert i arbeidet, men hele kommuneorganisasjonen vil etter hvert bli engasjert.

Rådmannen anser det viktig å sikre en klar forståelse for hvorfor kommunen nå satser sterkt på en fortsatt utvikling av skoler, idrettsanlegg og infrastruktur. Samtidig er det viktig å ha forståelse for hvordan alle gjennomførte og kommende investeringer vil påvirke økonomien og kommuneorganisasjonen framover.

Selv om vi nå ser utfordringer knyttet til økte kostnader i tjenesteproduksjonen som følge av behovsveksten og endrede økonomiske forutsetninger, er det viktig å ha med oss inn i årets behandling av budsjett og handlingsplan, at kommunens økonomi grunnleggende sett vurderes som god, med moderat gjeld og et ikke helt ubetydelig disposisjonsfond.

Det avgjørende spørsmålet er hvilken utvikling vi kan forvente i den kommende handlingsplanperioden, og hvordan vi best innretter oss i forhold til denne utviklingen. Et antall spørsmål er etter rådmannens skjønn sentrale i sammenhengen:

- Hvilke investeringer er viktigst sett til det samlede investeringsbehovet?
- Hvilke finanskostnader pådras, og hvilke behov for kostnadsreduksjon oppstår?
- Hvilke konsekvenser forventes å inntreffe som følge av kostnadsreduksjonene, herunder hvilken usikkerhet må kommunen vurdere som direkte følge av behovet for kostnadsreduksjoner?
- Hvordan bør kommunen håndtere usikkerhet og risiko knyttet til mulige renteoppgang, inntektssvikt, behovsvekst etc., samt usikkerhet knyttet til behovet for kostnadsreduksjoner i handlingsplanperioden?

Rådmannen legger ellers til grunn for arbeidet med budsjett og handlingsplan at det hvert år skal gjøres en helhetlig og grundig vurdering av kommunens økonomi. Bakgrunnen for dette er at forutsetningene for fjorårets vedtak av budsjett og handlingsplan kan ha endret seg eller at politikerne kan ha endret prioriteringer.

Samtidig som rådmannen skal være lojal mot politisk fattede vedtak, ligger det således i utredningsplikten at rådmannen hvert år skal gjøre en bred og fullstendig gjennomgang av hele økonomien og legge fram en realistisk handlingsplan. Fokuset i denne utredningen vil ligge på de økonomiske forutsetningene som bør legges til grunn, mulige konsekvenser av forventede kostnadsreduksjoner, og den usikkerhet som er knyttet til disse to forholdene.

Økonomiske forutsetninger og usikkerhetsvurderinger

Et grunnleggende forhold ved vurderingen av drift og investeringer, er hvilke økonomiske forutsetninger som bør legges til grunn. I rammesaken, KST-Sak 59/18, ble det redegjort for at forutsetningene som ble lagt til grunn for vedtaket av budsjett og handlingsplan for 2018 – 2021, ikke hadde slått til som forventet. Dette gjaldt både reduserte skatteinntekter og merforbruk i sektorene i 2018. Det ble rapportert om følgende avvik i budsjettforutsetninger per mars 2018, beløp i mill. kroner, for årene 2019 - 2022:

Tabell – Beløp i mill. kroner				
2019	2020	2021	2022	
-17	-43	-52	-52	

Per i dag har det blitt en økning i skatteinntektene, men samtidig har merforbruket i sektorene blitt noe høyere enn økningen i skatteinntekten. I hovedsak er bildet derfor uendret fra rammesaken hva angår økonomiske forutsetninger.

En del av forklaringen til den negative utviklingen i handlingsplanperioden, var en lavere befolkningsvekst enn forventet ut fra prognosene, se tabell:

Tabell - Prognose befolkningsvekst per 1/7 målt mot fjorår

	2018	2019	2020	2021
HP2018-21 (desember 2017)	2,7 %	3,0 %	2,0 %	
Rammesak 2019-22	1,1 %	1,4 %	1,4 %	1,3 %

Den usikkerhet befolkningsprognosen representerer, er fortsatt gyldig når rådmannen nå skal legge fram forslag til budsjett og handlingsplan for 2019 – 2022. Det samme gjelder for skatteinntekter, innbyggertilskudd, veksttilskudd og mulige merforbruk knyttet til behovsveksten. Det er summen av disse forholdene som nå har slått negativt ut for inneværende års budsjett og handlingsplan. Rådmannen legger derfor til grunn at budsjett og handlingsplan må vurderes ut fra de gjeldende økonomiske forutsetninger, selv om det senere kan vise seg at særlig inntektene kan bli høyere enn det dagens prognoser tilsier.

Til usikkerhetsbildet hører videre uklarhet omkring hva sluttkostnadene vil kunne bli i de investeringer rådmannen vil innstille på. Hvor stor behovsveksten vil bli som følge av innflytting, en betydelig økning i aldersgruppen 80+ og andre uforutsette forhold, representerer ytterligere en usikkerhetsfaktor som må vurderes. Rådmannen anser at man ved utarbeidelsen av nytt budsjett må ta høyde også for denne type usikkerhet.

Som angitt i økonomirapporteringen i august, KST-sak 74/18, er det her tale om en usikkerhet som kan utgjøre ca. kr 60 – 90 mill. i forskjell mellom det man kan kalle et «best case» og et «worst case» scenario. Gjennom de forutsetninger som nå legges til grunn, beveger man seg mot den nedre delen av dette intervallet, noe rådmannen anser som forsvarlig agering. Ikke minst vil dette være i samsvar med de gjeldende økonomiske forutsetningene.

En viktig grunn til å ta lav risiko, er at kommunen skal unngå ikke planlagte reduksjonstiltak av hastepreget karakter, typisk midt i et budsjettår. Dette må ses i sammenheng med at kommunen et stykke ut i handlingsplanperioden allerede vil ha gjennomført en rekke kostnadsreducerende tiltak og at det helt inn i 2021 vil være nødvendig med ytterligere tiltak. Kommunen vil da kunne få langt større problemer med å håndtere et kuttbehov som kommer på toppen av planlagte innsparinger, sammenlignet med at kommuneorganisasjonen innrettes på slike kostnadsreduksjoner nå, og med langt bedre tid til å vurdere og gjennomføre aktuelle tiltak. En gjennomføring av kostnadsreducerende tiltak av mer hastepreget karakter, vil sannsynligvis kunne få langt verre konsekvenser for både mottakere av tjenestene og ansatte, enn det som forventes når tiltakene er bedre forberedt. Siden er det slik at dersom kommunestyret ser at de økonomiske forutsetningene ligger an til å forbedres varig, så vil man kunne avstå fra kostnadsreduksjoner i samsvar med dette. «Føre var»-prinsippet tilsier imidlertid at man avventer til en slik varig, positiv trend i så fall er dokumentert.

Behovet for kostnadsreduksjoner med konsekvens- og usikkerhetsvurderinger

Som det framgikk av rammesaken, og som det vil bli redegjort for nedenfor, vil de kostnadsreduksjoner som kommunen forventes å stå overfor når vi nå fortsetter med nye investeringer, samlet sett, bli betydelige. I rammesaken ble dette forholdet omtalt som følger:

«Rådmann vil understreke at Nittedal kommune nå går inn i en svært krevende periode hvor stram økonomistyring og kompetente og kreative medarbeidere vil være sentrale suksessfaktorer. Dette innebærer at det i kommuneorganisasjonen må legges til rette

for en bred prosess som involverer ansatte, tillitsvalgte og enhetsledere slik at alle gode krefter forenes i arbeidet med å sikre fortsatt gode tjenester og en sunn økonomi til beste for kommunens innbyggere».

Behovet for å iverksette en bred prosess som beskrevet, ble for øvrig også tatt inn i vedtaket til kommunestyret, pkt. 8.

For de påfølgende vurderingene legger rådmannen til grunn et behov for kostnadsreduksjoner på ca. kr 67mill. fram til 2021, sammenlignet med dagens driftsnivå og gitt noen nærmere definerte forutsetninger. Disse forutsetningene dreier seg om renteutvikling, forventet skatteinntang, utbytte fra Eiendomsforetaket etc. og vil bli nærmere beskrevet nedenfor.

Rådmannen konstaterer at det knytter seg atskillig usikkerhet til hvilke konsekvenser tiltak opp mot kr 70 mill. med effekt senest i 2021 vil medføre. Selv om administrasjonen har vurdert tiltak med tanke på budsjett 2019, vil det måtte bli gjennomført ytterligere tiltak i 2020 og 2021 som er relativt betydelige og som per i dag ikke er vurdert, og som det derfor vil være vanskelig å si noe sikkert om hva angår konsekvenser. Det er heller ikke helt klart hvilke konsekvenser de kostnadsreduksjoner som er aktuelle for budsjett 2019 vil få.

Rådmannen er i denne sammenheng opptatt av særlig to forhold. Hvilke konsekvenser antas tiltakene å få for nivået og kvaliteten på tjenestene, og hvilke konsekvenser vil tiltakene få for kommunens mulighet til å framstå som en attraktiv arbeidsgiver.

Risikoen vi her taler om, er knyttet opp mot at det vil være sannsynlig at selv grunnleggende tjenester vil bli negativt påvirket særlig lenger fram i prosessen, i form av tiltak som reduserer tjenestenivå og kvalitet. Et annet forhold er at ansattes motivasjon og ønske om å arbeide videre i kommunen kan bli en utfordring. En del ansatte må påregne at stillingen de i dag har legges ned, og at de dermed kan få helt nye oppgaver eller funksjoner. Det er også en risiko for at noen anser at fagmiljøer blir for små.

Konklusjoner og forutsetninger

Med tanke på hvor uønskede konsekvensene kan bli, finner rådmannen grunn til å anbefale en vei framover som gir mulighet for en kursendring dersom behovet oppstår. Kjernen i denne «Steg for steg»-strategi som ligger til grunn for innstilling til budsjett og handlingsplan bygger på forutsetningene om at man:

- Utsetter en del ønskede investeringer til kommunen har tilstrekkelig sikkerhet for at kostnadsreduksjonene lykkes og de økonomiske forutsetningene for øvrig innfinner seg
- Tar ut et økt utbytte fra Eiendomsforetaket som bidrar til å redusere behovet for kostnadsreduksjon
- Foretar et høyere låneopptak, og forbruker mindre fra disposisjonsfond enn det handlingsregelen tilsier og at de midler som på denne måten forblir disponibelt på disposisjonsfond, står urørt som en buffer dersom kommunestyret senere skulle se behov for å tilføre driften noe mer midler for en periode. Rådmannen vurderer dette som en teknisk justering av dagens handlingsregel, da kostnadsreduksjonene som foreslås er i samsvar med gjeldende handlingsregel
- Dersom kommunestyret anser at det oppstår behov for å tilføre driften mer midler, så gjennomføres dette fra disposisjonsfond.
- Når kommunestyret ser at de økonomiske forutsetningene er tilstede og at konsekvensene av kostnadsreduksjonene ligger innenfor det forsvarlige, så kan ytterligere investeringer foretas og med et potensielt høyere investeringsbeløp

Rådmannen kommer på denne bakgrunnen til å fremme en innstilling hvor følgende forhold anses sentralt;

- Elvetangen-prosjektet realiseres

- Det legges inn driftsmidler for kjøp av ti nye sykehjemsplasser i handlingsplanperioden, men bygging av nye sykehjemsplasser utsettes til man både kan etablere en rasjonell drift av sykehjemsplassene og at man har tilstrekkelig sikkerhet for økonomien for investeringen. Bygging av sykehjemsplasser er derfor ikke inntatt i handlingsplanen 2019 - 2022
- Tilsvarende utsettes realisering av Slattumhallen. Fordelen med dette er også at det da med sannsynlighet vil være mulig å bygge hallen mer i samsvar med idrettenes ønsker enn det som rådmannen anser som aktuelt dersom hallen ønskes realisert før 2021. Vi taler her om en mulighet for å legge inn mer midler til byggingen av hallen. En årsak til dette er blant annet at man på dette tidspunkt vil ha en kunnskap om den samlede kostnaden både i NUS- og Elvetangen-prosjektet, og at det da kan ha blitt midler til overs som følge av en konservativ budsjettering på disse postene
- En rekke andre mindre, men sterkt ønskede investeringer utsettes også til man anser at forutsetningene for realisering av disse er til stede.

Det er videre grunn til å gjøre oppmerksom på en rekke andre investeringer som rådmannen ikke ser noen mulighet til å ta inn i den rammen som det nå opereres med, og som utsettes til etter 2022. Videre kommer det til å bli gjort oppmerksom på en del investeringer som kan bli aktuelle fra og med 2023, slik som nye barnehager etc. Dette blir gjort for å gi et best mulig bilde av det samlede investeringsbehovet, ikke bare innenfor handlingsplanperioden. Bakgrunnen for dette er at summen av disse ønskede og potensielle investeringene etter 2022 er så vidt høyt, at rådmannen anser det som vesentlig at disse tas inn ved vurderingen av det samlede investeringsbildet.

I handlingsplanen skal det i det videre gis en gjennomgang av relevant bakgrunnsstoff og føringer, de nærmere redegjørelser knyttet til de strategiske målene, samt en gjennomgang av de økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn for innstillingen, samt selve innstillingen med mer detaljerte kommentarer.

Plansystemet

Handlingsplanen er hjemlet i Plan- og bygningsloven § 11-1, hvor det heter at «Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig» (jfr. Kommune-loven § 5). Nittedal kommunes handlingsplan 2018-2021 må sees i sammenheng med kommunens øvrige styringsdokumenter. Relasjonene mellom kommunens planer og styringsdokumenter er beskrevet i figuren nedenfor.

Figuren viser hvordan gjeldende kommuneplan, inkludert planstrategi, planprogram og vedtatte delplaner, legger føringer på handlingsplanen for alle sektorene. Dette er i tillegg til andre vedtak som legger føringer for 2018 og resten av fireårsperioden.

Kommunens styringsdokumenter

- Kommuneplanen (med planstrategi, planprogram og delplaner)
- Temaplaner
- Handlingsplanen
- Virksomhetsplaner

Som en kan se av figuren ovenfor, er handlingsplanen en integrert del av kommunens styringsdokumenter. Alle styringsdokumentene tar utgangspunkt i ett eller flere av kommunens strategiske styringsmål. Kommuneplanen og vedtatte delplaner/temaplaner innenfor ulike sektorer legger også føringer på handlingsplanen. Handlingsplanen blir dermed en operasjonalisering av de overordnede planene – i tillegg til å ta opp i seg øvrige politiske vedtak. Den er videre styrende for de ulike virksomhetenes planer.

Kommuneplanen

Kommuneplan 2015-2027

Kommuneplanen for 2015-2027 ble vedtatt i april 2015. Den er disponert etter kommunens 8 strategiske styringsmål. Kommuneplanprosessen har vært utført i tråd med planprogrammet, med informasjonsformidling, medvirkning med bred deltakelse og omfattende høringer. Overordnet styringsmål i kommuneplanen er at Nittedal skal ha en bærekraftig utvikling. Dette betyr at utgifter og inntekter må balansere. Det forutsetter også en god balanse mellom vekst og vern av natur- og miljøressurser. Kommunen kan ikke vokse mer enn hva vi har økonomi til å håndtere. Det viktigste styringsmålet for å sikre en befolkningsvekst er å legge til rette for et stramt boligprogram. Kommuneplanen 2015-2027 viderefører målet fra forrige kommuneplan om gjennomsnittlig 1,7 % årlig vekst i befolkningen. Dette tilsvarer bygging av ca. 150-170 nye boliger pr år i perioden. Vekstraten vil naturlig variere over årene. Mot 2027 innebærer en slik vekst en betydelig økning i antall barn, unge, eldre, noe som vil gi utfordringer for kommuneøkonomien.

Kommuneplanen fokuserer særlig på kommunens hovedutfordringer på lengre sikt (gjerne 12-årsperspektiv og lengre), mens handlingsplanen har 1-4årsperspektiv. For å ivareta de langsiktige perspektiv (utover handlingsplanperioden), er det helt avgjørende at hensynet til de langsiktige utfordringene også preger de mer kortsiktige målene i budsjett og handlingsplan. De mål og strategier som er lagt til grunn for perioden 2015-2027 legges også til grunn i budsjett 2018 og denne handlingsplanen. Dette understøtter og styrker sammenhengen mellom kommunens styringsdokumenter:

- Strategiske styringsmål
- Kommuneplan
- Temaplaner
- Handlingsplan og
- Virksomhetsplan

Kommuneplanens samfunnsdel og handlingsplanen har samme inndeling. Dette gjør det lettere å lese dokumentene i sammenheng.

Kommuneplan 2018-2030

I desember 2018 legges utkast til kommuneplanens arealdel for perioden 2018-2030 ut på høring, hvor en oppdatert versjon av samfunnsdelen følger med som vedlegg.

Fokusområdene i planprogrammet til kommuneplanens arealdel 2018-2030 er:

- Klima
- Samfunnssikkerhet
- Boligpolitikk
- Sentrumsutvikling
- Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- Skoler og barnehager

De sentrale problemstillingene i kommuneplanens arealdel er:

- Utviklingen i Rotnes og forholdet til R-ATP med 80-20 føringen
- Styringen av befolkningsveksten
- Ivaretagelse av fremtidige behov knyttet til idrett
- Sikring av arealer til offentlig virksomhet
- Tilrettelegging av næringsarealer

Planstrategi 2016-2019

Kommunestyret vedtok 16.november 2015 Planstrategi 2016-2019 (KST-sak 115/15) for Nittedal kommune. Det er en overordnet plan for kommunens styringsdokumenter for planperioden. Det ble vedtatt at kommuneplanens samfunnsdel videreføres, mens arealdelen får en mindre revisjon. I tillegg drøftes hvilke utfordringer Nittedalssamfunnet står overfor de nærmeste årene, og hvilke planbehov kommunestyret vil ha i denne sammenheng.

Tabellen under gir en oversikt over når de ulike planene var tenkt framstilt høsten 2015. En planstrategi er et levende dokument som er i utvikling og endring. Dette betyr at enkelte av planene er realisert, mens noen vil komme senere enn opprinnelig planlagt.

Nye planer inntatt i planstrategien – planarbeid er ikke påbegynt

- Temakart teknisk infrastruktur
Kommentar: Rådmannen vil anbefale at denne utgår i neste planstrategi og erstattes av en overordnet samferdselsplan.
- Områdeplaner Skytta bolig/næring
Kommentar: Ikke prioritert grunnet vedtatt utarbeidelse av andre planer i perioden.
- Detaljregulering – Fortau Rotnes – Askveien
Kommentar: Avventer prioritet i fylkets samferdselsplan, og ny vurdering i kommende planstrategi
- Detaljreguleringsplan for Hermannspytten
Kommentar: Planen inkluderes i områdeplan for sentrum.
- Handlingsplan – rus og psykisk helse
Kommentar: Planarbeidet har avventet nye nasjonale føringer på området.

- Helse og omsorgsplan
Kommentar: Det er ikke utarbeidet en helhetlig plan. Mål, strategier og tiltak på flere områder fremkommer gjennom utredningen og vedtak om framtidens eldreomsorg, gjennom forslag om etablering av helsehus, i «Agenda Kaupang-utredningen» om tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne samt gjennom temaplan for boligutvikling og boligsosial virksomhet og demensplanen.

Nye planer inntatt i planstrategien – planarbeid er startet opp, men planen er ikke vedtatt

- Detaljregulering – Gang sykkelvei Fuglåsveien
Kommentar: 1. gangsbehandling februar 2019
- Områdeplan for tursti i sentrum
Kommentar: 1. gangsbehandling utsatt, og skal sees i sammenheng ny kommuneplan, områdeplan for nytt Nittedal sentrum og plan for omlegging av Rv4 rundt sentrum. Kostnadene for gjennomføring av tiltaket vurderes opp mot andre tiltak i handlingsplan og budsjett.
- Detaljregulering g/s-vei rådhuset-rådmannsbrua
Kommentar: 2. gangsbehandling i 2019
- Flyktningeplanen
Kommentar: Forventet ferdigstilt 2019

Hovedprioriteringene i planstrategien (behandlet i kommunestyret november 2015, KST-sak 115/15):

Planoppgave	Ansvar	2015	2016	2017	2018	2019
Kommuneplan						
Kommuneplanens arealdel	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Temakart teknisk infrastruktur	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Temakart flom sidevassdrag	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Temakart mineralressurser	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Temakart friluftslivsområder	Sektor for miljø og samfunn		O	F		
Temakart grøntstruktur	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Handlingsplan med økonomiplan	Stab og støtte		X	X	X	X
Temaplaner - sektorplaner. Nye planer.						
Kvalitet i Nittedalsskolen	Oppvekst og utdanning	F				
Plan for koordinering og samhandling i oppvekstjen	Oppvekst og utdanning	O		F		
Plan for nittedalsbarnehagene - behovsdekning	Oppvekst og utdanning	O	F			
Boligmelding	Helse og omsorg	O	F			
Demensplan	Helse og omsorg		O	F		
Helse og omsorgsplan	Helse og omsorg		O	F		
Handlingsplan - rus og psykisk helse	Helse og omsorg	O	F			
Strategisk næringsplan	Sektor for miljø og samfunn	O	F			
Kulturmelding	Oppvekst og utdanning		O	F		
Kommunedelplan for Kulturminner i Nittedal	Oppvekst og utdanning	F				
Planer som skal revideres:						
Plan for beredskapsarbeid	Stab og støtte		F			
Arbeidsgiverpolitikk	Stab og støtte		F			
Lønnspolitikk	Stab og støtte	F				
Kommunikasjonsstrategi	Stab og støtte		F			
IKT-strategi	Stab og støtte	F				
Reglementer (økonomi og finans)	Stab og støtte		F			
Eierskapsmelding	Stab og støtte		F		F	
Trafikksikkerhetsplan, strategisk del	Sektor for miljø og samfunn		F			
V/A-plan	Sektor for miljø og samfunn			F		
Flyktningeplan	Helse og omsorg		F			
Klima og energiplan	Sektor for miljø og samfunn			F		
Landbruksplan for Nittedal	Sektor for miljø og samfunn				F	
Kvalitet i barnehagene	Oppvekst og utdanning			F		
Skolebehovsplan	Oppvekst og utdanning	O	F			O
Kommunedelplan for idrett og friluftsliv	Oppvekst og utdanning			F		
Arealplaner:						
Områdeplaner Skytta bolig/næring	Sektor for miljø og samfunn				O	
Detaljregulering - Gang sykkelvei Fuglåsveien	Sektor for miljø og samfunn	O		F		
Områdeplan for tursti i sentrum	Sektor for miljø og samfunn	O				
Områdeplan for sentrumskjernen	Sektor for miljø og samfunn		O		F	
Detaljregulering g/s-vei rådhuset - rådmannsbrua	Sektor for miljø og samfunn	O	F			
Detaljregulering fortau Kvernstujordet - Kvernstuveien - Svartruttveien	Sektor for miljø og samfunn			O		F
Detaljregulering - Fortau Rotnes - Askveien	Sektor for miljø og samfunn			O		F
Detaljreguleringsplan for Hermannspynten	Sektor for miljø og samfunn				O	
Detaljreguleringsplan for Salamanderparken	Sektor for miljø og samfunn					O
O = Oppstart F = Planarbeid ferdig X = Årlig planarbeid						

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

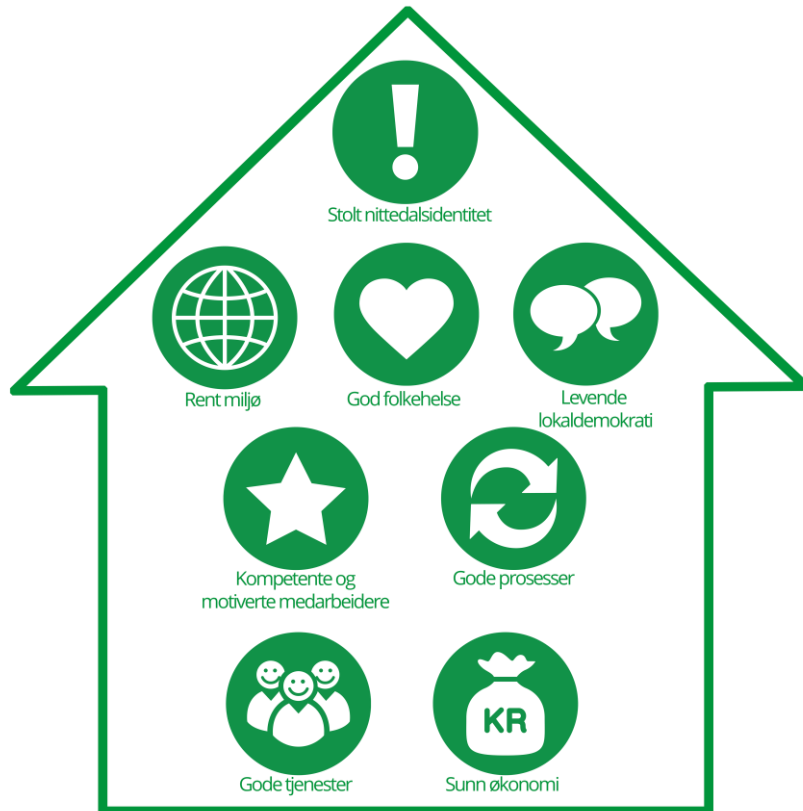
I Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) om gjennomføring av forvaltningsreformen gikk regjeringen inn for å møte styringsutfordringene i hovedstadsregionen gjennom et pålagt samarbeid om areal- og transportplanlegging mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Regional plan for areal og transport ble vedtatt av Akershus fylkesting og Oslo bystyre i desember 2015. Planen gir klare føringer for hvordan stat, fylkeskommuner, kommuner og andre aktører skal samordne og utvikle areal og transport i hele regionen.

I Nittedal er Rotnes utpekt som et av de prioriterte tettstedene i planen. Dette innebærer en rekke føringer for Nittedal kommune når det gjelder utvikling og utnyttelse av areal, boliger, transportsystemer og ikke minst for Nye Nittedal sentrum, men også for øvrige arealdisponeringer i kommunen.

Mål og sektorer

De 8 strategiske målene

I figuren under fremgår Nittedal kommunes åtte strategiske styringsmål, som danner strukturen videre i dokumentet. Det vises ellers til rådmannens innledende vurderinger.

Før man går nærmere inn i den mer detaljerte gjennomgangen i forhold til de strategiske styringsmålene, skal det gis en gjennomgang av befolkningsutvikling og data- og tallgrunlaget.

Befolkningsutviklingen 2018-2030

En befolkningsframskriving er en beregning av befolkningens framtidige størrelse og sammensetning. Til framskrivingene trengs det forutsetninger om de fire demografiske komponentene: framtidig fruktbarhet, dødelighet, innflytting og utflytting. Ved å bruke ulike forutsetninger om disse komponentene har vi utarbeidet ulike alternative framskrivinger. Dette gjøres ved hjelp av programmet KOMPAS som mange kommuner benytter til sine framskrivinger. I framskrivingene knytter det seg størst usikkerhet til nettotilflyttingen, som igjen avhenger av en rekke forhold. Økonomiske konjunkturer, sysselsetting, internasjonale forhold, markedsituasjonen og nettotilgang for nye boliger påvirker flyttemønsteret og dermed veksten i Nittedal. For Nittedals vedkommende er kanskje den største enkeltdriveren nettotilgangen på nye boliger. I arbeidet med nye befolkningsframskrivinger har vi dermed utarbeidet ulike boligbyggeprogram hvor vi legger inn antagelser om framtidig omfang av nye boliger. Det er betydelig usikkerhet knyttet til dette, og usikkerheten blir desto større desto lenger fram i tid man beveger seg.

I denne handlingsplanen har vi derfor valgt å legge til grunn to ulike framskrivingsalternativer som vi omhandler som hhv LAV- og MIDDEL. Det som skiller disse to er økningen i antall nye boliger. De øvrige demografiske komponentene er i hovedsak de samme når det gjelder dødelighet og fruktbarhet. De senere årene har fruktbarheten sunket betydelig fra å være over 2,1 til nå ned mot 1,6. Dette får betydning for hvor mange barn og unge vi får i årene som kommer.

LAValternativet legges særlig til grunn ved anslag knyttet til inntektsveksten og overføringene fra staten. På bakgrunn av den økonomiske situasjonen kommunen befinner seg i ønsker ikke rådmannen å ta utgangspunkt i et for optimistisk anslag for framtidige inntekter.

På tilsvarende måte er MIDDELalternativet anvendt når det gjelder å anslå behovet for framtidige tjenestebehov og dermed framtidige utgifter. Under presenteres framskrivingsalternativet Middel. Lavalternativet fremstilles under kapitlet Sunn økonomi.

Middelalternativet. Framskrivinger for ulike aldersgrupper 2018 - 2030													
data pr 1.1.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0 år	220	237	243	247	253	257	262	263	263	263	263	260	257
1 år	282	242	258	263	269	275	279	280	281	281	281	279	277
2-5 år	1264	1280	1249	1271	1250	1242	1272	1278	1283	1290	1292	1286	1277
6-15 år	3401	3456	3499	3511	3567	3641	3672	3616	3595	3599	3612	3603	3584
16-22 år	2112	2104	2129	2137	2176	2171	2195	2261	2310	2335	2347	2351	2373
23-66 år	13273	13573	13789	14027	14305	14591	14849	14965	15090	15227	15312	15344	15337
67-79 år	2274	2301	2334	2386	2444	2460	2463	2448	2456	2444	2505	2543	2608
80-89 år	626	647	682	715	732	787	845	941	1007	1077	1106	1163	1196
90+ år	93	97	110	123	140	150	167	179	185	209	227	234	250
Totalt	23 545	23 936	24 293	24 679	25 136	25 574	26 004	26 232	26 471	26 723	26 945	27 063	27 158
Årlig vekst i pst	1,43	1,66	1,49	1,59	1,85	1,74	1,68	0,88	0,91	0,95	0,83	0,44	0,35

Kilde: KOMPAS.

(I MIDDELalternativet legges til grunn et middels boligbyggeprogram og en samlet fruktbarhet på 1,700)

I løpet av perioden 2018 til 2030 viser framskrivningen en økning av befolkningen i Nittedal med vel 3600 mennesker. Under handlingsplanperioden 2019-2022 anslås befolkningsveksten i Middelalternativet til 1638 mennesker, noe som gir en befolkningsvekst på i gjennomsnitt 1,7 pst pr år under handlingsplanperioden.

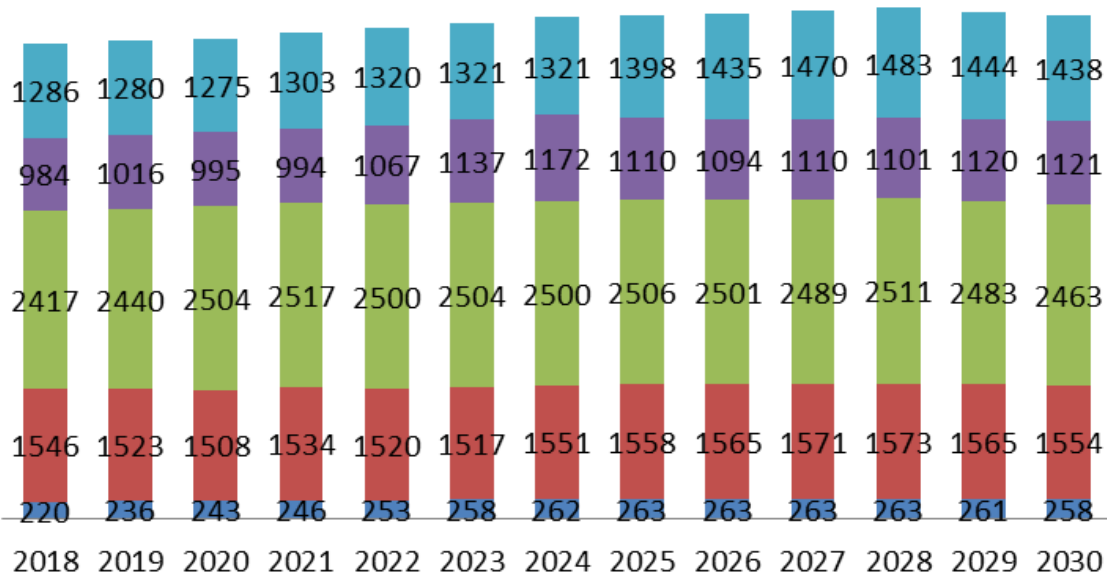
Framskrivningen for perioden 2018-2030 viser en økning i antall barn og unge, med nærmere 50 flere barn under skolealder, og nærmere 200 flere barn i grunnskolealder. Antall eldre både i aldersgruppen 80-89 år og i gruppen 90+ øker sterkt. Dette vil gi store utfordringer for kommuneøkonomien. Samtidig ser vi en kraftig vekst i den yrkesaktive del av befolkningen (23-66 år) med over 2.000 personer. Dette innebærer økte skatteinntekter.

Under vises framskrivningen for ulike alderskategorier barn og unge for hvert år fram til 2030.

Utvikling i antall barn og unge 2018-2030. Middelalternativet.

Utvikling i antall barn og unge. 2018-30

■ 0 år ■ 1-5 år ■ 6-12 år ■ 13-15 år ■ 16-19 år

Kilde: KOMPAS

I de to foregående kommuneplanene ble det lagt opp til en befolkningsvekst på gjennomsnittlig 1,7 % pr år. Videre ble det lagt opp til at tyngdepunktet av boligbyggingen i Nittedal skal skje ved fortetting og utvidelse av Rotnes.

Gitt at forutsetningene for framskrivningene over holder stikk, vil dette innebære en gjennomsnittsvekst pr år for perioden 2018-2030 på i underkant av 1,3 pst. Dette er lavere enn tidligere kommuneplanmålsettinger med i gjennomsnitt 1,7 pst årlig vekst.

I første del av perioden (2019-2024) er beregnes veksten til 1,7 pst i gjennomsnitt pr år, mens veksten fra 2025 til 2030 er betydelig lavere (0,7 pst i gjennomsnitt). Dette skyldes at det i boligprogrammet er lagt inn betydelig lavere boligvekst fra 2025 grunnet usikkerhet i utbyggingsplaner. I forbindelse med neste kommuneplanrevisjon (2021-2033) vil utbyggingsbehovet og planer for nye boligarealer være mer avklart, noe som høyst sannsynlig innebærer at befolkningsveksten vil bli sterkere for siste del av perioden enn det som fremgår av tallene over.

Historisk siden 2000 har tilflyttingen betydd mer for befolkningsveksten enn fødselsoverskuddet (antall fødte minus antall døde). Tilflyttingen er igjen i stor grad betinget av tilgangen på nye boliger. Utbyggingen av nye boliger har dermed vært en viktigere faktor enn antall fødsler når det gjelder befolkningsvekst.

Med lavere fødselshyppighet og strammere styring av boligallokeringen (og dermed nettotilflyttingen til kommunen) fører til at befolkningsveksten blir lavere. Dette er ikke nødvendigvis problematisk, men kan snarere ha fordeler ved at kommunen i større grad kan være i forkant med bedre dimensjonering av investeringene.

Sektorgruppering av enhetene

Det ble i 2013 gjennomført en omorganisering i kommunens administrasjon, og i 2014 gikk Nittedal kommune fra komitemodell til utvalgsmo­dell.

Kommunen har fem kommunalsjefer, hvorav fire leder sektorene som beskrevet under.

Under følger en oversikt over ansvarsområdene til de fire kommunalsjefene som har overordnet budsjett og personalansvar for egne sektorer. Kommunalsjefene har fra 2014 fullt resultatansvar for sine sektorer.

Dette er gyldig struktur per 1. oktober 2018. Rådmannen arbeider p.t. med mindre justeringer av organisasjonen.

Oppvekst- og utdanningssektor

- Enhet for barnehager
- Enhet for kultur
- Enhet for barn, unge og familier
- Enhet for barnevern
- Nittedals 10 grunnskoler

Helse- og velferdssektor

- Enhet for tildeling
- Enhet for psykisk helse og rus
- Enhet for tilrettelagte tjenester
- Enhet for institusjon
- Enhet for hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering
- NAV – kommunale oppgaver
- Enhet for bolig og tilflytting
- Kommuneoverlege m/ legetjenesten og legevakt

Miljø- og samfunnsutviklingssektor

- Enhet for Plan, Byggesak og Geodata
- Enhet for kommunalteknikk
- I tillegg følgende funksjoner/områder:
  - Miljøvern
  - Samarbeid med de tekniske IKS-ene
  - Samarbeid med Regionkontor Landbruk (RKL)

Stabs- og støttesektor

- Enhet for økonomi
- Enhet for IKT
- Enhet for HR

I tillegg følgende funksjoner:

- Kommunikasjon
- Servicetorg
- Dokumentsenter
- Politisk sekretariat
- Kommuneadvokat

Tall- og datagrunnlag.

Det er benyttet ulike tall- og datakilder i Handlingsplanen 2019-2022.

I beskrivelsen av tjenestene og regnskapstall er det i hovedsak benyttet nøkkeltall fra KOSTRA (KOMMune-STat-RApportering). Vi har valgt å bruke 2017-tall som ble publisert våren 2018. Disse er klassifisert som foreløpige tall fra SSB, slik at kommunene skal ha muligheter til å rette opp evt feil. For Nittedals vedkommende er det ikke foretatt noen korreksjoner i etterkant. Vi har ikke kjennskap til om det er foretatt noen endringer i tallgrunnlaget til sammenligningskommunene.

Sammenligningsgrunnlaget er romerikskommunene Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker. I tillegg fremstilles tall for Oppegård kommune. Oppegård er kanskje den kommunen i Akershus som ligner mest på Nittedal når man ser på befolkningens størrelse, beregnet utgiftsbehov og kommunens inntektsnivå. Tall for Landet ekskl Oslo er også tatt med. Diagrammene viser resultatene for 2015, 2016 og 2017.

For befolkningsframskrivingene bruker Nittedal kommune programmet KOMPAS (KOMMunenes Plan- og AnalyseSystem), som er et verktøy som en rekke av kommunene (særlig de store og mellomstore kommuner) bruker. KOMPAS baserer seg i høy grad på bearbejdet data fra SSB.

Når det gjelder øvrig datagrunnlag er det henvist til kildene i forbindelse med de konkrete framstillinger.

Gode tjenester

Kommunen skal tilby gode tjenester, som er tilpasset samfunnsutviklingen og endringer i befolkningens behov og sammensetning. Kommunens tjenester er mangfoldige, og spenner fra veivedlikehold til barnehageplass og helsetjenester. Med gode tjenester mener vi tilstrekkelige tjenester av god kvalitet. De store investeringene kommunen står overfor endrer de økonomiske rammene til drift både på kort og lengre sikt. Dette vil utfordre både kapasiteten og nivået på tjenestene. Rammene utfordrer også kommunens mulighet for å prioritere forebyggende arbeid, og dermed de strategiene som i gjeldende planer er valgt for å begrense utgiftene på lengre sikt. Endrede økonomiske rammer utfordrer også kommunen i forhold til å følge opp statlige satsinger og styringssignaler. For å møte disse utfordringene er det nødvendig å intensivere arbeidet med å finne de smarte og effektive arbeidsprosessene i tillegg til å foreta strengere prioriteringer både på tildeling av tjenester og innholdet i tjenestetilbudene.

Mål og strategier i kommuneplanen 2015-2027

Kommunens tjenester står overfor store oppgaver fremover. Nittedal er en del av Osloregionen og vil få sin andel av befolkningsveksten. Veksten vil ikke være jevn, men påvirkes av utbyggingstakt og svingninger i markedet. Disse svingningene utfordrer oppbygging og drift av tjenestene som kommunens leverer. Kommunen skal ivareta god og forsvarlig tjenesteproduksjon, saksbehandling og forvaltning. Samtidig skal kommunen ivareta samfunnsutviklerrollen og legge til rette for et velfungerende og attraktivt Nittedalsamfunn.

Alderssammensetning av befolkningen i Nittedal gir stor overvekt av barn og unge og deres foreldre. Dette gjenspeiles i de store investeringer fremover.

Nittedal har foreløpig en lav andel eldre i befolkningen. Antall personer over 80 år vokser imidlertid raskt og vil være nær doblet innen 2027. Tjenester til denne gruppen må tilpasses fremtidens eldre og må dreies mot tilbud som gir eldre muligheter til å være aktive, selvstendige og som fremmer god helse. Gode og varierte boløsninger med tilpassede tjenester vil være en av nøklene for å møte denne endringen i befolkningen på en bærekraftig måte. Arbeidet med Helsehuset er foreslått satt på vent, j.fr. Rammesaken KST-sak 59/18. Det er behov for raskt å komme i gang med alternative strategier og løsninger for å møte behovet for helse – og omsorgstjenester dersom helsehuset ikke skal realiseres.

Nittedal har også en stor gruppe unge med nedsatt funksjonsevne som de neste årene vil ha behov for tilrettelagt bolig, tjenester og bistand til å komme i arbeid og aktivitet. Veksten i denne målgruppen vil kreve betydelige ressurser i årene som kommer.

Rådmannen la fram Temaplan boligutvikling og boligsosial virksomhet 2018-2027 til behandling i 2018 og følger opp med boligtypeprogram for de ulike målgruppene i 2019.

Digitalisering av kommunens tjenester er ikke bare smart, det er helt nødvendig. Kommunene er pålagt å iverksette nye teknologiske løsninger, samtidig som brukerne forventer digitale løsninger. Digitaliseringen gir de nødvendige redskaper for å kunne effektivisere tjenester i takt med at behovene øker og nye teknologiske løsninger bidrar til å utvikle og forbedrede tjenestene. Å ta i bruk ny teknologi er imidlertid krevende. Det krever ressurser og ny kompetanse. Samtidig utfordrer teknologien våre tradisjonelle måter å jobbe på. Den stiller store krav til dagens og morgendagens medarbeidere. Digitalisering av arkivene er nødvendig for å kunne jobbe mer effektivt, og for å gi innbyggerne innsikt via nettløsninger.

I prioritering mellom investeringer i infrastruktur og digitalisering, er det ikke funnet rom for utstrakt innføring av digitale virkemidler.

Nittedals befolknings sammensetning vil i tiden fremover bli som resten av samfunnet, mer variert når det gjelder utdanning, familiesammensetning, språk, etnisitet og kulturell bakgrunn. Samtidig øker kompleksiteten i oppgavene kommunen skal løse. Kommunen må i større grad utvikle tjenester som støtter opp under forebygging, tidlig innsats og rehabilitering. Lokalsamfunnets innbyggere må mobiliseres på nye måter, og bli større ressurser for hverandre. Ressursene hos ideelle og frivillige organisasjoner må videreutvikles og tas i bruk på nye måter. Rådmannen ser at dette utfordrer organiseringen, kompetansen og arbeidsmetodene i kommunen.

Klimaendringene er en utfordring for kommunen på to måter. Kommunen må jobbe med å redusere klimagassutslipp i all virksomhet, samtidig som vi må tilpasse all drift og forvaltning til at klimaendringene allerede er her.

Gode tjenester i oppvekst- og utdanningssektoren

Føringer Oppvekst og utdanning

Sektorens enheter har ansvaret for alle kommunens tjenester rettet mot barn og unge. Sektorens tjenester omfatter skoler, barnehager, barnevern, helsestasjon, forebyggende tjenester til barn og unge, og kultur og idrett. Sektoren er sterkt lovregulert med mange statlige føringer for virksomhetene. Lovverk og sentrale føringer for sektoren er listet opp avslutningsvis i handlingsplanen. God opplæring, trygt og inkluderende læringsmiljø, samt tjenestenes plikt til å avdekke og møte innbyggernes behov med adekvate tiltak tidlig i livet, er gjennomgående for kravene i lovverk og statlige satsinger. Kommuneplanen for Nittedal 2015 – 2027 fremhever disse strategiene som særlig viktige for oppvekst og utdanningssektoren:

- *Samhandling med alle parter som er involvert i barn og unge, slik at vi sikrer koordinerte og helhetlige tjenester*
- *Individuelt tilpassede tjenester til barn og unge, som god tilpasset opplæring i skolen*
- *Innovasjon igjennom blant annet å ta i bruk nye metoder og IKT-verktøy for bedre kvalitet og effektivitet i tjenestene*
- *Effektivitet ved å sikre at tjenester til barn og unge utbygges og driftes på en bærekraftig og effektiv måte*
- *Kompetanse i tjenestene slik at vi er i stand til å avdekke barn og unges utfordringer og gi gode tjenester*

Om befolkningsutviklingen

Den forventede økningen i antallet barn og unge tilsier et behov for å sikre forsvarlig ressursutnyttelse. Et bærende prinsipp er å utnytte eksisterende kapasitet fullt ut. Samtidig er Nittedal gjennom investeringer i gang med å øke kapasiteten i skoler, barnehager og til idrett med både økt hallkapasitet og flere arealer til fotball. Endringer i befolkningsframskrivingene fra tidligere prognoser gjør det nødvendig å revidere planene for framtidige investeringer. Revidering av skolebehovsplanen starter opp i 2019. Tidspunkt og valg av tiltak for å følge opp planen for behovsdekning i barnehager må hele tiden vurderes opp mot forventet befolkningsvekst og ta høyde for hvor i kommunen veksten er forventet. Som det framgår av tabellen nedenfor, tilsier prognosene for befolkningsvekst at antall barn i barnehagealder går noe ned i perioden fram mot 2020, mens antall barn i skolepliktig alder vil øke med 240 elever i perioden 2018 – 2023.

Middelalternativet. Framskrivinger for ulike aldersgrupper barn og unge 2019-2023, og for 2030. Faktiske tall 2018.

pr.1.1.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030
1-5 år	1546	1 522	1507	1 534	1519	1517	1554
6-12 år	2417	2440	2504	2517	2500	2504	2463
13-15 år	984	1016	995	994	1067	1137	1 121

Kilde: KOMPAS

Status og utfordringer

Barnehagene

Barnehagedekningen i Nittedal er god. I 2018 fikk alle barn med rett tildelt plass. Noen barn får imidlertid ikke barnehageplass i den del av kommunen de ønsker. Det er innværende år omtrent 80 barn med registrert bostedsadresse i Rotnes/sentrum får sitt barnehage tilbud andre steder i kommunen, fortrinnsvis i søndre.

I 2017 kom det statlige føringer for en pedagognorm i barnehagene. Normen regulerer hvor mange pedagoger det skal være i en barnehage i forhold til antall barn. I 2017 oppfylte 56 % av barnehagene i Nittedal normen. Dette er noe lavere enn gjennomsnittet i Akershus som var på 58 %, og vesentlig lavere enn landet som helhet hvor 77 % av barnehagene oppfylder pedagognormen. Andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra kompetansekravet er økende, blant annet grunnet økt krav til pedagogisk bemanning. Videre har Nittedal kommune utfordringer med å rekruttere og beholde kompetente barnehagelærere.

Nittedal kommune har høye utgifter til barnehage per innbygger 1-5 år. Dette skyldes en barnehagestruktur med få kommunale barnehager som i tillegg er små og derfor kostnadskrevende. Situasjonen belyses detaljert i Plan for Nittedalsbarnehagene – behovsdekning 2017-2021.

Grunnskolen

I løpet av de 4 siste årene har elevtallet i grunnskolen i Nittedal økt med 146 elever til totalt 3462 elever per 01.10.18. Elevtallet økte i 2018 med 93 elever siden siste telling i 2017 (2,8 %). Foreløpige beregninger for skoleåret 2018/19 tilsier at vi mangler ca. 2 årsverk for å oppfylle ny nasjonal lærernorm. Dette er en klar bedring fra tilsvarende beregninger siste år. Kravene til lærertetthet forsterkes ytterligere fra og med skoleåret 2019/20.

Andelen av lærere i grunnskolen som oppfylder kompetansekravene for tilsetting er 97,5 % i Nittedal. Tilsvarende tall er 94,1 % i Akershus og 95,6 % på landsplan. Det er særskilte kompetansekrav for å undervise i fagene norsk, matematikk og engelsk. Grunnskolestatistikken for 2018 avdekker at vi har god dekning i matematikk og norsk, mens det er flere lærere som underviser i engelsk på barnetrinnet uten godkjent utdanning. Engelsk er derfor et prioritert fag når lærere søker om videreutdanning.

Andelen elever i Nittedal som mottar spesialundervisning er på 5,4 %. Tilsvarende tall på landsplan er 7,9 %. I tråd med statlige føringer for tidlig innsats har vi lyktes med å sikre at flere mottar spesialundervisning tidlig i skoleløpet.

I KST-sak 47/18 *Oppfølging av vedtak for å oppnå målsettingen i strategiplan for kvalitet i nittedalsskolen* pekes det på utfordringer knyttet til opplæringen av elever med samspillsvansker og reguleringsvansker. Problemene er ofte sammensatte og knyttet til både forhold hos eleven selv og i skolemiljøet. Det er viktig at skolene har ressurser og systemer som kan avdekke og hjelpe denne elevgruppen tidlig, og at det benyttes kunnskapsbaserte tiltak. Det er behov for kompetanseheving på skolenes arbeid med sosial kompetanse for særlig utsatte elevgrupper.

Tilbud til elever med særskilte behov

- Team 8 på Ulverud skole: Tilbud til elever med multifunksjonshemming (barnetrinnet) med en kapasitet på ca. 5 barn
- Ressurscenteret på Nittedal Ungdomsskole: Tilbud til elever med multifunksjonshemming og utviklingshemming kapasitet ca. 15 barn
- Innføringsgruppe på Holumskogen skole: Tilbud til minoritetsspråklige elever med ingen eller lite norskkunnskaper (barnetrinnet) med en kapasitet på ca. 20 elever. (Elever i 1. og 2. klasse går primært på nærskolen)
- Innføringsgruppe på Nittedal ungdomsskole: Tilbud til minoritetsspråklige elever med ingen eller lite norskkunnskaper (ungdomstrinnet) med en kapasitet på ca. 18 elever
- Alternativ opplæringsarena under utvikling: Tilbud til barn med store sosio-emosjonelle vansker. I 2018 med en kapasitet på ca. 4 elever.

Disse særlig tilpassede opplæringstilbudene har ansatte med spesialkompetanse som bør deles med hele nittedalsskolen.

Digitalisering i nittedalsskolen

I 2017 fikk alle lærerne i Nittedal disponere hver sin bærbare PC. Det er kjøpt inn 200 nettbrett til bruk i barneskolene. I tillegg er det totalt disponibelt 700 bærbare elevmaskiner. Med innføring av FEIDE i skolen har vi fått bedre oversikt over lisenser og programvare som benyttes i skolene.

De fleste datamaskinene til bruk for elever i nittedalsskolen er imidlertid stasjonære maskiner av eldre årgang med operativsystemet Skolelinux. Lærere og elever i nittedalsskolen rapporterer at utstyr og systemer som er tilgjengelig, i liten grad tilfredsstiller dagens krav.

Det er behov for en godkjenningsordning for å kvalitetssikre programvarer som kjøpes inn til bruk i sektoren. Det er stort behov for at lærere og elever skal kunne arbeide og samhandle digitalt. Dette krever en skyløsning hvor samarbeid og deling kan skje smidig og enkelt. I perioden fra mot 2021 legges det opp til at maskinpark og programvare oppgraderes til en standard som minst tilsvarer et gjennomsnitt for kommunene på Romerike.

Enhet for barn, unge og familie

Den nye enheten for barn, unge og familier ble opprettet i januar 2018 og består av alle hjelpe- og støttetjenester for målgruppen. Det vil si Familieteamet, PPT, kommunens alternative opplæringsarena, Utekontakten, BTI/SLT koordinator, helsesøster og jordmortjenesten samt fysio- og ergoterapi for barn og unge.

Kommunen ligger under veiledende norm for helsesøstre i barneskolen, mens ungdomsskolene ligger på norm. Lav grad av digitalisering gjør at tjenestene ikke jobber så effektivt og samhandlende som ønskelig. Helsestasjonen, PPT, Familieteamet og fysio- og ergoterapitjenesten har utfordringer som knytter seg både til tjenestenes lokaler og behov for tjenestene i kommunen. Tjenesten har generelt stor pågang, og man opplever en økning antall barn som har et hjelpebehov. Enheten skal i 2019 kartlegge forekomst av ulike vansker og analysere behovet for særskilt tilrettelegging i barnehager og skoler. Etablering og organisering av enhet for barn, unge og familier skal evalueres i 2019 og innrettes i samsvar med kartleggingen.

Barnevern

Barnevernet i Nittedal er nr. 8 i effektivitet av landets kommuner på Kommunebarometeret 2018 (Kommunal rapport). Barnevern kommunemonitor (BUFDIR/SSB) viser at barnevernet i Nittedal har lave kostnader og høy kvalitet sammenliknet med Akershuskommunene og landet for øvrig. Barnevernet sikrer behandlingstid innenfor lovkravet i en større andel undersøkelser enn snittet i landet. Døgnbemanning av barnevernvakten på Romerike er i drift og sikrer at vi har en god beredskap hele døgnet for barn og unge i Nittedal.

Kultur

Kommunen har større kostnader knyttet til idrett sammenliknet med gjennomsnittet på landsbasis, men lavere kostnad knyttet til øvrig kultur sammenliknet med gjennomsnittet i landet. Kulturskolens

venteliste til undervisning i piano og strykeinstrumenter har økt. Avdeling for idrett og friluftsliv opplever en stor økning i antall søknader om spillemidler. Kulturenheten er involvert i oppfølgingen av de store byggeprosjektene ny skole i Hakadal med svømmehall og ny idrettshall og ny Nittedal ungdomsskole med basseng.

Prioriteringer 2019

Fra og med skoleåret 2018-19 ble det iverksatt et forsterket lovkrav i opplæringsloven knyttet til elevens rett til tidlig innsats på 1. – 4. trinn. Lovkravet innebærer at alle elever som ligger under forventet progresjon har rett til intensiv hjelp uten sakkyndig utredning eller vedtak om spesialundervisning. Det er bevilget øremerkede statlige midler til satsingen. For Nittedal kommune utgjør dette 1million NOK. Dette innebærer at opplæring og elevenes progresjon i småskolen må ha en systematisk og dokumentert oppfølging.

Tidlig innsats skal også forsterkes som en gjennomgående strategi i sektoren. Dette betyr at alle tjenester i førstelinja skal ha gode og dokumenterte systemer som tidlig avdekker avvik i utvikling knyttet til læring, sosiale ferdigheter eller helse. Det skal settes inn intensive tiltak i den enkelte virksomhet uten unødvendige byråkratiske prosesser. Tiltakene skal være kunnskapsbaserte og følges opp med en løpende evaluering. Støttetjenestene i enhet for barn unge og familier skal tre inn raskt ved behov. Inntaket til disse tjenestene skal kvalitetssikres slik at de treffer målgruppen på et tidlig tidspunkt. Støttetjenestene skal også bidra til at kompetansen i skoler, barnehager og helstasjoner styrkes. BTI er et sentralt tiltak i gjennomføringen av tidlig innsats som strategi.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

Målet med BTI-arbeidet er å sørge for at utsatte barn og unge får nødvendig hjelp så tidlig som mulig. BTI er i implementeringsfasen, og arbeidet ledes av en pådrivergruppe bestående av kommunalsjef oppvekst og utdanning, BTI/SLT-koordinator og relevante enhetsledere og avdelingsledere i oppvekstsektoren. Implementering skjer gjennom den enkelte leder, som skal sikre at egne ansatte arbeider i tråd med handlingsveilederen for BTI.

Handlingsveilederen beskriver prosessen fra den ansatte blir bekymret for et barn og frem til barnet har det tilstrekkelig godt. Det inkluderer systematisk observasjon og tjenesteinterne tiltak i nært samarbeid med foreldre, i tillegg til både enkelt og komplekst samarbeid med andre tjenester. Samarbeidet med foresatte og andre tjenester skal preges av spisse mål, målrettede tiltak og jevnlig effektevaluering. Bruk av den digitale Stafettloggen bidrar til dette, i tillegg til at den sikrer oversiktlig dokumentasjon av den enkelte tjenestes innsats.

Arbeidet med implementering inkluderer rutiner på tjenestestedene for handlingsveilederens fire nivåer, samarbeid mellom tjenestene, å sikre barnets medvirkning og hvordan gjennomføre gode møter. Ny innbyggerportal kan gjøre BTI-verktøyene og handlingsveileder mer tilgjengelig for både ansatte og innbyggere, og bidra positivt til implementering. Det forutsetter utvikling av en interaktiv, oversiktlig handlingsveileder.

Kvalitet i barnehagene

Helhetlig og systematisk utvikling av kvalitet i Nittedalsbarnehagene er en viktig prioritet i 2019. Arbeidet vil bli basert på Kvalitetsplan for nittedalsbarnehagene, med fokus på 4 felles utviklingsområder:

- Barnehagen som en lærende organisasjon
- Inkluderende miljø
- Tidlig innsatskompetanse
- Godt språkmiljø for alle barn

Nittedal kommune vil i samarbeid med nittedalsbarnehagene, arbeide langsiktig og planmessig for å beholde, kvalifisere og rekruttere barnehagelærere. I 2019 vil det bli satset videre på arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det er også ønskelig å legge til rette for ansatte i nittedalsbarnehagene, som ønsker å ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere gjennom

praksiskandidatordningen. Det er usikkert om dette kan finansieres da det ikke lenger tildeles lokale midler.

Kvalitet i Nittedalskolen

I Strategiplan for nittedalsskolen 2016- 19 er det vedtatt følgende hovedmål for perioden:

1. Alle elever utvikler sosiale ferdigheter og opplever et godt psykososialt læringsmiljø fritt for mobbing og krenkelser.
2. Alle elever opplever et godt læringsmiljø som fremmer læring i alle fag
3. Opplæringen i alle fag fremmer forståelse, dybdelæring og holdninger i tråd med læreplanverket for Kunnskapsløftet.
4. Alle elever utvikler gode grunnleggende ferdigheter og god kompetanse i basisfagene matematikk, norsk og engelsk.

Arbeidet med skoleutvikling i Nittedal kommune tar utgangspunkt i de målene og strategiene som er vedtatt i strategiplanen. Nittedalsskolens viktigste satsingsområde i 2019 er inkluderende miljø. Dette er en stor nasjonal satsing der Nittedal kommune deltar med alle skoler og barnehager. Satsingen består av å etablere et felles kunnskapsgrunnlag og en felles praksis for alle ansatte i skoler og barnehager i kommunen. Voksnes holdninger til- og kunnskap om mobbing og utenforskap skal bedres. Aktiviteter og tiltak skal komme i gang raskere og bidra til at elevene opplever trygghet og tilhørighet til sin skole og sitt skolemiljø.

I 2019 starter arbeidet med læreplanen som fornyes til skolestart i 2020. Dette skal skje dels skolebasert og dels i faggrupper som skal levere høringsutkast og bidra i arbeidet med de nye læreplanene. I arbeidet med fagfornyelsen vektlegges særlig digitalisering og undervisning i matematikkfaget.

En viktig strategi for å øke kompetansen i skolene er å ta i bruk ordningen med lærerspesialister. Staten dekker 50 % av tilleggskostnadene som utløses ved å ansette lærerspesialister. Det er ønskelig at hver skole på sikt har to lærerspesialister. Lesing og skriving, regning og matematikk, samt digitalisering er prioriterte fagområder. Stillingene er attraktive for lærere, og en utstrakt bruk av ordningen i Nittedal kommune vil bidra til økt rekruttering av dyktige lærere til nittedalsskolen.

For at flest mulig lærere skal oppfylle kompetansekravene og at lærerne generelt skal ha økt kompetanse i sine undervisningsfag innen fristen i 2025, må antall lærere i videreutdanning være på nivå med dagens, det vil si at mellom 20 og 30 lærere skal inn i videreutdanningsordningen i 2019 i tillegg til de 20 lærere som er startet og skal sluttføre i 2019.

Digitalisering

Økt digitalisering i sektoren er helt nødvendig. Det er krav i skoler og barnehager om at elevene skal utvikle digitale ferdigheter. Brukere og ansatte i alle tjenester forventer digitale løsninger, der det er mulig.

For skolene blir 2019 det første året med et oppdatert og fungerende skoleadministrativt system. Systemet forenkler mange tidligere manuelle oppgaver for administrasjon, lærere, elever og foresatte og forenkler saksbehandling, kommunikasjon og informasjon.

Nittedal Kommune vil i 2019 starte et prosjekt for å sikre elevene tilgang til relevant utstyr og programvare som oppleves som motiverende og fremmer læring. Elevene skal til enhver tid ha tilgang til mobilt utstyr der de er. Dette skal sikre at kommunen kan leve opp til krav i opplæringsloven gjennomføre vedtatte målsettinger i kvalitetsplanen for nittedalsskolen. For å lykkes må vi utvikle lærernes digitale ferdigheter, kunnskap og holdninger som de kan ta i bruk i klasserommet i møte med elevene. For å få til en strukturert og praksisrelatert kompetanseheving vil vi samarbeide med

eksperter som har spesialisert seg på opplæring av lærere og skoleledelse ut fra erfaringer og god klasseromspraksis.

I 2019 vil Nittedalsskolen innføre et nytt nettverksbasert samhandlingsverktøy (Workplace) for å styrke samhandlingen på tvers og utover den enkelte skole. Et slikt verktøy vil gjøre det enklere å samarbeide på tvers av skolene mellom ulike faggrupper og andre aktuelle samarbeidsområder. Dette skal styrke gjennomføringen av kvalitetsplanen for nittedalsskolen.

Nittedal kommune vil ta i bruk verktøy for timeplanlegging og personal- og vikaradministrasjon for ytterligere effektivisering av skolene. Et slikt verktøy vil effektivisere administrasjonen av personalressurser og gjøre det mulig å utnytte lærer- og assistentressurser bedre på tvers av skolene jf. vedtak om bemanningspool (sak til KST 121/17).

For at skolen skal kunne benytte tidsriktige og egnede løsninger er det avgjørende at IKT-enheten kan sette av tilstrekkelige ressurser for skolene og at det er en god dialog og et godt samarbeid mellom enhetene.

De kommunale barnehagene har fortsatt et stort behov for ytterligere digital utvikling. I 2019 vil det bli jobbet med å implementere et nytt barnehageprogram for daglig kommunikasjon med foresatte.

Kommunen har over lengre tid jobbet med å finne gode løsninger for å sikre Barnevern og PPT løsninger for mobil saksbehandling. «Mobilt barnevern» kom høsten 2018 på plass for barnevernet. I tillegg jobbes det i barnevernet med å få på plass digitale løsninger for post ut/inn samt digitalt arkiv. Mobil saksbehandlingsløsning for PPT forventes å være på plass i løpet av 2019.

Kultur

Nittedal kommune vil etterstrebe og legge til rette for at alle kan delta, oppleve og ha glede av kultur og idrett på sin måte, gjennom hele livet. Visjonen for dette arbeidet er «kortreist kultur for alle».

Den kulturelle skolesekken Akershus har valgt ut Nittedal som pilotkommune for et stort prosjekt som gjennomføres med kunstnere innen litteratur, musikk og visuell kunst. Alle barn i 1. og 5. trinn ved Ulverud skole, 9. trinn ved Nittedal ungdomsskole og 2. trinn på Bjertnes videregående skole involveres i prosjektet som avsluttes med en forestilling i Kulturverket Flammen i september 2019. Prosjektet koordineres av Nittedal kulturskole.

Tilskuddsordningen til barne- og ungdomsforeninger korrigeres slik at Nittedal barne- og ungdomskor og Trollskogen teater kan søke ordningen på lik linje med øvrige foreninger. De har tidligere vært avskåret fra dette fordi de mottar støtte til kunstnerisk ledelse via Nittedal kulturskole. Avsatte midler i Nittedal kulturskole overføres til tilskuddsordningen.

I Nittedal bibliotek er det etablert et «Nettkurs for de som ikke er på nett» med veiledning for innbyggere som ikke kan bruke internett. Prosjektperioden går ut ved inngangen til 2019, men tilbudet vil fortsette i det omfang det er kapasitet til.

Barnevern

Barnevernet vil i 2019 begynne å forberede seg ny nasjonal kvalitets- og strukturreform for hele barnevernsfeltet. Denne vil sannsynligvis trå i kraft fra 2021 og innebærer at kommunen vil få et helhetlig ansvar for barnevernet både faglig og økonomisk (Prop.106 L). Barnevernet vil imøtekomme den nye reformen så godt som mulig og er i gang med å få et helhetlig bilde av hvor vi som barnevern bør være i 2020/21.

Knyttet til reformen ligger det i perioden 2017-2024 krav til kvalitetsutvikling og kompetanseløft i regi av BUFDIR. Kompetansetiltakene vil i all hovedsak være i form av videreutdanningstilbud til ansatte. Systemet er kunnskapsbasert og tar utgangspunkt i barnets behov. Systemet skal gi faglig støtte til saksbehandling, beslutningstaking og oppfølging av barn, unge og familier.

Videre er det varslet store endringer i revidert barnevernlov fra 2020. Noen av endringene har allerede trått i kraft. Derav den viktigste at barnevernloven fra juli 2018 har blitt en rettighetslov for barn og unge. Barn har rett til omsorg og beskyttelse (Prop 169 L «Endringer i barnevernloven»).

Kommunen må forholde seg til nye retningslinjer fra BLD (brev av 20.10.17) knyttet til bruk av private aktører innenfor barnevernet. BLD godtar ikke bruken av private aktører til utøvelse av offentlig myndighet.

Nittedal kommune deltar i «læringsnettverk» i regi av Fylkesmannen/KS. Flere ansatte er i videreutdanning, og de fleste ansatte er nå sertifisert i «barnesamtalen».

Bygging av skoler og idrettsfasiliteter

Bygging av ny Nittedal Ungdomsskole er i gang. Hele 2019 vil det være full aktivitet på tomten for å reise den nye skolen som skal omfatte 6 paralleller og nytt terapibasseng. Imens går elevene i den midlertidige skolen som er etablert ved Bjertnes videregående. Her skal elevene ha tilhørighet fram til skolestart 2020 når den nye skolen står ferdig.

I 2019 starter byggingen av ny barneskole på Elvetangen ved Hakadal ungdomsskole. Skolen skal ha plass til 4 paralleller, en svømmehall og en ny idrettshall. Utearealer til fotball og andre aktiviteter blir oppgradert og utvidet. Samtidig bygges ny og sikrere avkjørsel fra Rv4 og andre tiltak for å sikre trygg skolevei.

Barnehagedekning

Oppfølging av plan for nittedalsbarnehagene-behovsdekning er et viktig arbeid for å sikre riktig kapasitet på riktig sted til riktig tid. De enkelte tiltak må hele tiden vurderes i forhold til nyeste befolkningsframskrivninger. Oppfølgingen vil basere seg på planens 4 prinsipper:

- Bygge barnehager der folk bor
- Plassere nye barnehager sentralt i forhold til skoler og offentlig transport
- Bygge større kommunale barnehager
- Øke andelen kommunale barnehageplasser

Befolkningsframskrivingene viser at det ikke vil være en vekst i antall barnehagebarn fram mot 2030. På den bakgrunn har Rådmannen ikke foreslått investeringer i barnehage i handlingsplanperioden.

Andre sentrale føringer for Oppvekst og utdanningssektoren

Lowverk

De mest sentrale lovene for sektorens tjenester med tilhørende forskrifter og retningslinjer er:

- Barnekonvensjonen
- Barnehageloven
- Opplæringsloven
- Barnevernloven
- Folkebiblioteksloven

I tillegg er følgende forskrift og retningslinjer under helseloven sentrale:

- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Nasjonalfaglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom gjeldende fra september 2017
- Nye nasjonalfaglige retningslinjer for svangerskapsomsorgen i 2018

Temaplaner

- Oppvekst og utdanningssektoren følger opp følgende av Kommunens temaplaner:
- Strategiplan for kvalitet i Nittedalskolen
- Skolebehovsplanen 2015-2027
- Digitaliseringsstrategi for Nittedalskolen
- Plan for Nittedalsbarnehagene – behovsdekning 2017-2030
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett 2018-2030
- Temaplan for kultur 2019-2022

Gode tjenester i helse- og velferdssektoren

Helse- og velferdssektoren består av følgende enheter:

- Enhet for tildeling
- Enhet for psykisk helse og rus
- Enhet for tilrettelagte tjenester (tidligere mangfold og inkludering)
- Enhet for institusjon
- Enhet for hjemmetjenester og forebyggende tjenester
- NAV – kommunale oppgaver
- Enhet for bolig og tilflytting (opprettet 2016)
- Kommuneoverlege m/legetjenesten, legevakt, smittevern og miljørettet helsevern

Enhetene leverer et bredt spekter av tjenester til ulike grupper av innbyggere i alle aldre. Kommunens helse- og velferdstjenester står overfor store utfordringer i årene som kommer. Befolkningsveksten generelt, og særlig i de eldste aldersgruppene, gjør at kapasiteten utfordres. Dette er en nasjonal utfordring og alle statlige og kommunale styringsdokumenter peker på behovet for å snu tjenestene mot helsefremmende tiltak, tidlig innsats, forebygging og rehabilitering for å sikre en mer bærekraftig utvikling.

Føringer helse – og velferd

Statsbudsjettet 2019

Opptappingsplan for rus er en av de statlige satsingene som medfører økte rammeinntekter for kommunen. Økning i kommunens frie inntekter som forutsettes brukt til dette formålet:

Opptappingsplan for rus:	kr 669 000
Opptappingsplan for habilitering- og rehabilitering:	kr 416 000

Regjeringen la i mai 2019 fram Meld. St.15 (2017-2018) Leve hele livet- En kvalitetsreform for eldre. Målet med reformen er at alle eldre skal få hjelp og støtte til å mestre livet, pårørende skal kunne bidra uten at de blir utslitt og ansatte skal få bruke kompetansen sin. Forventningene til kommunen om oppfølging er, sitat fra Helse – og omsorgsdepartementet «*det legges opp til en prosess hvor kommunestyrene behandler og vedtar hvordan reformens løsninger kan gjennomføres lokalt. Kommuner som omstiller seg i tråd med reformen vil prioriteres innenfor relevante statlige støtteordninger*».

Føringer fra kommuneplanen 2015-2027

Med gode tjenester menes tilstrekkelige tjenester av god kvalitet.

Kommuneplanmålene for sektoren:

Trygghet for å få gode tjenester til rett tid

- Differensierte botilbud, herunder tilstrekkelig sykehjemskapasitet
- Utnytte teknologiske muligheter
- Nittedal kommune skal legge til rette for at eldre er trygge, aktive og selvhjulpne

Kommuneplanen har følgende strategier for å nå målene:

- Samhandle for å sikre at innbyggerne mottar koordinerte og helhetlige tjenester og for å sikre at tjenestene er effektive og har riktig kvalitet.
- Individuelt tilpassede tjenester og større vekt på deltakelse og medvirkning i utformingen av tilbud
- Innovasjon for å utfordre tjenesteapparatet og stimulere til nytenkning
- Effektivitet – kommunen skal gi tjenester med størst mulig effekt i forhold til ressursinnsats

Kommunale vedtak

Vedtak Kst sak 71/16 – Framtidens eldreboliger, oppfølging av rapporten fra Agenda/Kaupang:

- Kommunestyret slutter seg til anbefalingene i rapporten, med hovedvekt på alternativ 1 og 2.
- Balanseringen av omsorgstilbudet skal være slik at det er tilgang på alle botilbud i omsorgstrappen. I Nittedal kommune skal det være gode tilbud innen bistand i hjemmet, men når dette ikke lengre er tilfredsstillende skal det være et godt botilbud i servicebolig, omsorgsbolig / omsorg pluss eller sykehjem. Antall sykehjems plasser skal til enhver tid dekke behovet.
- Sykehjems plassene for langtidsopphold skal være i enkeltrom.
- Sykehjems plassene for korttidsopphold skal i hovedsak være enkeltrom, men dimensjoneres slik at de kan benyttes som dobbeltrom i perioder med høy belastning og for beredskapsformål. Dimensjonering av framtidig tilbud for rehabilitering og korttidsopphold utredes i forbindelse med helsehus.
- Bemanningen i omsorgstjenesten må være dimensjonert for behovene gjennom hele uken.
- Arbeidet med god ernæring for eldre, sosiale møteplasser og mestring i form av pårørendegrupper skal videreføres.
- Nittedal kommune skal ha et system for å sikre systematiske tilbakemeldinger på brukertilfredsheten fra brukere av omsorgstilbudet og pårørende.
- Det bygges et nytt sentrumsnært helsehus. Innholdet i helsehuset skal vurderes. Plasseringen skal være midt i bygda og i tilknytning til det nye sentrum.
- Vurderingen av innholdet i helsehuset skal omfatte korttidsplasser, kommunal akutt døgnenhet (KAD), helsestasjon, legesenter og andre funksjoner det er hensiktsmessig å samlokalisere.
- Det legges til rette for utbygging av omsorgsboliger pluss i samarbeid med frivillige organisasjoner og private utbyggere hvor kommunen også har en andel med tildelingsrett.
- Skytta demenssenter og Døhli pleie- og omsorgssenter videreutvikles innen boliger, dagsenter, sykehjems plasser og kompetanse.
- Innføring av velferdsteknologi prioriteres.
- Det legges fram en Boligmelding i 2016. Boligmeldingen inneholder forslag til strategier for utbygging og utvikling av alternative botilbud for eldre i de ulike delene av kommunen.
- Konkrete tiltak innarbeides i rammesak og handlingsplan.

Vedtak Kst-sak 59/18

I sak om budsjettammer 2019-2022 er det redegjort for betydelig nedgang i skatteinntekter og veksttilskudd, som følge av lavere befolkningsvekst enn forventet. Dette innebærer at det økonomiske bildet er annerledes enn da HP 2018-2021 ble behandlet i desember 2017. Kommunen går derfor inn i en fase der det er nødvendig å foreta prioriteringer, innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Etter en samlet vurdering anses det derfor riktig at de videre arbeidene med helsehus i sentrum stanses inntil videre, og at det legges fram en ny sak når forutsetningene for dette er til stede. Kommunestyret ber rådmannen iverksette de nødvendige tiltak for å avlyse pågående konkurranse i prosjektet samt vurdere terminering av øvrige avtaler.

Temaplan boligutvikling og boligsosialt arbeid Kst- sak 66/18

- Hovedmål 1: Tilstrekkelig antall egnede boliger skal sikres gjennom helhetlig boligplanlegging

- Hovedmål 2: All boligplanlegging skal sikre inkluderende bomiljøer som inviterer til aktivitet, fellesskap og deltakelse
- Hovedmål 3: Den boligsosiale virksomheten skal være helhetlig, effektiv og gi
- bærekraftige løsninger

Status og utfordringer

Demografisk er økningen i antall eldre den faktoren som har størst betydning for sektorens tjenesteutvikling. Her vises hvordan utviklingen er fram mot 2030. Disse tallene er ganske konstante uavhengig av lav, middels eller høy alternativ.

Middelalternativet. Befolkningsutviklingen i de eldste aldersgruppene (pr.1.1.) Faktiske tall 2018.

Alder	2018	2019	2020	2021	2022	2030
80-89 år	626	647	682	715	732	1196
90+	93	97	110	123	140	250

Kilde: KOMPAS

Sektoren er i en langsiktig snuoperasjon. Bakgrunn er den store nasjonale veksten i eldrebevolknningen, som blant annet initierte samhandlingsreformen og folkehelsesatsingen. Statlige styringsdokumenter og vedtak i kommunen har lagt klare føringer for utvikling og endring innenfor sektorens ansvarsområde. De store nye investeringene kommunen står overfor endrer de økonomiske rammene til drift. Dette utfordrer både kapasiteten og nivået på tjenestene. Det er særlig utfordrende å håndtere veksten i behov med reduserte rammer. Skal sektoren lykkes i dette arbeide er det særlig viktig å beholde kompetente og motiverte medarbeidere.

Største utfordringene:

- En dobling av antall innbyggere over 80 år fram mot 2027
- ca 40 innbyggere med nedsatt funksjonsevne er i en alder da de skal etablere seg i eget hjem og ha et tilbud om arbeid/aktivitet i årene fram til 2025. Alle har et bistandsbehov som vil kreve varianter av heldøgns omsorg.
- Kvalifisering og integrering av de 213 flyktingene som i løpet av de siste 5 årene har bosatt seg i kommunen.
- Flere og nye oppgaver til kommunen som følge av samhandlingsreformen fortsetter. Raskere utskrivning fra sykehus, mer poliklinisk behandling, større oppgaver knyttet til rehabilitering/habilitering og demens. Fra 2019 gjelder dette også innenfor psykisk helse/rus. Flere innbyggere har behov for ressurskrevende tjenester fra kommunen.
- Økte behov for generelle helsetjenester som lege, fysioterapi, ergoterapi og psykolog med økende befolkning.
- Stigende boligkostnader i kommunen medfører økende sosialhjelpsutgifter til tross for at antall sosialhjelps klienter er synkende.
- Det er behov for å kommunisere bedre ut til innbyggerne hvilke tjenester som er tilgjengelige og hvilke forventninger det offentlige har til den enkelte innbygger.
- Tjenesteapparatet utfordres til å effektivisere og fornye arbeidsprosessene. Digitalisering, koordinering og samordning er viktige stikkord.
- Helse og velferdstjenestene skal endre fokus fra « hva feiler det deg» til «hva er viktig for deg». Denne snuoperasjonen er et betydelig tjenesteinnovasjonsprosjekt som krever ny kompetanse hos ansatte, ny arbeidsmetodikk og et endret syn på brukerrollen.
- Medvirkning og brukertilnærming skal ha større plass, sammen med frivillighet og pårørendearbeid.

Prioriteringer 2019

Utviklingsprosjekt som involverer hele kommunen

«Nittedalsmodellen»

Statlige føringer og andre forventninger fra våre brukere stiller større krav til samordnede og godt koordinerte tjenester. Tjenester skal framover i større grad ta utgangspunkt i spørsmålet «hva er viktig for deg» og brukerens fokus skal være vårt fokus. Det har vært og er mange pågående initiativ og utviklingsarbeid i Nittedal kommune som har til hensikt å bedre samhandlingen for bedre tjenester. I mars 2018 startet kommunen et prosjekt finansiert av utviklingsmidler fra fylkesmannen som har som formål å utvikle en felles samhandlingsmodell i kommunen, et forsøk på å samle utviklingsarbeidene på dette området under en felles paraply. Prosjektet har fått navnet «Nittedalsmodellen». Gjennom en kartleggingsfase har man definert de viktigste samhandlingsutfordringer kommunen har. Prosjektet er nå i gang med å identifisere mulige konsepter/modeller/tiltak som skal testes ut fra januar 2019. I første omgang er prosjektet avgrenset til sektor helse- og velferd og oppvekst og utdanning.

Effekt mål:

Bedre samhandlingen på tvers av sektorer og enheter for å bidra til:

- Effektivisering av arbeidsprosesser i kommunen for smartere ressursbruk
- Helhetlige, koordinerte og sømløse tjenester for kommunens innbyggere
- At Nittedals innbyggere opplever gode møter med kommunen

Sykehjem og heldøgns boliger for eldre

Ved å etablere helsehuset med 35-40 korttidsplasser viste beregninger fra Agenda Kaupang at behovet for sykehjemsplasser ville være dekket i fram mot 2030. Å flytte korttids plassene til helsehuset ville frigjort 18 rom på Døli til langtidsplasser og således ville behovet for alle typer sykehjemsplasser være dekket.

Strategien for å møte det resterende behovet for heldøgnsomsorg, er å etablere alternative boløsninger. Både private og kommunale løsninger med ulik omfang av bemanning. Dette vedtaket er fulgt opp gjennom Temaplan for boligutvikling som ble vedtatt i 2018. Rådmannen vil i 2019 legge fram boligtypeprogram for eldreboliger for å komme i gang med å etablere alternative boløsninger

Dersom det ikke skal bygges helsehus må det økende behovet for sykehjemsplasser dekkes på annet vis. Det er i denne handlingsplanen ikke lagt inn investeringsmidler til nye sykehjemsplasser. Alternativet er å kjøpe plasser i nabokommuner for å dekke det økende behovet de neste årene. Dette er det avsatt driftsmidler til.

Det er lagt inn midler i 2019 for å ta i bruk de to siste av de nye rommene på Døli. Det er ikke lagt inn midler for å oppgradere en avdeling på Døli til demensavdeling som planlagt. Samlet vil budsjettet til institusjonene i 2019 medføre behov for å effektivisere driften og reduserer samlet pleiefaktor. Vikarpoolen som tidligere driftet ekstra korttidsplasser i dobbeltrom på rehab/korttidsavdelingen benyttes nå til å forsterke tilbudet rundt beboere på Skytta med alvorlig demensdiagnose. På rehab/korttid på Døli driftes i alt 20 plasser. To rom benyttes som dobbeltrom.

Gjennomsnittlig botid på sykehjemmene går ned, flere eldre klarer seg hjemme lenger enn før. På rehab/korttid er liggetiden redusert slik at flere kan benytte tilbudet gjennom året. Det medfører at sykdomsbildet til beboerne og korttidspasientene er mer alvorlig og sammensatt enn før og kravet til kompetanse og kvalitetssikring økende. Det er lagt inn noe mer midler til kompetanseheving og til omgjøring av stillinger til høyere kompetansekrav. Det er lagt inn investeringsmidler til en mindre ombygging på Skytta, for å skjerme noen rom slik at kommunen kan ta hånd om beboere med behov for ekstra fysisk skjerming. Det er et økende behov for denne type plasser.

Hjemmetjenester

Med økt og endret befolkningsgrunnlag og samhandlingsreformen, har behovet for hjemmetjenester endret seg. Andelen eldre over 80 år som mottar tjenester er synkende, mens andelen i yngre aldersgruppene er økende. Det som øker mest er behovet for hjemmesykepleie som følge av rask utskrivning fra sykehus, hvor behandlingen fortsetter i hjemmet en periode. Antall mottakere av tjenesten er relativt konstant, mens timeomfanget og oppgavene er mer omfattende, og antallet brukere inn og ut av tjenesten i løpet av året har doblet seg.

Behovet for praktisk bistand (hjemmehjelp) viser liten variasjon, men også her er andelen over 80 år som mottar tjenesten synkende.

Hjemmesykepleie

Måned:	Antall direkte timer til brukere pr. uke			
	2015	2016	2017	2018
Januar	680,9	920,5	1297,31	1369,34
Februar	689,7	968,6	1239,35	1396
Mars	774,1	1009,3	1191,40	1544
April	434,6	946,2	1172,31	1507
Mai	863,4	882,5	1198,59	1760
Juni	846,5	915,7	1170,49	1741
Juli	846,4	924,8	1284,20	1772
August	813,6	840,0	1210	1316,22
September	829,6	915,5	1317	1391
Oktober	891,0	880,6	1301	1361
November	978	921,0	1361	
Desember	969	861,6	1328	

Da tallene økte kraftig i 2017 og videre inn i 2018, og et betydelig merforbruk i forhold til budsjett ble varslet, ble de igangsatt et utviklingsarbeid for å vurdere om annen organisering og arbeidsmetodikk kunne gi mer direkte timer ut av de samlede ressursene. Fra 2019 vil det være på plass ny organisering hvor målet er ca 100 timer mer direkte tid pr uke. Organisering og nye arbeidsmetoder skal redusere behovet for administrasjon og koordinering. Enheten tilføres nye midler for 2019 tilsvarende 2 årsverk. Samlet skal dette kunne håndtere veksten i 2018, men ytterligere vekst i behov i 2019 er lagt inn i budsjettet. Det igangsettes derfor et arbeid med mål om å redusere vedtakene i omfang, dvs vurdere hva er godt nok opp i mot gjeldende lovverk og forsvarlighetskrav.

Fra 2019 flyttes friskliv og lærings- og mestringstilbudet fra denne enheten til enhet for Psykisk helse og rus (se nærmere omtale i avsnittet under).

Psykisk helse/rus

Den statlige opptrappingsplanen for rusfeltet gir nye føringer for kommunens tjenester. Med den følger tilskuddsmidler som kommunen allerede benytter seg av, i tillegg til at opptrappingsmidler er en del av kommunens frie inntekter for 2019.

I tillegg til boliger med heldøgnsomsorg, ambulant oppfølgingstjeneste, Solli aktivitetshus og Inn på tunet dagtilbud, vil friskliv, lærings- og mestringstilbudene og frivilligsentralens arbeidsområde være en del av denne enhetens ansvarsområder fra 2019.

Den lenge varslede betalingsplikten for utskrivningsklare pasienter innen rus/psykisk helse er inne i statsbudsjettet for 2019. Sammen med nye pakkeforløp som tydeliggjør kommunens ansvar i pasientforløpene, vil samhandlingsreformen innenfor dette fagfeltet fra nå av få større konsekvenser for kommunens tjenestetilbud. Foreløpig er det stor usikkert rundt konsekvensene, både i forhold til kompetansebehov og økonomi. Det er ikke tatt høyde for større nye oppgaver i denne handlingsplanen. I følge vedtatt planstrategi skulle det legges fram en plan for psykisk helse/rus i 2016. Siden planen først og fremst var begrunnet i de statlige endringene og nye oppgaver og dette har latt vente på seg, har planarbeidet blitt skjøvet fram i tid.

Enheten har siden 2017 drevet et omstillingsarbeid med mål om å etablere en ny praksis for sitt arbeid. Omstillingen er i tråd med statlige styringssignaler og faglige råd. Den gamle problemorienterte praksisen skal bort, fra «vi vet best for deg» til en på fagspråket definert som Recovery-orientert praksis. Kort kan Recovery beskrives som:

- Personorientert
- Stor grad av involvering
- Økt selvbestemmelse
- Ressursorientert
- Ansatte skal ha en mer coachende rolle.

I dette arbeidet har kommunen god veiledning og støtte fra A-hus og Kompetansesenter Øst Norge (KoRus Øst).

På lik linje med omstillingen hjemmetjenesten har vært igjennom er det behov for å se om de samlede ressursene kommunen har innenfor feltet psykisk helse, rus, forebyggende tjenester, lavterskel, aktivitetstilbud, frivillighet, friskliv, læring -og mestring kan utnyttes bedre. Hypotesen i arbeidet med Nittedalsmodellen, er at ved å se på organisering, arbeidsmetodikk mm er det et potensiale for å få mer ut av eksisterende ressurser. Eller løse de samme oppgavene med færre ressurser. Det er behov for å vurdere ressurser på tvers av enheter og sektorer. I handlingsplanen for 2019 har enhet psykisk helse og rus fått et krav om å redusere tre årsverk. I tillegg avvikles frivilligsentralen. Det frivillige arbeidet underlagt dagens frivilligsentral vil bli vurdert videreført innenfor sektorens ramme i samarbeid med de berørte.

Kommunestyrets vedtak

Noen faste frivillige aktiviteter som har vært organisert gjennom frivilligsentralen videreføres i samråd med tjenestestedene. Individuelle tjenester til innbyggere som trenger bistand videreføres i et samarbeid mellom frivilligsentralens styre og Miljøhuset Gnisten. Utbetaling av kjøregodtgjøring til frivillige videreføres i samarbeid med Gnistregn som er frivilligsentralens regnskapsfører.

Tilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne

De overordnede politiske føringene som ligger til grunn er at utviklingshemmede skal kunne delta og styre sin egen hverdag på lik linje som alle andre innbyggere i samfunnet. I NOU på lik linje i 2016, slås det fast at denne gruppen fortsatt blir diskriminert på mange områder. Det blir i denne NOU fremstilt 8 fremtidige løft som innebærer mer deltakelse på alle områder i samfunnet. Det gleder deltakelse i arbeid/sysselsetting, politikk/offentlige liv, kulturliv, fritidsaktiviteter og idrett. Dette krever en kulturell snuoperasjon ved at også utviklingshemmede får lik tilgang på alle tjenester i kommunen med god kvalitet, og med dette opplever normalisering. Det er behov for mer inkludering både i egen kommune og i samfunnet for øvrig. Enheten er i gang med flere tiltak, og vil fortsatt satse på kompetanseøkning for å kunne ivareta denne snuoperasjonen.

Kommunen drifter heldøgnsstilbud i bolig, ambulante hjemmetjenester, dagtilbud, tilrettelagt arbeid, avlastning, fritidstilbud, støttekontakt, møteplass for pårørende og foreldreveiledning for denne målgruppa. I tillegg leverer Gnistengruppen A/S tjenester og det inngås kontrakter om kjøp av tjenester fra private leverandører. Kommunen har registrert og mottar statlig tilskudd for 80 personer med diagnosen psykisk utviklingshemming. I tillegg ytes det tjenester til et stort antall brukere med nedsatt funksjonsevne som ikke har denne diagnosen.

Samlet vil denne målgruppa vil utløse et stort behov for tjenester i handlingsplanperioden. Det er i 2018 foretatt en kartlegging av bolig og tjenestebehov til alle over 15 år som kommunen kjenner til. Til sammen 53 personer er kartlagt. Det vil i 2019 bli lagt fram en detaljert plan for hvordan disse behovene kan løses både når det gjelder drift og investering. I denne handlingsplanen er de kjente

utgiftene til nye tiltak lagt inn, blant annet borettslag i Kvernstua. Det er lagt inn et estimat for oppgradering av eksisterende gruppeboliger og etablering av nye personalbaser. I handlingsplan 2020 vil rådmann kunne legge fram mer konkrete planer og kostnader fram til 2025. Det vil også være behov for økning i dagtilbud og tilrettelagt arbeid i denne perioden.

Flere av brukerne i målgruppa har endringer i sine behov for tjenester gjennom året. Oftest sees et økt behov for oppfølging knyttet til tilleggsproblemer med somatisk sykdom eller det viser seg å være behov for vedtak om bruk av tvang. Det er utfordrende å finne gode og kostnadseffektive turnusløsninger når behovene endrer seg. Det testes mer fleksible turnuser, ønsketurnus, personell som deler arbeidsdagen mellom avdelinger mm for å redusere enhetskostnader. Det vil også på dette området i 2019 igangsettes arbeid med å redusere tjenestenivået i vedtakene der det er forsvarlig.

Som forebyggende tiltak er det i 2018 etablert møteplass for pårørende og foreldreveiledning for foreldre til barn med nedsatt funksjonsevne. Det har vist seg vellykket og rådmannen har tro på at dette kan være kostnadsbesparende på sikt.

NAV – kommunale tjenester

Hovedområdene for den kommunale delen av NAV er økonomisk sosialhjelp, frivillig og tvungen forvaltning, økonomisk råd og veiledning, rus – forebyggende tjenester og kvalifiseringssenteret med arbeid/aktivitet som ansvarsområde. Status er at antallet ungdom på sosialhjelp går ned, antall brukere totalt på sosialhjelp går ned, mens hver enkelt bruker koster mer enn tidligere. Sosialhjelpsutgiftene er allikevel lavere enn de kommunene vi sammenligner oss med hvis vi ser på driftskostnader pr. innbygger (Kostra). Stønadslengden, dvs. antall måneder den enkelte mottar stønad og antall brukere med sosialhjelp som hovedinntektskilde er noe høyere enn de kommunene vi sammenlikner oss med. Det er sosialhjelp knyttet til boutgifter som utgjør størstedelen av økningen. Rådmannen har i dette budsjettet økt sosialhjelpsbudsjettet noe, men det vil være nødvendig å se på vedtakspraksis og jobbe ennå mer målrettet med alternative tiltak i 2019 dersom rammen skal holdes. Nav har i dette budsjettet fått et kutt tilsvarende to årsverk. Dette krever omlegging av arbeidsmetoder og effektivisering av driften.

Kvalifiseringssenteret under NAV ble etablert i 2017, jf Kst sak 65/16 og HP- 2017-2021. Hensikten var å møte det nye lovkravet om aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, samt sørge for bedre samordning av de kommunale og statlige virkemidlene knyttet til arbeidet med å få flest mulig i arbeid og aktivitet, herunder flyktingene. I 2018 har ressursene vært særlig prioritert mot aldersgruppen under 30 år. Ca 390 brukere har fått tjenester fra kvalifiseringssenteret via tjenestene til ungdom, utvidet oppfølging, jobbverkstedet og kvalifiseringsprogrammet i 2018. I tillegg kommer de som har kontakt via introduksjonsprogrammet for flyktninger. Satsing i 2019:

- Hindre at ungdom blir avhengig av sosialhjelp
- Redusere antall brukere med sosialhjelp som hovedinntektskilde
- I samarbeid med Gnisten og enhet for bolig og tilflytting (flyktingetjenesten) bidra til at flere flyktingene kommer i arbeid og blir økonomisk selvhjulpne.

Boligutvikling og boligsosialt arbeid

Etableringen av boligkontoret har gitt gode resultater. Flere bor i egnet bolig, mange familier med barn har kommet seg inn på boligmarkedet og fått en mer stabil bosituasjon gjennom startlansordningen. Flere som ikke mestrer det å bo har fått hjelp fra boveileder. Boligkontoret har fått redusert sin ramme for 2019 og må redusere aktiviteten noe som følge av det.

I 2019 følger enheten opp Temaplan for boligutvikling og boligsosialt arbeid med å utarbeide ulike boligtypeprogram.

Flyktninger

Flyktningarbeidet koordineres av enhetsleder bolig og tilflytting. Avdeling bosetting og integrering er underlagt denne enheten og har ansvar for mottak og bosetting, samt koordinator/primærkontaktoppgaver for hver enkelt flyktning i den 5 års perioden kommunen mottar tilskudd for dem. Nittedal har i dag til sammen 213 flyktninger med denne type oppfølging. Gnisten har ansvar for norskopplæring og opplæring i introduksjonsprogrammet, NAV har ansvar for stønader og kvalifisering, boligkontoret for boligframskaffing. Utover dette mottar flyktningene tjenester på lik linje med andre innbyggere innenfor helse, skole, barnevern og barnehage. Tjenester til flyktninger i de første fem årene de er bosatt finansieres i hovedsak gjennom statlige tilskuddsordninger. Flyktingetjenesten er dimensjonert for å motta det antallet flyktninger som skal følges opp i dag. Siden tilstrømmingen ikke har blitt som forventet i 2016, må tjenesten trappes ned etter hvert som antallet som følges opp blir færre og tilskuddene reduseres. Nedtrappingen har startet i 2018, og fortsetter dersom antall nye flyktninger ikke øker.

Arbeidet med plan for flyktningarbeidet er i gang og vil bli lagt fram 2019.

Enhet for tildeling

Enheten har som tidligere år også i 2018 et betydelig merforbruk i forhold til vedtatt budsjett. I 2018 gjelder dette tjenester i alle aldersgrupper. Behovet for avlastning til foreldre med funksjonshemmede barn, BPA (brukerstyrt personlig assistanse), heldøgnsomsorg rus/psykisk helse og sykehjemsplasser har vært over budsjett. I 2019 er det budsjettert med de kjente utgiftene pr oktober fratrukket et innsparingskrav på 2 mill som er knyttet til behovet for å redusere tjenestenivået. Enheten har også et krav på seg om å effektivisere saksbehandlingen og redusere driften med to årsverk.

For å møte den ukjente behovsveksten har sektoren en avsatt buffer på 6,7 mill i 2019.

Gode tjenester i miljø- og samfunnsutviklingssektoren

Sektoren leverer et sett av ulike tjenester mot enkeltpersoner, profesjonelle aktører og allmennheten. Tjenestene skal i størst mulig grad ta hensyn til brukeres ønsker og behov. Samtidig skal dette være i henhold til lovkrav og de planer som til enhver tid er gjeldende i kommunen. Tjenestene skal underbygge viktige samfunns mål innenfor blant annet miljø, trafiksikkerhet og beredskap. Saksbehandling av reguleringsplaner, bygge-, dele- og oppmålingssaker skal gjøres innen de lovpålagte tidsfristene.

Ansvarsområder for sektoren er:

- Kommuneplan
- Sentrums- og næringsutvikling
- Miljøvern
- Arealforvaltning, plansaker og utredningsarbeider
- Oppfølging av landbruksforvaltning og viltforvaltning gjennom tett samarbeid med regionalt landbrukskontor
- Byggesaksbehandling og tilsyn etter plan- og bygningsloven
- Kart- og oppmålingstjenester
- Vann, avløp og renovasjon
- Samferdsel
- Samarbeid og faglig kontakt med de tekniske IKS-ene og de tekniske statlige og regionale organene

Føringer Miljø og samfunnsutvikling

Fra kommuneplanen 2015-2027

Forutsigbar og rettferdig saksbehandling skal kjennetegne Nittedal kommune. Det skal tilrettelegges for at tjenestene sektoren har ansvar for skal kunne være nettbaserte, samt at tjenestene skal være lett tilgjengelige og forståelige.

Viktige strategier hentet fra kommuneplanen er:

- Bedre samhandling på tvers av tjenester og nivåer eksternt og internt
- Gi god veiledning til innbyggere slik at flere blir selvhjulpne
- Vurdere nye tekniske og miljøteknologiske løsninger innen fagområdene

Fremtidens infrastruktur skal være miljøvennlig og effektiv. For å få til dette må det også tas høyde for befolkningsvekst, klimaendringer og etterslep på vedlikehold av dagens infrastruktur.

Temaplaner

- Kommuneplan med temakart, under revisjon
- Klima- og energiplan, under revisjon
- Landbruksplan, under revisjon
- Reguleringsplaner
- Trafikksikkerhetsplan
- Geodataplan for Akershus
- Hovedplan VA

Aktuelle statlige og regionale føringer

- Statlige føringer for kommunal planlegging er sammenfattet i Fylkesmannens årlige forventningsbrev til kommunene
- Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus
- Nasjonal transportplan og Oslopakke 3
- Samferdselsplan i Akershus
- EUs vanddirektiv

Status og utfordringer

Følgende utfordringer vil særlig prege sektoren i 2019 og fireårsperioden fremover: Det forventes fortsatt befolkningsvekst, uten at de statlige overføringene øker tilsvarende. Veksten gjør seg synlig i alle avdelinger; innenfor plan, byggesak, geodata/oppmåling og kommunalteknikk. Nye prosjekter krever nye investeringer, samtidig som det er et etterslep i vedlikeholdet av gammel infrastruktur.

Sentrumsutvikling vil foregå i mange år fremover. Dette er en utvikling i samsvar med vedtatt regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, hvor det forutsettes at 80% av veksten i kommunen skal skje på Rotnes.

Boligbyggingen skal være for alle. I et marked med økende priser vil det ved alle nye byggefelt i årene fremover være viktig å sikre differensiert boligbygging med særlig vekt på boliger for eldre, førstegangsetablerere, flyktninger og vanskeligstilte. Temaplan for Boligutvikling og boligsosial virksomhet 2018-2027 er vedtatt, og gir retning for kommunens boligpolitikk frem til 2027, og synliggjøre hvordan kommunen kan ta en aktiv rolle i boligutviklingen i samarbeid med relevante aktører. Sektoren har her en viktig rolle i å få på plass utbyggingsavtaler med private utbyggere.

Etterslep på vedlikehold av samferdsel, vann og avløp er en felles utfordring for alle kommuner i Norge. Det satses nå på vann og avløp gjennom egne planer og prosjekter. For samferdsel er det ikke avsatt penger til vedlikehold. Her vil etterslepet øke.

Sektoren har laget en oversikt over alle dammer i kommunen. Oversikten viser eier, kostnader i den grad det gjelder kommunen, damklasse og hvilken betydning dammen har for friluftslivet. Nittedal kommune eier i dag nye Waage dam i Kruttverket, og eier sammen med Nannestad kommune dammen i Storøyungen på Romeriksåsen. I løpet av de nærmeste årene vil kommunen overta flere dammer fra NRV AS, og må da beslutte om vi skal beholde disse eller om de skal rives/endres. Denne saken vil komme til politisk behandling når alle omstendigheter rundt dammene er avklart.

Prioriteringer for 2019

De viktigste satsningsområdene for sektoren i 2019 er:

- **Ny avløpsledning ut av bygda**
Dagens løsning med 3 renseanlegg langs Nitelva skal fases ut og erstattes med avløpsledning til NRAs anlegg i Skedsmo. Første del opp til Slattum ferdigstilles ved årsskifte 2018/19 og de to siste stekningene er under planlegging. Dette tiltaket er ytterligere omtalt under kapittelet «Rent Miljø».
- **Rehabilitering av VA-nettet**
Sektoren vil fortsette satsningen på rehabilitering for å sikre god kapasitet i både vann- og avløpsnettet.
- **Planlegging av nye Nittedal sentrum** som et attraktivt og miljøvennlig sted. I første del av handlingsplanperioden skal det utarbeides to reguleringsplaner, en områdeplan for arealene i sentrum og en detaljplan for Rv4 fra Kjøl til Rotneskrysset. Omlegging av Rv4 i sentrum vil frigjøre plass til boliger, forretninger, kontorarbeidsplasser, møteplasser, kollektivterminal og attraktive forbindelser for myke trafikanter. Utbyggingen av Rv4 forventes å stå ferdig i 2024. Omlegging av Rv4 vil gi sentrum dobbelt så stort areal som i dag.
- **Trafikksikkerhet og satsing på myke trafikanter.**
Arbeidet med oppfølging av Trafikksikkerhetsplanen har fortsatt prioritet. Dette gjelder både det overordnede planarbeidet, prosjektutarbeidelse og selve gjennomføringen. I arbeidet med trafikksikkerhet får kommunen innspill fra mange hold, både enkeltinnbyggere, lag og forening, politikere og andre. Innkomne tiltak diskuteres og prioriteres ut fra flere kriterier, og ender til slutt i en årlig tiltaksplan. Det er satt av midler til regulering, planlegging og anleggelse av gang og sykkelveier og andre trafikksikkerhetstiltak. Folkehelse og trafikksikkerhet er to tema som er tett knyttet sammen. Arbeidet med regulering av første del av turveinett lang Nitelva er i sluttfasen.
- **Digitalisering**
Dette vil foregå innen alle tjenester for mer effektiv drift og produksjon. Dette letter arbeidet for både søker og saksbehandler, gir transparent saksbehandling og forutsigbare vedtak. Sektoren planlegger å innføre ebyggesak som er en elektronisk byggesaksbehandling koblet til sak og arkivsystemet.
- **Klimatilpasning**
Dette arbeidet følges opp på alle plannivåer, og spesielt gjennom tiltaksdelen til klima og energiplanen (se kapittel Rent Miljø)

Oversikt over selskap Nittedal kommune eier hele/deler av, og andre interkommunale samarbeid kommunen deltar i

Barnevernvakta v/Romerike politidistrikt	Interkommunalt samarbeid
Gnistengruppen AS	Aksjeselskap
Norasondegruppen AS	Aksjeselskap
Romerike krisesenter IKS	Interkommunalt selskap
Regionalt samhandlingskontor	Interkommunalt samarbeid
Enhet for lindrende behandling	Interkommunalt samarbeid
Alternativ til vold	Interkommunalt samarbeid
Mobilt røntgen	Interkommunalt samarbeid
Regionalt samhandlingskontor Nedre Romerike	Interkommunalt samarbeid
Kommunal akutt døgnenhet (KAD)	Interkommunalt samarbeid
Romerike avfallsforedling IKS (ROAF)	Interkommunalt selskap
Nedre Romerike vannverk IKS (NRV IKS)	Interkommunalt selskap
Nedre Romerike brann- og redningsvesen (NRBR IKS)	Interkommunalt selskap
Nedre Romerike avløpselskap IKS (NRA IKS)	Interkommunalt selskap
Strandveien 1 AS	Eiendomsutviklingsselskap
Stor-Oslo nord	Interkommunalt samarbeid
Jernbaneforum Gjøvikbanen	Interkommunalt samarbeid
Regionkontor landbruk (RKL)	Vertskommunesamarbeid
Nedre Romerike vannverk AS	Avviklingsselskap
Romerike kontrollutvalgssekretariat (ROKUS IKS)	Interkommunalt selskap
Romerike revisjon IKS	Interkommunalt selskap
Nittedal kommunale eiendomsforetak (Nittedal-Eiendom KF)	Kommunalt foretak
Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR)	Interkommunalt samarbeid
Nedre Romerike innkjøpsamarbeid (NRI)	Vertskommunesamarbeid
Nedre Romerike kemnerkontor	Vertskommunesamarbeid

God folkehelse

God folkehelse innebærer at alle skal ha så god helse som mulig ut fra sine forutsetninger. Helse er ulikt fordelt mellom sosiale grupper i befolkningen, og det er mange faktorer som bidrar til å skape og opprettholde slike forskjeller. Det gjelder for eksempel frafall i videregående skole, miljøbelastninger, inntektsulikhet og sosial ulikhet i levevaner. Alle innbyggere har et selvstendig ansvar for sin egen helse og for å gjøre gode helsevalg.

Nittedal kommunes folkehelsearbeid skal bidra til å fremme helse i befolkningen, og redusere sosiale helseforskjeller. Kommunens ansvar kan beskrives som en kombinasjon av universelle tiltak og tiltak som retter seg mot hele befolkningen, og målrettede tiltak mot utsatte grupper. Arbeidet må være helhetlig, og folkehelseperspektivet skal derfor være en grunnleggende premiss i all kommunal planlegging.

Forholdene ligger generelt godt til rette for god folkehelse i Nittedal. Befolkningen har gode levekår og det er lav arbeidsledighet. I tillegg er sentrale kjennetegn ved kommunen, god tilgjengelighet til natur, gode rekreasjons- og friluftsmuligheter og et aktivt frivillig miljø innen både kultur og idrett, alle viktige faktorer også i et folkehelseperspektiv. Kommunen skal bidra til at de gode forholdene opprettholdes og videreutvikles og gjelder alle grupper i befolkningen. Fra barndom, via ungdomstid og voksen alder til en aktiv, trygg og sunn alderdom.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Mål: Alle skal ha mulighet for et godt og aktivt liv

- Nittedal skal være et lokalsamfunn med plass til alle
- Nittedal kommune skal bidra til å redusere sosiale helseforskjeller
- Barn og unge i Nittedal skal ha et oppvekstmiljø som gjør dem robuste
- Andelen ungdom som gjennomfører videregående opplæring er 95 %
- Den sosiale boligpolitikken er rettet mot dem som trenger det mest
- Nittedal kommune skal legge til rette for at eldre er trygge, aktive og selvhjulpne
- Kommunen har nullvisjon for krenkelser og mobbing

Temaplaner

- Trafikksikkerhetsplan
- Plan for idrett og friluftsliv
- Kommunedelplan for nye Nittedal sentrum og formingsveileder
- Plan for bekjempelse av selvmord
- Temaplan boligutvikling og boligsosial virksomhet

Aktuelle statlige og regionale føringer

Nasjonale folkehelsemål er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Helsedirektoratet har utarbeidet et Folkehelseprogram som en oppfølging av Folkehelsemeldingen og som er førende for kommunenes arbeid. Programmet er en tiårig satsing fra 2017 til 2027, som skal bidra til å styrke kommunenes arbeid med å fremme innbyggernes helse og trivsel i lokalsamfunnet. Det er rettet inn mot psykisk helse og rusforebyggende arbeid. Barn og unge er en prioritert målgruppe. Akershus fylkeskommune er i prosess for å bli programkommune.

To andre sentrale regionale plandokumenter:

- Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2040. Denne sier at det i Akershus
  - skal være enkelt å oppleve natur
  - skal arbeides for at sykkel, sykkelparkering og myke trafikanter, er et viktig interesseområde i planbehandling og i dialog mellom stat, fylkeskommune og andre aktører.
  - skal arbeides for et sammenhengende gang- og sykkelveinettet lokalt og regionalt, samt mellom prioriterte byer og tettsteder.
- Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Akershus - Spor for fremtiden

Status og utfordringer i Nittedal

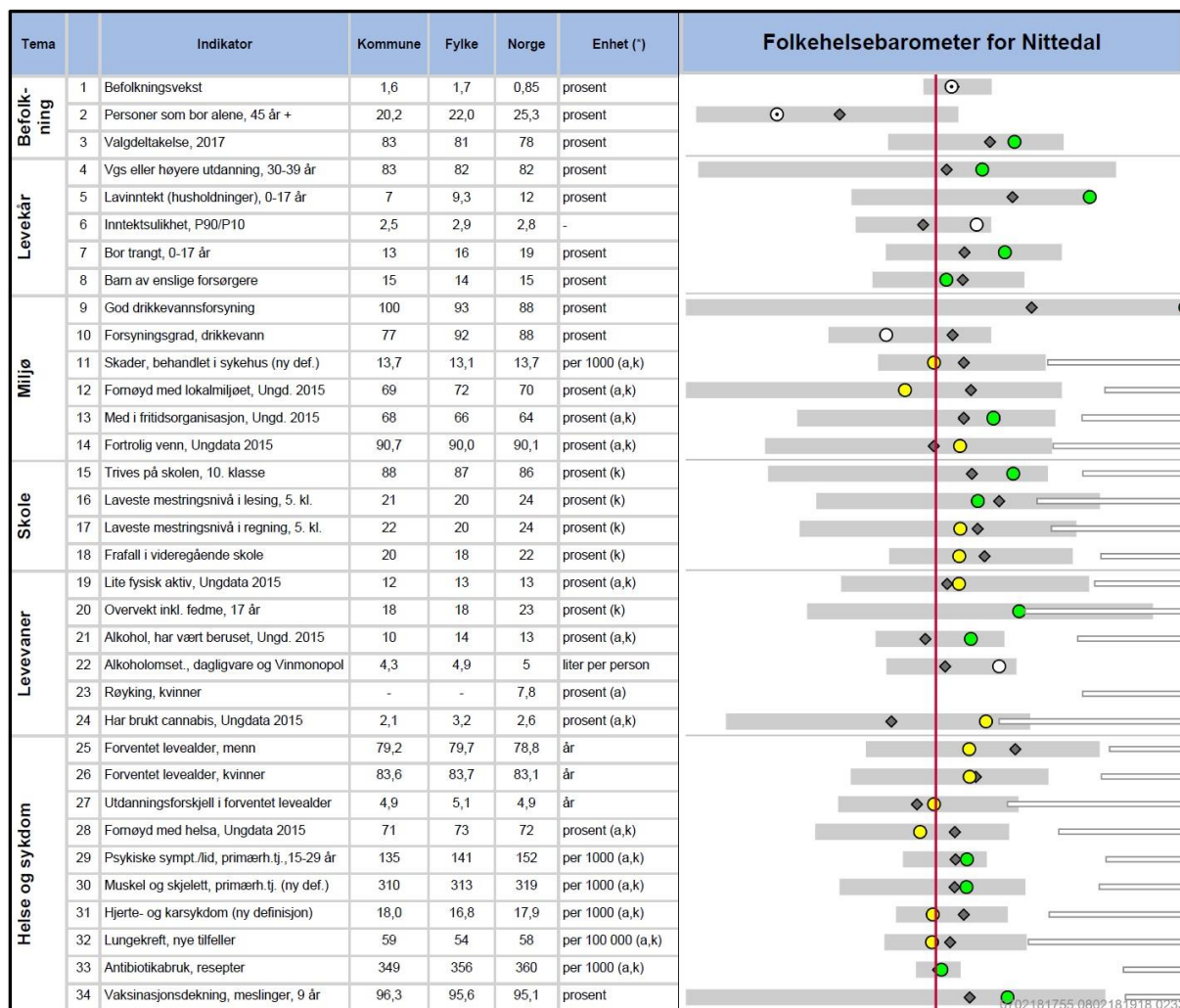

Figuren illustrerer hvor sammensatt folkehelsebegrepet er.

Folkehelseprofilen 2017

Folkehelseinstituttet publiserer hvert år en folkehelseprofil for alle norske kommuner(). Tabellen under viser hvordan Nittedal ligger an sammenlignet med Akershus og med resten av landet på en rekke indikatorer som er relevante for folkehelsen. Noen av indikatorene er helsestatistikk, som f.eks. sykehusinnleggelser, antall hoftebrudd etc. Andre indikatorer viser status på forhold man vet påvirker folkehelsen, som f.eks. arbeidsledighet eller andre sosiale og økonomiske faktorer.

Folkehelseprofilen Nittedal - 2017

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- ⊙ Kommunen er signifikant forskjellig fra landnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- ▭ De ti beste kommunene i landet

Folkehelseprofilen viser at Nittedal ligger godt an sammenlignet med resten av landet på mange områder, og forholdene ligger godt til rette for å opprettholde og videreutvikle god folkehelse. Det er mange «grønne» indikatorene. Dette betyr at Nittedal ligger signifikant bedre an enn landsgjennomsnittet på disse indikatorene. Dette betyr imidlertid ikke at man skal være fornøyd. Folkehelsearbeid handler om kontinuerlig forbedring innenfor viktige levekårsområder. Innsatsområder som har stor fokus, er f eks målet om å redusere frafallet i den videregående skolen. Frafallet i den videregående skolen er redusert fra 25 pst i 2014 til 20 pst i 2017. Det er en positiv nedgang, men frafallet er fortsatt høyt. Det er fortsatt langt igjen før kommuneplanens ambisiøse mål om at 95 % av ungdommene skal fullføre videregående skole nås. God kvalitet i barnehager og skoler og i de øvrige tjenestene til barn, unge og familiene er viktige innsatsfaktor for å redusere frafallet. Målrettet forebyggende arbeid og tiltak som bedrer fysisk og psykisk helse (jf de enkelte sektorkapitler) har også høyt fokus.

Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer

Kommunen har utarbeidet en folkehelseoversikt i tråd med krav i plan og bygningsloven. Der blir det redegjort for status og utfordringer på en rekke folkehelserelaterte områder. Oversikten skal revideres jevnlig og ligge til grunn for kommunens planlegging. Både folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet og kommunens egen folkehelseoversikt viser at folkehelsen er god i Nittedal, sammenliknet med resten av landet.

Oversikten viser også at Nittedal vil få noen utfordringer i årene som kommer, som følge av demografiske endringer med bl. a. en økende andel av befolkningen over 80 år, og en økning i antall barn og unge. Med en økt eldrebefolkning kan en forvente flere med ulike helseplager, og et større press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Med flere barn blir utfordringen å legge til rette for gode oppvekstvilkår. Gode barnehager og en god skole for alle, er et av de beste utgangspunkt en kan ha for god folkehelse.

Nittedal kan også forvente en økning i andelen innbyggere med en annen etnisk bakgrunn enn norsk. Innvandrere har ofte andre helseutfordringer enn etniske nordmenn, noe som trolig vil gi kommunen et endret utfordringsbilde over tid.

Folkehelseoversikten viser også hvordan Nittedals befolkning har endret seg sosioøkonomisk gjennom årene, dvs kommunen har stadig færre med lav inntekt.

Nittedal er en del av et pressområde rundt Oslo med blant annet stigende boligpriser. I tillegg er Nittedal del av et stort og godt arbeidsmarked. Dette gjør at Nittedal har få personer med lav inntekt, det er lav arbeidsledighet og det er for det aller meste gode levekår. Men samtidig gir boligprisene utfordringer for unge og økonomisk vanskeligstilte som vil etablere seg i bygda.

Konsekvensene blir ekstra store for de som har økonomiske problemer. Særlig gjelder dette barn som lever i familier med vedvarende lav inntekt, og som av den grunn faller utenfor de sosiale aktivitetene som foregår.

Livsstilssykdommer

I Nittedal som i resten av landet er økningen i livsstilssykdommer en av de store folkehelseutfordringene. Den store sosiale ulikheten i helsetilstand er bekymringsfull og utfordrer kommunen i prioriteringen av tiltak og ressurser.

Vi Bryr Oss og politireformen

Kommunen er i prosess med å utvikle årsplan og treårsplan for Vi bryr oss/SLT, for å sikre kontinuitet og forutsigbarhet for alle delaktige aktører. Arbeidet spisses mot et mer kriminalitetsforebyggende fokus. I forbindelse med nærpolitireformen er politiets tilstedeværelse varierende, noe som gjør det vanskelig å ha et forutsigbart samarbeid med dem. Nittedal Kommune har ikke en gjensidig forpliktende avtale mellom kommunen og politiet som kan legge føringer for samarbeidet i Nittedal. Nittedal jobber sammen med SLT-nettverket på Romerike for å samkjøre rutiner mellom SLT-koordinatorer og politikontakter for å sikre at ungdom på Romerike får et godt tilbud uavhengig av hvilken kommune de bor i.

Prioriteringer for 2019

Det er behov for å forsterke og koordinere tjenester og tiltak som er helsefremmende og forebyggende. Det er spesielt viktig å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge og legge til rette for en aktiv alderdom. Grunnlaget for god psykisk og fysisk helse legges i barndommen. Kommuneplanen benytter følgende inndeling for å synliggjøre de ulike nivåene i folkehelsearbeidet:

- Helsefremmende tiltak for alle innbyggere
- Tidlig innsats
- Tiltak for innbyggere som har behov for særskilt oppfølging
- Legge til rette for hverdagsaktivitet
- Kunnskap

Helsefremmende tiltak for alle innbyggere – prioriteringer i 2019

- Styrking av kvaliteten i skoler og barnehager i tråd med kvalitetsplanene.
- Temaplan boligutvikling og boligsosial virksomhet følges opp.
- Trafikksikkerhetsarbeidet prioriteres og følges opp i henhold til planen, med hovedvekt på trygge skoleveier
- «Vi bryr oss» arbeidet videreføres og spisses mot kriminalitetsforebygging
- Tilrettelegging for gode møteplasser skal styrkes i planlegging av bolig- og sentrumsområder.
- Skape et livskraftig sentrum som bidrar til økt livskvalitet for kommunens innbyggere
- Oppgradering av uteområdene i skoler og barnehager
- Deltakelse i stortiltet nasjonal satsing for å sikre at alle barn og unge opplever et inkluderende miljø uten mobbing og krenkelser. Satsingen omfatter både barnehage og skole.

Tidlig innsats – prioriteringer i 2019

Tiltak for innbyggere som har behov for særskilt oppfølging – prioriteringer i 2019

- Satsingen på bedre tverrfaglig innsats (BTI) videreføres og forsterkes
- Frisklivssentralen gir bistand til å endre levevaner med blant annet å tilby røykesluttkurs, kurs i depresjons- og belastningsmestring (KID, KIB), søvnkurs, treningsveiledning og kostveiledning. Fra 2019 vil Frisklivssentralen inngå i et kommunalt lærings- og mestringssenter og i et utviklingsarbeid for å samordne og effektivisere helsefremmende tjenester. (se under gode tjenester helse og velferd)

Legge til rette for hverdagsaktivitet – prioriteringer i 2019

Nittedal kommune vil legge til rette for at innbyggere kan være fysisk aktive hver dag, gjennom hele livet.

Nittedal kommune vedtok i 2017 Kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett for 2018-2022. Målene i planen kan oppsummeres som i figuren under.

Konkrete tiltak for oppfølging av Kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett i 2019

Fysisk aktivitet	Nærløkker Sikring og etablering av bade-, bålplasser og utfartsparkeringer Gode utearealer for skoler og barnehager
Friluftsliv	Utfartsparkering Sagerud Turvei Waage-dam – Jensrudveien Prosjektering av Turvei Åneby stasjon – Høldippelen Videreføre engasjement med friluftslivskonsulent ut i 2019 Arbeide videre med Varingskollen som helårsarena og friluftsport til marka
Idrett	Terapibasseng på Rotnes Svømmehall på Elvetangen Idrettshall på Elvetangen Slattumhallen

Rent miljø

Et rent miljø er helt grunnleggende for å ivareta det Nittedal vi kjenner, og fremtidens Nittedal. Både kommunal aktivitet, og innbyggernes og besøkendes adferd har miljømessige konsekvenser. Utfordringene og konsekvensene innenfor miljøproblematikken både lokalt og i det store perspektivet er så store at det trengs en holdningsendring. Miljøarbeid må dermed utføres langs mange dimensjoner.

Befolkningsveksten i Nittedal og klimaendringene er de største utfordringene for miljøet. Kommunen må håndtere bygging av flere boliger og mer trafikk både innad og gjennom kommunen. Forventede klimaendringer krever investeringer og planlegging for å gjøre kommunen i stand til å møte mer ekstremvær, og de følger det får i form av mer erosjon, mer flom etc.

For å lykkes i arbeidet med miljøspørsmål må vi ha en helhetlig tilnærming og hele kommunen må ansvarliggjøres. Miljøspørsmål må være et grunnleggende premiss i all planlegging.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Nittedal skal ha ren luft, jord og vann:

- Nittedal kommune skal innen 2027 redusere sine klimagassutslipp med 50 % i forhold til 1990-nivå
- Vannkvaliteten i Nitelva skal tilfredsstillere kravene til god økologisk tilstand innen 2021 i tråd med EUs rammedirektiv
- Nittedal skal bevare det biologiske mangfoldet

For at kommunen skal oppnå sitt mål om rent miljø, må alle aktører samarbeide. Det krever god teknologisk kunnskap og innovative løsninger. Miljø- og klimaspørsmål må belyses og tas hensyn til i all arealplanlegging og i hele den kommunale virksomheten.

Temaplaner

- Klima og energiplan, under revisjon
- Utskiftingsplan for biler, maskiner og utstyr, vedtatt 2018
- Vann- og avløpsplan
- Landbruksplan, under revisjon

Aktuelle statlige og regionale føringer

Klimaavtaler og nasjonale mål

Kyotoprotokollen, Parisavtalen og Klimameldingen legger viktige føringer for det nasjonale arbeidet med klimautfordringene. Klima- og miljødepartementet arbeider med å lovfeste Norges klimamål for 2030 og 2050 gjennom en egen klimalov. Målet er at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn.

Vannkvalitet

EUs vannrammedirektiv, implementert i norsk lov gjennom vannforskriften gir føringer for vannforvaltningen.

Naturmangfold

I Naturmangfoldloven er målet en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern.

Regional plan for areal- og transport for Oslo og Akershus skal bidra til at de nasjonale og regionale klima- og miljømålene blir oppfylt, inkludert at veksten skal skje med sykkel, gange og kollektivt.

Status og utfordringer

Kommunens største utfordring knyttet til temaet miljø i årene som kommer, er knyttet til bedret vannkvalitet i Nitelva, reduksjon av klimagassutslipp og ivaretagelse av naturens mangfold.

Vannkvaliteten i Nitelva er definert som god i øvre deler av elva, men blir dårligere nedover i vassdraget. Vannkvaliteten er blant annet påvirket av kommunaltekniske installasjoner, utslipp fra spredt bebyggelse, og avrenning fra landbruket.

Klimagassutslippene kommer i hovedsak fra transport og anleggsvirksomhet. Transport i Nittedal er både lokaltrafikk og gjennomfartstrafikk på Rv4. Det er en generell utfordring å styre utbyggingen mot et miljøvennlig utbyggingsmønster. Utfordringene knyttet til anleggsvirksomhet er selve byggingen, materialbruken og forbruk i resten av levetiden.

En følge av forventede klimaendringer er at vi får hyppigere, større og voldsommere regnskyll. Dette vil påvirke overvannsmengden, kunne gi flommer og føre til ras og økt erosjon. Dette vil også ha betydning for biologisk mangfold, for vannkvaliteten i vassdragene og for grønstrukturen.

Det biologiske mangfoldet er utfordret. De verdifulle naturområdene i Nittedal er særlig knyttet til skog og kulturlandskap i dalbunnen. Å sikre det biologiske mangfoldet er viktig.

Prioriteringer for 2019

Vannkvalitet

For å bedre vannkvaliteten i Nitelva er kommunen er i godt gang med arbeidet med å realisere ny avløpsløsning for kommunens innbyggere. Vi ligger godt over bransjens mål for årlig andel av rehabilitering på ledningsnett for avløp, og er i avslutningsfasen med gjennomføring av oppgradering av spredt avløp. Dette store løftet er helt nødvendig både i et miljøperspektiv og for å kunne utvikle Nittedalsamfunnet.

Ytterligere tiltak:

- En helhetlig forvaltning i tråd med EUs vannrammedirektiv og gjennom det interkommunale arbeidet i Vannområde Leira og Nitelva, samt gjennomføre tiltak slik foreslått i analysen som er utført for dette området
- Redusere avrenning fra landbruket gjennom holdningsskapende arbeid og informasjon
- Redusere forurensning og skade som følge av klimaendringer
- Øke tilgjengeligheten til Nitelva og opprettholde vassdragets verdi som landskaps- og naturelement
- Rullering tiltaksdel Landbruksplan
- Fortsette arbeidet for å redusere avrenning fra landbruk gjennom tilskudds-ordninger og et kommunalt fangdamfond for fullfinansiering av kostnadene til etablering.
- Kartlegging av overvann og flomveier

Klimagassutslipp

Nye Nittedal sentrum skal bli livskraftig og klimanøytralt. Kommunen har høyt klima- og miljøfokus i de mange utbyggingsprosjektene som skal gjennomføres i skolesektoren. Vi skal fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Vi skal ha vekt på gode regionale løsninger på tvers av kommunegrensene.

Kommunen vil også arbeide for at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Fremtidens mobilitet – Perpetuum mobile. Reis. Nå.

Nittedal har et begrenset internt transporttilbud. Mens Ruters busstilbud og Gjøvikbanen dekker mye av behovet for pendlertrafikk ut av kommunen, er tilbringertransporten til stasjoner og holdeplasser samt sentrale offentlige og private bygninger og aktiviteter begrenset. Dermed er bruk av privatbil svært utbredt, med tilhørende parkeringsproblematikk ved sentrale målpunkt. Kommunen ønsker å gi innbyggere, næringsliv og ansatte en individuell transportløsning som kan konkurrere med privatbilismen. Hva denne løsningen er vet vi ikke, men vi får hjelp av StimuLab til å finne det ut. StimuLab er et samarbeid mellom DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT) og DOGA (Design og arkitektur Norge), og stimulerer til offentlig innovasjon fra innbyggernes perspektiv. StimuLab hjelper oss å komme i kontakt med samarbeidspartnere og gir oss midler til å kjøpe kompetanse i markedet. Prosjekter starter opp høsten 2018, og vil pågå gjennom 2019.

Avfallet i kommunen gjenvinnes mer enn noen gang. ROAF har vedtatt mål om 70 % materialgjenvinning og ombruk innen 2030. Dette er enda mer ambisiøst enn EUs krav.

Klima og energiplanen fra 2010 er under revisjon. Planen vil gi viktige føringer for klima og energiarbeidet i kommunen. Revisjonsarbeidet er koordinert med revisjonen av den regionale planen for klima og energi, kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for landbruk.

Fremdriften i revideringen tilsier vedtak vår 2019 for kommuneplanens arealdel og klima og energiplan. Planen har en egen tiltaksdel, og oppfølging av denne er prioritert.

Ytterligere tiltak

- Bedre kollektivtilbud og nødvendig innfartsparkering i tett samarbeid med Ruter, NSB, Jernbaneverket og Statens vegvesen.
- Bytte ut kommunens egen bilpark med mer miljøvennlige biler og videreutvikle ladetilbudet i kommunen
- Øke andelen miljøvennlige innkjøp
- Redusere klimagassutslipp og energiforbruk fra kommunal tjenesteproduksjon og virksomhet
- Redusere klimagassutslipp og energiforbruk ved holdningsskapende arbeid
- Stille krav til lokalt produsert fornybar energi, klimavennlig teknologi og klimasmarte bygg i arealplanlegging

Naturmangfold

For å bevare naturmangfoldet er det viktig å øke kunnskapsgrunnlaget. I tillegg må naturmangfoldlovens prinsipper legges til grunn for kommunal forvaltning. For å bevare det naturmangfoldet er det nødvendig å jobbe systematisk og kontinuerlig for å øke kunnskapen..

Ytterligere tiltak:

- Stille krav om kartlegging av naturmangfold i nye utbyggingsområder
- Samarbeid med vannområdet Leira-Nitelva om å øke kunnskapen om livet i og langs elva
- Kartlegge og bekjempe fremmede arter

Stolt nittedalsidentitet

I kommuneplanen er stolt nittedalsidentitet definert slik: «Stolt nittedalsidentitet handler om hvordan vi ønsker at innbyggere, ansatte og omgivelsene skal oppfatte Nittedal. Det handler også om hvem vi vil være.»

Målet er at Nittedal skal være et sted med identitet og et sted å være stolt av, og at innbyggere, ansatte, frivillige og næringsliv er gode ambassadører for Nittedal.

Identitet er karaktertrekk og egenskaper som gjør enkeltpersoner til unike individer. Identitet er også etniske, sosiale og kulturelle forhold som knytter enkeltpersoner til større grupper. En gruppe har sine unike egenskaper, som enkeltpersonene identifiserer seg med.

Nittedal har en rekke karaktertrekk som trekkes fram når innbyggerne snakker om hva som kjennetegner «nittedølinger», og som bidrar til identitet.

Identitet ses gjerne på som noe bestandig, noe som bevares og består over tid. I Nittedal har vi natur og idrett, frivilligheten og nærhet til storbyen – for å nevne noe. Men samfunnet er også i endring. Nye nittedølinger blir født og flytter inn. Det bestandige møter det nye. Målet er å bygge et samfunn med lang holdbarhet og som er rustet for framtida.

Viktige elementer i hva Nittedal skal være og oppfattes som er:

- Den grønne kulturbygda
- Et trygt og godt sted å vokse opp og bo
- En inkluderende kommune med plass til alle
- Et attraktivt sted å jobbe
- Et sted for opplevelser
- Et sted der du får gode tjenester og omsorg når du trenger det

Kommunen har mange førende dokumenter som er vedtatt eller i prosess, som påvirker vårt videre arbeid med å styrke og utvikle stolt nittedalsidentitet. Blant disse må nevnes:

- Kommuneplan 2015 – 2027
- Formingsveileder for sentrum
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett
- Kommunedelplan for kulturminner
- Næringsplan
- Områderegeringsplan for Rådhuskvartalet
- Div temaplaner knyttet til barnehage, skole og omsorgssektor

Status og utfordringer

For de fleste Nittedøler er identiteten særlig knyttet til marka, den grønne jordbruksbygda, friluftsliv og frivillighet. En bred medvirkning om identitet i 2015 gav følgende resultat presentert i en ordsdy:

Styringsmålet kommer til uttrykk bl.a. ved økonomiske prioriteringer øremerket friluftsliv, som igjen bidrar til bedre folkehelse. En stor andel av innbyggerne deltar i frivillige lag og foreninger, spesielt innenfor kultur, idrett og friluftsliv. Det er sammen vi skaper identiteten og et godt omdømme i kommunen. Derfor bidrar også gode oppvekstmiljø og nabolag, gode tjenester i barnehage, skole og omsorgssektor til å skape god identitet.

Sentrumsutvikling er og har vært et viktig innsatsområde, og dette har også stor betydning for befolkningens identitet. Å bygge et sentrum vil både kunne styrke dagens identitet, og også videreutvikle den. Sammen skal vi skape et unikt «nittedalsk» sted, med gode kombinasjoner av landlig og urbant, og hvor natur og vann tas med inn i sentrum, sammen med gode tverrforbindelser for innbyggere som ferdes til fots, ridende, på sykkel eller ski. Vi er allerede i gang, noe er på plass, men en slik utvikling foregår over flere 10-år. Det er et mål at de viktigste tjenestene for innbyggerne skal samles i sentrum. Mye av det som kan skape liv skal legges her. Satsingen skal redusere utpendling og handelslekkasje og bidra til et bedre miljø.

I denne handlingsplanperioden foregår en storstilt utbygging av skolekapasitet. Skoler har stor betydning for folks opplevelse av tilknytning til et lokalområde, spesielt for barn og unge og deres foreldre. Ny barneskole i Hakadal lokalisert sammen med Hakadal ungdomsskole med ny idrettshall og svømmehall vil gi et nytt samlingspunkt i Hakadal, et nærmiljøsentrum på tvers av generasjoner. Også en ny og større Nittedal ungdomsskole vil være kilde til identitetsbygging og lokal stolthet når skolene står klare.

Nittedal kommune skal være en foregangskommune når det gjelder klima og miljø, med bl.a. grønn vekst og nyskapende arbeidsplasser. Nittedal sentrum skal utvikles til å bli et attraktivt og klimanøytralt kommunesentrum, hvor vi skal innarbeide krav til oppvarming, energikilder, god avfallshåndtering, trafikk og klimavennlige tak, fasader og uteområder.

Befolkningen i kommunen vil øke og befolkningssammensetningen vil endres. Vi vil få et større mangfold. Dette gjelder både aldersmessig og kulturelt. Vi er stolte av vår identitet og ønsker at nye innbyggere skal få ta del i og kjenne seg hjemme i denne. Samtidig må vi ta innover oss at samfunnet er i endring og at dette også vil påvirke identiteten.

Økningen i antall innbyggere vil også være med å påvirke hvordan vi tenker og planlegger rundt det fysiske bomiljøet ved nybygging og ved fortetting i eksisterende boområder. Det skal bygges og fortettes med kvalitet. Styrking og videreutvikling av en stolt nittedalsidentitet er avgjørende for å skape gode oppvekst- og bomiljøer hvor folk trives. Dette skjer i samspill mellom naturgitte fysiske forhold, sivilsamfunnet og offentlig virksomhet. Fra kommunens side blir det viktig å utforme en

politikk hvor tjenester, aktiviteter/arenaer støtter opp under en positiv utvikling for lokal identitet. Bevissthet rundt helheten er en forutsetning for å få til en stolt nittedalsidentitet.

Prioriteringer for 2019

- Utvikling av sentrum videreføres. Gjennom områderegulering fastsettes den grove strukturen for utbyggingsområder, infrastruktur og blågrønn struktur. Vi lager et verktøy for å bygge sentrum gradvis. Ved aktiv bruk av formingsveileder utvikler vi et godt bomiljø, gode opplevelser og stolt identitet. Parallelt med dette samarbeider kommunen tett med Statens vegvesen om detaljregulering Rv4 Kjøl – Rotneskrysset.
- Nittedal skal fortsatt være en grønn kommune hvor fysisk aktivitet, friluftsliv, idrett og kulturlivet blomstrer
- Regulering av turvei i sentrum er i sluttfasen. Dette er første del av et helhetlig turveisystem fra Hakadal til Skedsmo, men også et viktig element i sentrum og ses i sammenheng med sentrumsutviklingen og omleggingen av Rv4. Reguleringsplanen vil derfor først bli sluttbehandlet sammen med disse planene.
- Bygging av nytt nærmiljøsentrum på Elvetangen med ny barneskole, ny idrettshall med tribunekapasitet og svømmehall samt oppgraderte fotballbaner etc ute
- Bygging av ny Nittedal ungdomsskole
- Nittedal kommunens klimasatsning skal gjenspeiles i planbestemmelser. Et attraktivt sentrum skal legge til rette for flere gående og syklende. Korridor for fremtidig Nittedalsbane avsettes i kommuneplan og områdeplan for sentrum.
- De viktige kulturhistoriske dimensjonene i landskapet ivaretas som en viktig ressurs i planleggingen.
- Å videreutvikle Nittedals naturgrunnlag og kulturlandskap vil være med på å fremme stedsidentitet.

Levende lokaldemokrati

Lokaldemokratiet, med kommunens folkevalgte, er kjernen i det lokale selvstyret. Det er et selvstendig mål at de folkevalgte organer er representative for befolkningen i kommunen. Det er også viktig at det å være politiker oppleves som interessant og meningsfylt.

Et levende lokaldemokrati betyr også at innbyggerne involveres på mange ulike måter. Demokrati handler også om å skape arenaer for deltakelse, skoloring og meningsytring gjennom andre kanaler enn de folkevalgte organer. Bred deltagelse med ulike ytringsformer skal stimuleres.

Nittedal kommune skal involvere sine innbyggere og sine brukere, og gjennom dette bidra til reell medbestemmelse og innflytelse. Det dreier seg om å involvere innbyggerne i å ta valg som er med på å forme bygda som lokalsamfunn. Det er viktig å legge til rette for aktive og engasjerte innbyggere, slik at deres kompetanse og innovasjonskraft kan bidra til fortsatt utvikling av Nittedalssamfunnet.

Kommunen skal også legge til rette for og oppmuntre til at kommunens innbyggere involverer seg i nærmiljøet, og er med på å forme sin egen hverdag. Dette skjer gjennom medlemskap og deltagelse i frivillige organisasjoner, i velforeninger, etc. Det levende lokaldemokratiet formes og utvikles på mange ulike arenaer. Kommunen skal være åpen og tilgjengelig.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

MÅL: Et mer levende lokaldemokrati.

STRATEGIER

1. Sikre representativt demokrati som speiler befolkningen.

Kommunen vil:

- legge til rette for deltakelse og medvirkning
- ta i bruk ny teknologi
- oppfordre til høy valgdeltagelse

2. Legge til rette for engasjement og medvirkning i kommunale beslutningsprosesser.

Kommunen vil:

- styrke barn og unges innflytelse
- sette samfunn og innbyggere i sentrum
- etablere gode arenaer/møteplasser for meningsutveksling og politisk debatt
- bruke media aktivt
- stimulere til, og anerkjenne frivillighetsarbeid og politisk engasjement
- kommunisere og etterleve demokratiske prinsipper og verdier

3. Økt brukermedvirkning ved utforming og tildeling av tjenester.

Kommunen vil:

- brukerne skal ha medvirkning i utformingen av tjenesten
- anerkjenne brukerorganisasjonenes arbeid

Statlige føringer

Lovpålagte demokrati- og medvirkningsorganer i Nittedal.

- **Kommunestyret** er det øverste politiske organ i kommunen og består av 29 valgte representanter og som velges for 4 år av gangen. Kommunestyret setter langsiktige mål for rammer og drift av kommunen. Kommunestyret har en klar styringsfunksjon.
- **Formannskapet.** Formannskapets medlemmer (i alt 11 personer) velges blant kommunestyrets faste medlemmer og ledes av ordføreren. Etter endringene fra komitemodell til utvalgsmo­dell er formannskapets primær­oppgaver nå arealplaner, eierstyring og økonomi.
- Kommunestyret i Nittedal kommune har fastsatt at kommunen skal ha tre hovedutvalg som skal følge opp bestemte saksområder. Disse er:
  - **Hovedutvalg for oppvekst og utdanning**
  - **Hovedutvalg for helse og omsorg**
  - **Hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling**
- **Klagenemnda** er et organ for saker hvor kommunen er endelig klagemyndighet.
- **Eldrerådet** er et rådgivende organ for kommunen og skal behandle alle saker som gjelder levekår for eldre. Rådet kan selv ta opp andre saker som vedkommer de eldre i kommunen.
- **Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne** er et organ som skal sikre en åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i arbeidet med saker som er særlig viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- **Barnetalspersonen** er en lovpålagt funksjon som skal sikre at barn og unges interesser blir tilstrekkelig ivaretatt, særlig i utviklings- og arealplanleggingen i kommunen.
- I barnehagene er det **samarbeidsutvalg (SU)** og i skolen er det SU og **Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU)** i tillegg til **elevråd**.

Kommunale føringer

Barn og unges kommunestyre (BUK) er en integrert del av den politiske beslutningsprosessen i Nittedal på lik linje med Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet.

BUK består av valgte representanter fra kommunens barne- og ungdomsskoler. BUK skal representere barn og unge i Nittedal og uttale seg om saker som berører barn og unge til Nittedal kommunestyre.

Kommunalt foreldreutvalg består av foreldreprer­sentanter for alle skolene i Kommunen.

Status og utfordringer

I Nittedal kommune er det registrert over 150 frivillige organisasjoner. Foreningene spenner svært vidt og omfatter idrett, friluftsliv, kultur, kunst, velforeninger, kirke/menighet, politiske lag, og ulike interesseforeninger. Mangfold er en viktig og positivt både for lokaldemokratiet og for Nittedalsidentiteten.

Kommunen har samarbeidsavtaler med Nittedal idrettsråd, Nittedal kulturråd og FRINI. Samarbeidsavtalene fastslår hvilke områder kommunen og rådene skal samarbeide på, og i hvilke saker rådene skal ha høringsrett. Kommunen og rådene jobber systematisk gjennom hele året for løse viktige saker innenfor ansvarsområdene.

Kommunens nettside www.nittedal.kommune.no hadde i 2017 over 156 000 besøk, og over 835 000 sidevisninger. 40 % av besøkene kom via mobil, telefon og nettbrett. Trenden med å bruke mobil/nettbrett for å løse oppgaver på nett er økende, og behovet for gode selvbetjeningsløsninger følger utviklingen i samfunnet ellers.

Prioriteringer for 2019

- Det vil bli satset bredt for å sikre god brukerinvolvering i forbindelse med planlegging og bygging av skoler, svømmehaller og idrettshaller i henhold til vedtak som er fattet.
- Tiltak for å følge opp Kommunedelplan for Idrett og friluftsliv skal gjennomføres i nært samarbeid idretts og friluftslivsorganisasjonene og innbyggerne forøvrig.
- Kommunalt foreldreutvalg for de 10 skolene(NKFU) videreutvikles.
- Kommunen står foran en samfunns- og sentrumsutvikling, hvor medvirkning og innspill fra innbyggere er viktig.
- Kommuneplanen skal revideres og i henhold til planprogrammet vil innbyggere, interessegrupper og andre interessenter bli involvert i prosessen. I tillegg skal kommuneplanen igjennom en god involverende prosess i alle de politiske organer.
- Kommunen vil videreutvikle den nye innbyggerportal med flere selvbetjeningsløsninger for innbyggerne på nett. Dette vil bidra til en mer åpen kommuneforvaltning.

Gode prosesser

Gode prosesser er et mål som favner alle nivåer og alle sektorer i kommunen. Gode prosesser bidrar til å sikre at kommunen når de andre strategiske styringsmålene. Gode prosesser bidrar til å oppnå god effektivitet og frigjøre tid og ressurser. Dette er med på å sikre høy kvalitet på tjenester, samtidig som det sikres et tilstrekkelig bredt eierskap til de politiske vedtakene og de tiltakene som gjennomføres.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027.

I kommuneplanen 2015-2027 står det at Gode prosesser kjennetegnes ved blant annet:

- Klare hensiktsformuleringer
- God forankring
- Forutsigbarhet
- Effektivitet
- God ledelse
- Omstillingsevne
- Samhandlingskompetanse

Videre står det at målet er effektive, fleksible og forutsigbare prosesser.

Kommunale føringer

Prosessene i kommunen deles i ulike kategorier. Det er prosesser som følger av et administrativt årshjul eller administrative månedssykluser som:

- budsjett og handlingsplan
- tertialrapporter
- årsmelding

Det er også prosesser som har som mål å munne ut i et bestemt utrednings- eller planprodukt:

- Revidering av kommuneplan
- Utarbeidelse av temaplaner
- Revidering av eksisterende planer
- Øvrige utredninger

Prosser som fører til eller er et resultat av at en innbygger eller brukere mottar en eller flere tjenester er en annen kategori:

- Daglig produksjon/levering av:
  - oppvekst- og utdanningstjenester
  - helse- og velferdstjenester
  - tekniske tjenester
  - administrative tjenester
- Fra en innbygger søker om en tjeneste eller å få en tillatelse til å gjøre noe, til innbyggeren har svar på saken sin.
- Fra en innbygger eller bruker sender inn en klage på et saksbehandlingsresultat, til vedkommende har mottatt informasjon om klagebehandlingsresultatet. Slike saker må ofte behandles både av administrasjonen og i politiske organ.
- Fra en tjeneste er levert, til tjenesten er fakturert, betalt og regnskapsført.

I tillegg er det utredningsprosesser som leder fram til politiske saker og administrasjonens oppfølging og gjennomføring av de politiske vedtak som fattes.

Status og utfordringer:

I den digitale tidsalder er det viktig å søke sammen med andre for å oppnå stordriftsfordeler. Det vises til flere rapporteringer i Formannskapet og Kommunestyret i denne anledning, sist i sak 40/17. Som følge av dette har Nittedal kommune innledet samtaler med DGI.

Målet for 2017 var å tiltre som eier i Digitale Gardermoen AS (DGI), jf KST vedtak 40/17, og gjennom dette arbeidet sikre en bærekraftig utvikling i den digitale tidsalder. DGI's forretningsstrategi ble revidert i 2016, slik at DGI satte bort driften av applikasjonene til ekstern leverandør. Kontrakten med leverandøren ble hevet sommeren 2017. Konsekvensene for Nittedal er at våre planlagte tiltak er utsatt i tid.

I perioden etter høsten 2017 har markedet endret seg betydelig i forhold til drift og vedlikehold av applikasjoner og integrering mellom systemer. Dreiningen består først og fremst av at virksomheter tidligere eide fagsystem og forvaltet dem i egne serverparker. I løpet av få år har fagsystem-leverandørene tilbydd fullstendig forvaltning av systemene. Dette innebærer at systemene er installert hos leverandøren, som ivaretar oppgraderinger og drift av applikasjonene. Det er grunn til å tro at denne trenden vil fortsette.

Samtidig utvikles nye kommunale interessefelleskap og konkrete produkter i regi av KS, herunder fremveksten av nasjonale komponenter.

Rådmannen vil derfor utvikle en ny Digitaliseringsstrategi – som også ivaretar sammenhengen til innovasjon.

Prioriteringer for 2019

Digitalt førstevalg – fulldigital kommune

I 2017 tilsatte Nittedal kommune koordinator for alle digitale aktiviteter. Hennes oppgave er å vurdere mulighetsrommet for digitalisering og å forvalte kontrakter mot eksisterende og potensielle leverandører av digitale tjenester. Kommunen viderefører strategien om å samarbeide med andre kommuner, og øke bruken av nasjonale felleskomponenter.

En av utfordringene i arbeidet med data og styringsdokumentasjon, er at kommunen i stor grad støtter seg på historiske data. Enhetene rapporterer virksomhetsinformasjon som for eksempel økonomistatus, sykefravær, etc. etterskuddsvis. Dette vanskeliggjør tidlig respons. I 2018 innførte kommunen styrings- og kontrollsystem som i større grad gir tilgang til sanntidsinformasjon. Tilgangen til slik informasjon og bedret analysekapasitet skal gi større fleksibilitet i styringen av kommunens ressurser og derigjennom mer effektiv bruk av ressursene.

Selvbetjening og automatisering

På slutten av 2018 er Nittedal kommunes nettside, www.nittedal.kommune.no lagt om til en helt ny innbyggerportal; «Min side». Dette er starten på en selvbetjeningsløsning for innbyggerne i Nittedal og vil videreutvikles til å være det stedet som samler informasjon som er knyttet direkte til den enkelte innbygger, for eksempel hvor «min sak» er, hvilke brev har jeg sendt og hva slags dialog har jeg hatt med kommunen. Her vil det gis oversikt over eiendomsopplysninger, opplysninger om når feieren kommer og når søppel tømmes, samt heldigitale prosesser for barnehage, SFO og kulturskole. Alle kommunens digitale skjemaer vil være tilgjengelig her.

Målsettingen er å møte forventningene om at oppgaver skal løses elektronisk der det er mulig, og at kommunen ikke skal be om opplysninger som allerede er kjent.

Bruk av felleskomponenter og innbyggerinvolvering

Med ny innbyggerportal har vi en teknologisk plattform som gjør det mulig å videreutvikle løsninger for selvbetjening. Bruk av ferdigutviklede felleskomponenter, involvering og innspill fra våre innbyggere vil stå sentralt i det videre arbeid med gode selvbetjeningsløsninger.

Ved lansering i oktober vil følgende tjenester være klare:

- «Min side» gir tilgang til elektroniske skjemaer
- «Min side» gir tilgang til andre elektroniske tjenester som vi har etablert som Visma flyt skole, søke om barnehageplass og kulturskole
- Ny og bedre skolerute som er nedlastbar til din kalender
- Lag og foreninger får en egen side hvor de kan bli synlige for innbyggerne
- Egen tjeneste for påmelding til aktiviteter og kurs
- Arrangementskalender

Frem mot juni 2019 planlegger vi å lansere ytterligere tjenester på «min side»:

- Se dine fakturaer
- Se opplysninger om dine eiendommer
- «Chatbot» og søkemotor som gjør det enklere for innbyggere å finne fram til riktig informasjon

Bedre bruk av kommunens sak- og arkivsystem

Kommunen vil i 2019 videreføre arbeidet med å fulldigitalisere innbyggerdialogen. I dette arbeidet er utviklingen og innføringen av «Min side» en viktig satsning. Koblingen mot kommunens sak- og arkivsystem er vesentlig i denne sammenheng.

Kommunen har som mål å få deponert alle historiske arkiver i bygningsmassen til IKA Opplandene i løpet av 2018/2019.

Kommunen vil samtidig vurdere om det er grunnlag for ytterligere samarbeide på tvers av kommunegrenser om arkivtjenester.

Innovasjon

Kommunestyret vedtok i sak 17/03714 «Mandat for innovasjonsstrategi for Nittedal kommune». Det vedtatte mandat gir retning for det videre arbeidet med innovasjon i kommunen. I analysen som er vedtatt utarbeidet, vil kommunen komme tilbake til rammebetingelsene for innovasjon.

En strategi for innovasjon i kommunen skal bidra til forutsigbare rammer for undersøkelser og utvikling, som har som mål å fornye og effektivisere kommunen.

Et hovedtiltak for å skape grunnlag for innovasjon er å se digitalisering og innovasjon i sammenheng.

Det er flere tiltak som er iverksatt i 2018 og som vil bli fulgt opp i 2019:

- Mobilitetsprosjekt, omtalt under kapitlet rent miljø
- Nittedalsmodell (bedre tverrfaglig samhandling)

Kompetente og motiverte medarbeidere

Føringer

Kommunens medarbeidere er kommunens viktigste ressurs. Det er kommunens medarbeidere som produserer tjenester, og som sikrer at organisasjonen leverer tilstrekkelig kvalitet i alle ledd. Dette fordrer blant annet:

- Tilstrekkelig og riktig kompetanse
- God og tydelig ledelse
- Arbeidstakere som trives på jobb
- Et samsvar mellom tilførte oppgaver og ressurser

Fra kommuneplanen 2015-2027

Kommunens gjeldende arbeidsgiverpolitikk er en viktig forutsetning for å nå målet om kompetente og motiverte medarbeidere. Arbeidsgiverpolitikk gir føringer for utvikling av god ledelse og godt arbeidsmiljø.

Arbeidsgiverpolitikken skal synliggjøre kommunens overordnede mål og strategier for å fremme organisasjonskultur, resultat og omdømme. Utvikling av medarbeidernes kompetanse, trivsel og engasjement er helt avgjørende for å nå målet om kompetente og motiverte medarbeidere.

Temaplaner

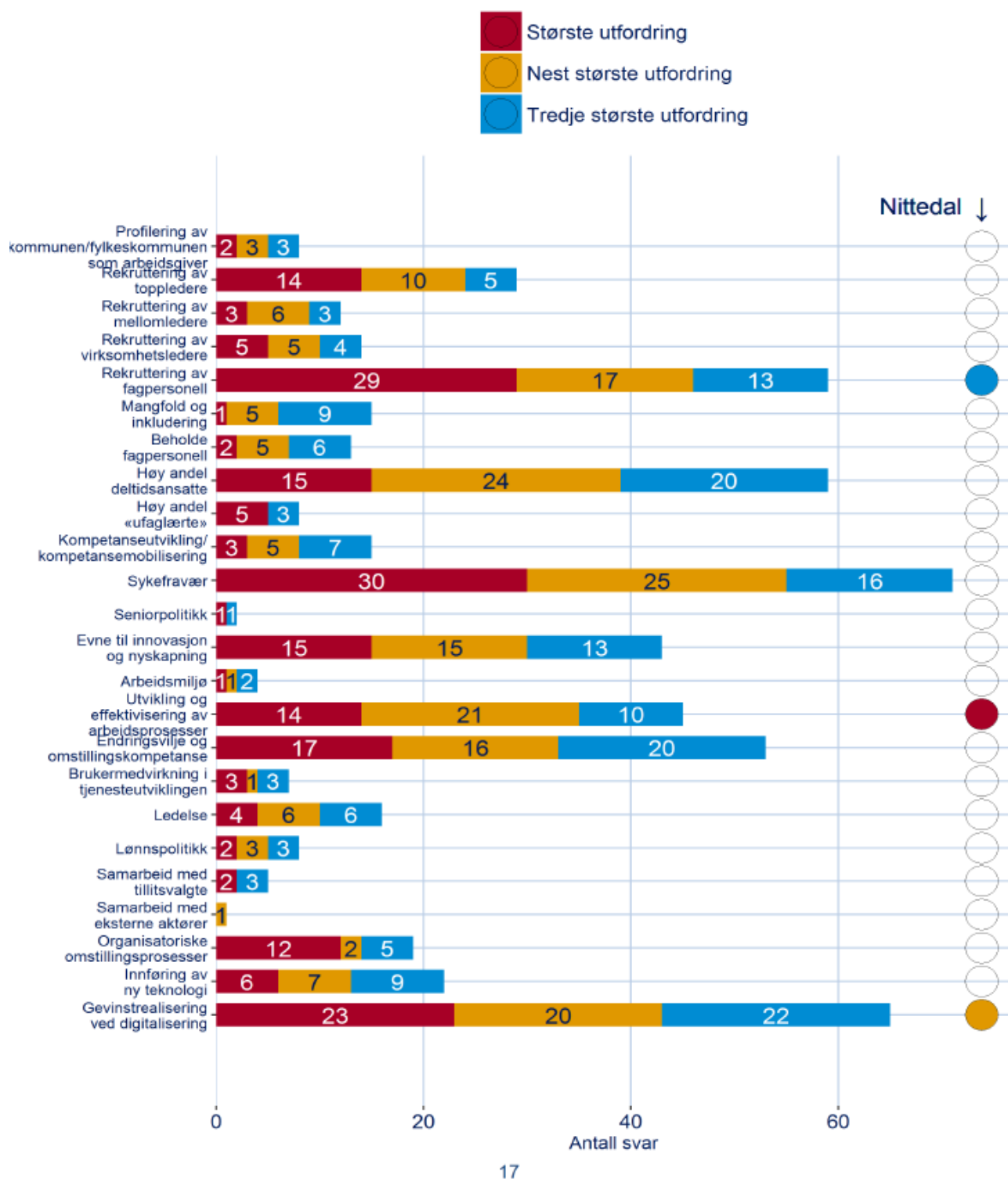
- Arbeidsgiverpolitikk
- Lønnspolitikk
- Livsfasepolitikk
- IA-avtalen
- Samarbeids- og informasjonsavtalen

Status og utfordringer i Nittedal kommune

Kommunen gjennomfører jevnlig medarbeiderundersøkelse som måler medarbeidertilfredshet.

KS' årlige arbeidsgivermonitor gir en tilstandsrapport i sentrale arbeidsgiverrelaterte områder for kommune-Norge. Illustrasjonen nedenfor viser kommunens plassering i forhold til øvrige kommuner i Norge og Akershus.

I henhold til tabellen under, ser vi at kommunens tre største utfordringer er **effektivisering av arbeidsprosesser**, **gevinstrealisering ved digitalisering** og **rekruttering av fagpersonell**. Flest kommuner har rapportert at de opplever sykefravær som den største utfordringen. De horisontale stolpediagrammer viser tilstanden for *alle* kommuner.

Arbeidsgivermonitoren er en spørreundersøkelse som sendes alle kommuner i Norge. Det er KS som gjennomfører undersøkelsen. De horisontale linjene viser alle kommunene i Norge, mens sirkelene til høyre i bildet viser hva som er de største utfordringene i Nittedal. Som en kan lese, er effektivisering av arbeidsprosesser største utfordring, dernest gvinstrealisering ved digitalisering, mens rekruttering av fagpersonell er tredje største utfordring.

Digitalisering, omstilling og kompetanse

Kommunen må gjennom prioriteringer og kompetansehevinger gjøre betydelige omprioriteringer og endringer for møte fremtidens utfordringer. Det vil stilles store krav til at ansatte opparbeider seg kompetanse for å kunne fungere i en digital hverdag. Det er nødvendig å være nysgjerrig og deltakende i digitaliseringen av tjenestene. Det gjelder ansatte på alle nivåer i organisasjonen. Det vil stilles særlige krav til at ledere forstår og anvender potensialet for digitalisering. På noen områder kan det være nødvendig å revurdere kompetansekravet i stillingene – og dreie i retning av digitalisering.

Medarbeiderundersøkelse

I 2018 innfører kommunen en ny modell for medarbeiderundersøkelse og tar i bruk KS' 10-faktor undersøkelse. I denne sammenheng åpnes det mulighet for at Nittedal kommune også kan sammenligne egne resultater med andre kommuner. Undersøkelsen vil gjennomføres i slutten av 2018 og så vil det arbeides med oppfølging av resultatet i 2019.

Opplæring i egenregi

Kommunen etablerte i 2014 «Kommuneskolen». Hensikten har vært å systematisere den interne opplæring som kommunen tilbyr nyansatte. På den måten vil kommunen sikre seg at alle medarbeidere har fått opplæring i grunnleggende temaer som hver enkelt arbeidstaker/leder i kommunen har nytte av. Innholdet i kommuneskolen tilpasses i tråd med behov kommunen står overfor.

Kompetanseheving i Oppvekst og utdanningssektoren

Nittedal vil ta inn mellom 20 og 30 nye lærere i videreutdanning i 2019 i forskjellige fag, herunder norsk, matematikk, engelsk og profesjonsfaglig digital kompetanse. Dette kommer tillegg til de 20 lærerne som har startet i løpet av 2018 og skal fullføre i 2019. I tillegg vil satsingen på faglige nettverk på tvers av skolene fortsette. Hele nittedalsskolen skal heve den digitale kompetansen. I takt med innføringen av nye digitale løsninger vil det bli lagt til rette for en strukturert og praksisrelatert digital kompetanseheving av både ledere og lærere i nittedalskolen.

I barnehagene vil det bli lagt til rette for ansatte i nittedalsbarnehagene, som ønsker å ta videreutdanning for barnehagelærere, arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning eller fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere gjennom praksiskandidatordningen i det omfang det er midler til det.

I barnevernet er alle ansatte snart sertifisert i «Barnesamtalen». De som ennå ikke er sertifisert starter sertifiseringsprogrammet høsten 2019. To ansatte er i gang med master. Øvrig videreutdanning ses i sammenheng med Nasjonal kompetansestrategi i forbindelser med barnevernreformen.

Kompetanseheving i Helse og velferdssektoren

Sektoren organiserer seg for å styrke fokus på og oppfølging av kompetanse. Samhandlingsreformen har økt (og øker) kompleksiteten og det er økt behov for spesialisert kompetanse i egne tjenester. Sektoren søker årlig midler over Kompetanseløftet 2020 og tildeler stipend til medarbeidere i grunn-, etter- og videreutdanning. I tillegg satser vi på opplæringstiltak som fremmer samhandling på tvers, som for eksempel studieringer.

Høgskolen i Hedmark, Fagakademiet og Ressurssenter for omstilling i kommunene (RO) er tildelt et nasjonalt oppdrag fra Helsedirektoratet om praktisk lederopplæring for de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Helsedirektoratet gir klare føringer og retningslinjer for arbeidet med hensyn til krav om kompetanse og utvikling av tjenestene. Blant annet:

- Øke kompetansen hos de ansatte med mål om styrket kunnskapsbasert praksis
- Legge til rette for tjenesteutvikling, teamarbeid og innovasjon
- Sørge for god praksis, faglig utvikling, faglig bredde og kunnskapsspredning
- Sørge for godt lederskap

I 2019 er følgende satsningsområder:

- Juss for ledere i helse- og omsorgstjenesten
- Kvalitetsledelse i helse- og omsorgstjenesten

Lærlinger og praksisplasser

Kommunen har fokus på å legge til rette for bruk av lærlinger. Lærlingene kan rotere mellom enheter/avdelinger og/eller være stasjonær i en enhet i hele perioden.

Kommunen arbeider med en plan som kan medvirke til at flere tar fagbrev. I arbeidet med å øke andel lærlinger vil kommunen så langt det er mulig sette som krav at leverandører vi benytter stiller lærlingeplasser.

Ledelse

Nittedal kommune gjennomfører månedlige samlinger med ledere på enhets- og avdelingsnivå, for å skape en felles lederplattform. Temaene varierer mellom lederskapsfag og forvaltningsfag. Hensikten er å skape robuste ledere med felles tilnærming til oppgaven som budsjett- og resultatansvarlige i Nittedal kommune.

Nittedal kommune har søkt om og fått tilsagt til OU-midler i regi av KS. Midlene har vært øremerket for å sikre digital lederutvikling via virtuelle klasserom ideelt for kunnskapsformidling og kompetansedeling. Nittedal kommune bidrar til forskning på digital ledelse. Nittedal Kommune er en av flere kommuner som deltar i forskningsprosjektet.

I den kommende fireårsperioden vil Nittedal kommune måtte gjøre betydelige omprioriteringer og endringer for å skape rom for fremtidens utfordringer. Dette vil kreve mye av ledere på alle nivåer i kommunen. En god forankring og forståelse av disse prosessene vil være svært viktig for et best mulig resultat.

Sykefravær

Sykefraværstatistikken for Nittedal kommune viser at kommunen har hatt en positiv utvikling og ligger lavt i forhold til andre kommuner i Akershus. Nittedal kommune jobber systematisk, har gode rutiner og følger sykemeldte tett opp. Det jobbes forebyggende med mange ulike tiltak for å redusere sykefravær. Det er fokus på å trygge ledere i sin rolle med hensyn til å sikre en god oppfølging og samtidig bevisstgjøre ansatte om deres medvirkningsplikt.

Tabellen viser utviklingen av sykefraværet over flere år

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
7,8	8,1	7,4	7,4	7,8	7,1	7	7

Tabellen viser antall møter i tilretteleggingsutvalget

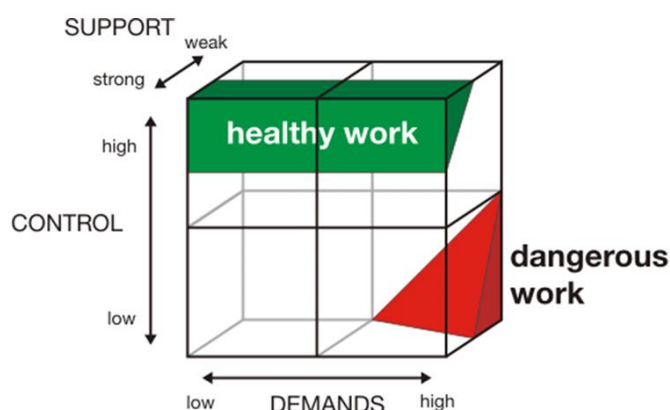
2015	2016	2017	2018
60	67	87	66 tom okt

Tilretteleggingsutvalget bidrar til å redusere sykefraværet gjennom å tenke bredt rundt løsninger for den enkeltes arbeidshelse og for å sikre mestring av arbeidssituasjonen over tid. Ansatte følges opp av Tilretteleggingsutvalget helt til saken er avklart og man jobber i en stilling som er forenelig med restarbeidsevnen. Dette arbeidet vil også ha fokus i 2019.

Et omfattende arbeid med å redusere sykefraværet har gitt oss informasjon og kunnskap om mønster og sammenhenger i sykefraværet i kommunen. Det er grunnlag for å hevde at sykefraværet kan reduseres ytterligere. Problematikken rundt sykefravær har felles grenseflate med folkehelse-satsningen.

Det vil arbeides med forventningsavklaring mot den enkelte ansatte, og arbeidet skal gjennomføres i tett samarbeid med tillitsvalgte og verneombud. I mange sammenhenger er årsaksforholdene til sykefraværet å finne utenfor rammene av arbeidslivet. I de tilfeller hvor sykefraværet derimot *har* sammenheng med forholdet til arbeidsmiljøet, er det nyttig å vise til følgende illustrasjon:

Krav – kontroll – støtte modellen, Karasek & Theorell (1990)

Denne forskningsmodellen viser sammenhengen mellom arbeidskrav og egen helse. Som modellen viser, kan man ha et stort (eller et lite) arbeidsomfang og det vil fortsatt være helsefremmende arbeid, forutsatt at arbeidstakeren opplever å ha kontroll over situasjonen, og støtten i organisasjonen er solid. På den annen side, så er det helsefarlig om kravene er store, opplevelsen av kontroll lav og lite støtte fra ledere og kolleger.

Når organisasjonen skal omstilles, er det viktig at disse 3 aksene er i samspill med hverandre. Det dreier seg om å balansere oppgaver og ressurser, og å styre gjennom godt og relasjonsorientert lederskap.

Prioriteringer for 2019

Et hovedmål i 2019 blir å redusere driftskostnadene for å håndtere finansutgiftene som følger med de store investeringsprosjektene. I praksis betyr dette å effektivisere driften gjennom økt grad av digitalisering og prosessforbedring, og nedlegge stillinger hvor oppgaver blir avløst av digitale prosesser, flyttet til andre eller avsluttet.

Arbeidet skal være preget av god dialog med ansattes representanter og bygge på kommunenes omstillingsavtale.

I denne sammenheng bør det tas hensyn til fremtidig kompetansebehov, slik at arbeidsstokken innrettes mot utstrakt bruk av teknologi. I praksis betyr dette at antallet som blir berørt av tilpasningen kan være flere enn det antall stillinger som må reduseres for å tilpasse driftskostnadene til nye finanskostnader.

Mål:

Kompetente medarbeidere

- Karriereplan er utviklet for utpekte ledere og arbeidstakere

- Det skal tilrettelegges for horisontal karriere

Motiverte medarbeidere

- Følge opp den nylig vedtatte arbeidsgiverpolitikk
- Stillingsbeskrivelser opprettet for nye og eksisterende stillinger
- Medarbeidersamtaler gjennomført for alle ansatte i kommunen
- Anerkjenne gode rollemodeller
- Fremheve gode effektiviserings- og innovasjonstiltak

Delmål	Indikatorer	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Kompetente medarbeidere	Sykefravær (Mål 6,8)	7,8	7,1	7	7

Sunn økonomi

I kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2015-2027, er målet for sunn økonomi fastsatt som følger:

«En sunn økonomi som sikrer at tjenester kan leveres som planlagt»

Strategiene som er beskrevet i kommuneplanen for å nå dette målet er tredelt:

1. Netto driftsresultat på 2,5 % for å bidra til egenkapital til investeringer
2. Egenkapitalandel for investeringer på 25 %
3. Frie midler på disposisjonsfond tilsvarende 5 % av driftsinntekter

Føringer

Aktuelle statlige føringer

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har følgende anbefalinger til utarbeidelse av kommunenes budsjetter:

- Netto driftsresultat bør ligge over 3 % av driftsinntekter
- Lånegjelden til kommunen bør stresstestes
- Egenfinansieringen av investeringer bør økes

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) la i sin rapport i november 2014 et anbefalt nivå på netto driftsresultat for kommunene på 1,75 % på konsernnivå. Konsernnivå inkluderer, i tillegg til kommunen selv, kommunale foretak og interkommunale selskaper.

Mål og satsinger i 2019

Økonomiske rammer, forutsetninger og prioriteringer i handlingsplanen

Rådmannens forslag til handlingsplan for perioden 2019-2022 og budsjett for 2019, er lagt med bakgrunn i Solberg-regjeringens forslag til Statsbudsjett for 2019.

Forutsetninger for handlingsplanen

Nittedal står foran store investeringer i perioden 2019-2022. Dette gjelder spesielt behovet for investeringer i skoler, idretts- og svømmehaller og innen vann og avløp.

Til sammen er investeringsbehovene for perioden som er innarbeidet i rådmannens forslag beregnet til 1,8 mrd kroner. Disse fremkommer av vedlegg 1.

I tillegg er det identifisert investeringsbehov som til sammen beløper seg til rundt 270 mill. kroner som ikke er innarbeidet i rådmannens forslag til handlingsplan 2019-2022. Disse fremkommer i vedlegg 2. Dette omfatter også enkelte VAR investeringer som rådmannen ønsker å komme tilbake til i egen sak.

Det er identifisert behov for ytterligere investeringer på 925 mill. kroner i perioden etter 2022. Disse er beskrevet i vedlegg 6.

Rådmannens forslag til handlingsplan er basert på dagens nivå for tjenester og tar for de fleste områder ikke høyde for eventuelle økninger i tjenestebehov ut over det som var kjent på tidspunkt for utarbeidelse av handlingsplanen. Alle anslag i budsjettet er gjort for å få best mulig estimater gitt

usikkerheten innen de forskjellige tjenesteområdene. Dette innebærer at det både kan inntreffe positive og negative avvik i løpet av perioden i forhold til de forutsetninger som er lagt til grunn i utarbeidelsen av forslaget til handlingsplan.

Rådmannen har tatt utgangspunkt i kommunestyrets vedtak i handlingsplanen for perioden 2018-2021 og vedtak i sak om budsjettammer for 2019-22.

Befolkningen i Nittedal vokser. Veksten forventes å være nærmere 3200 personer fra 2018 til 2030 når man legger LAV-alternativet til grunn.

LAV-alternativet. Befolkningsframskrivinger 2018-2030 fordelt på aldersgrupper									
pr 1.1.	0 år	1-5 år	6-15 år	16-22 år	23-66 år	67-79 år	80-89 år	90+	I alt
2018	220	1 546	3 401	2 112	13 273	2 274	626	93	23 545
2030	252	1 514	3 492	2 348	15 060	2 591	1 193	250	26 699
Endring	32	-32	91	236	1 787	317	567	157	3 154
Kilde: KOMPAS									

Her er LAV-alternativet anvendt, dvs med et lavt boligbyggeprogram og samlet fruktbarhet på 1,700 for perioden.

Inntekter

Kommunens eget anslag på vekst i skatteinntektene fra 2017 til 2018 anslås til 2,8 prosent. Veksten for landet er i statsbudsjettet anslått til 2,4 prosent for samme periode.

Det forventes en vekst i skatteinntekten for landet fra 2018 til 2019 på 1,8 prosent i statsbudsjettet. Dette henger sammen med at den kommunale skattøren for personlige skattytere i statsbudsjettet foreslås redusert med 0,25 prosentpoeng til 11,55 prosent.

Kommunens eget anslag for skatteinntektene for 2018 er lagt til grunn i beregningen av skatteinntektene for 2019. Det er lagt inn en økning i skatteinntektene i budsjett for 2019 på 1,8 prosent basert på statsbudsjettets forutsetninger. Det innebærer en økning i skatteinntektene for Nittedal på 13,6 mill. kroner fra anslått 2018 nivå. For årene 2020-22 er det kun budsjettert med økninger i skatteinntektene som følge av forventet befolkningsvekst.

Basert på forutsetningene over forventes inntektsutjevningen å reduseres med 3,2 mill. kroner til 34,8 mill. kroner i 2019.

Forventet rammetilskudd for kommunen er beregnet basert på kommunens egne befolkningsprognoser som vist over.

Rammetilskuddet er økt med 35,8 mill. kroner fra 2018 til 2019 basert på forslaget til statsbudsjett. Økningen i rammetilskudd skal være med på å kompensere for lønns- og prisvekst (deflator), befolkningsutvikling (demografi), nye oppgaver innført i 2018 som får helårseffekt i 2019 og nye oppgaver som innføres i 2019.

Regjeringen har i forslaget til statsbudsjett knyttet veksten i frie inntekter opp mot utvalgte satsingsområder. Satsingsområdene fra statsbudsjettet med økning i ramme fremkommer i tabellen under. Tabellen viser også et anslag på hvor mye Nittedal er kompensert i de frie inntektene. Sektorene er kompensert med økninger tilsvarende statsbudsjettets anslag for dette.

Endringer i frie inntekter knyttet til formål

Statsbudsjettet konsekvenser - økninger i frie inntekter som forutsettes brukt til formål Endringer i frie inntekter knyttet til formål

Beløp i 1000 kr	Totalt kommunene	Nittedal
	Statsbudsjett 2019	2019
Opptrappingsplan for rus	200 000	669
Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	100 000	416
Tidlig innsats skole	200 000	1 039
Sum	500 000	2 124

Merk: Beregningene av tildeling til Nittedal er et anslag og forutsetter fordeling etter de respektive delkostnadsnøklerne i inntektssystemet. Tallene for Nittedal fremkommer derfor ikke i "Grønt hefte" (beregningsteknisk dokumentasjon til Prop.1 S(2018-2019).

Samlet vekst i frie inntekter fra 2018-2019 utgjør 52,6 mill. kroner noe som tilsvarer 4,2 prosent. Inkludert i dette er kompensasjon for forventet lønns- og prisvekst i 2019 (deflator) på 2,8 prosent. Veksten i frie inntekter skal dekke kommunens økte kostnader knyttet til befolkningsutviklingen (demografi), økte rente- og pensjonskostnader og statlige satsninger. Kommunen har i forslaget til budsjett for 2019 lagt til grunn statsbudsjettets forutsetninger kombinert med egne befolkningstall og egne forventninger til skatteinntekter, dette innebærer samlede frie inntekter på 1,31 mrd kroner.

Vekstkommunetilskuddet inntreffer ved en vekstgrense på 1,4 prosent gjennomsnittlig befolkningsvekst siste tre år. Basert på kommunens befolkningsprognoser er det beregnet et mulig veksttilskudd dersom befolkningsutviklingen blir som forutsatt på 1,9 mill. kroner i 2020. I de øvrige årene i handlingsplanperioden utløser ikke den prognostiserte befolkningsveksten veksttilskudd. Av forsiktighetshensyn er det ikke lagt inn inntekter fra veksttilskudd i forslaget til handlingsplan.

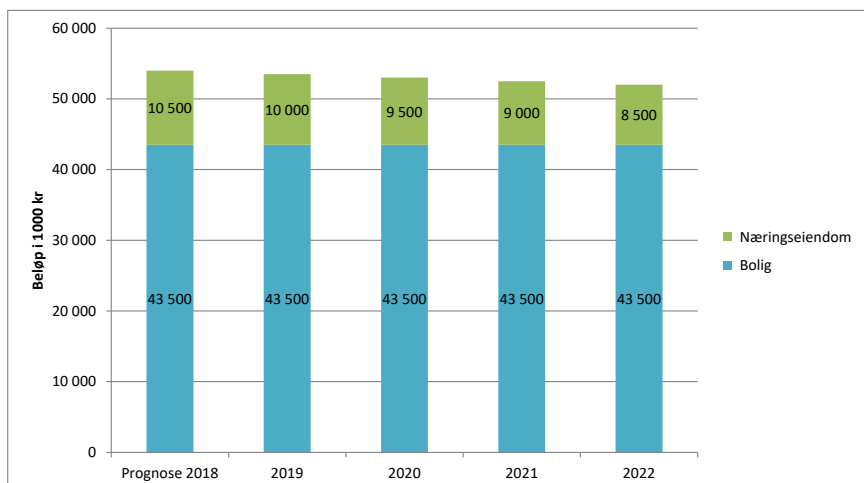
Nittedal er for 2019 tildelt 3,1 mill. kroner i skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Dette er innarbeidet i budsjettet for 2019. Skjønnsmidler er ikke en påregnelig inntekt. Beløpet er derfor ikke videreført etter 2019.

Særskilt om eiendomsskatt

Nittedal har i 2018 2,5 promille eiendomsskatt og et bunnfradrag på 1,2 mill. kroner per boenhet for boliger og 2,5 promille eiendomsskatt for næringsseiendommer.

I rådmannens forslag til budsjett og handlingsplan legges det opp til holde kommunens eiendomsskatteinntekter uendret på 2018-nivå for boligeiendommer. For næringsseiendommer forventes eiendomsskatteinntektene fra disse å reduseres gradvis de neste 7 årene som følge av endringene i eiendomsskatteloven som unntar driftsmidler for eiendomsskatt.

Samlet gir dette følgende forventede eiendomsskatteinntekter årlig i perioden:

Eiendomsskatt fra boligeiendommer baserer seg i hovedsak på formuesgrunnlag fra Skatteetaten. Disse formuesgrunnlagene oppdateres årlig med faktisk prisvekst for den aktuelle boligtype og beliggenhet. Basert på Statisk Sentralbyrås boligverdimodell anslås følgende boligprisvekst for de forskjellige boligtypene og beliggenhetene som benyttes av skatteetaten i verdsettingen av boligene:

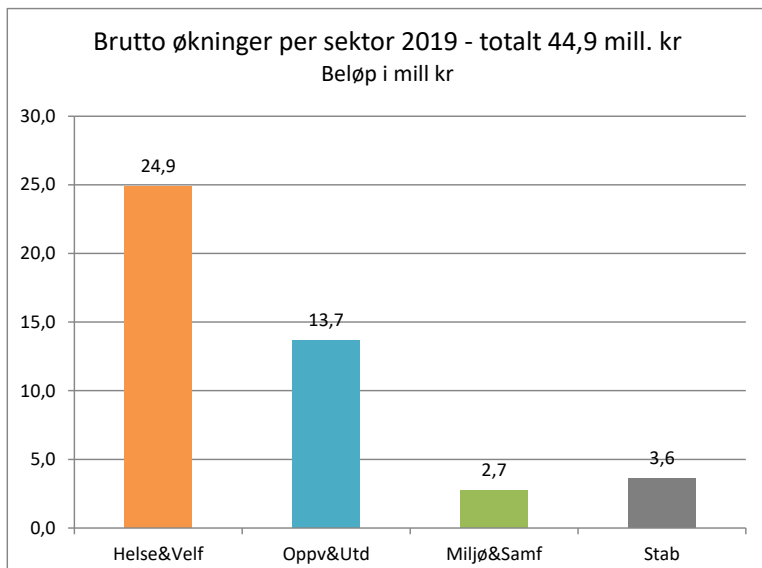
Prisvekst - gjennomsnittsojektet i NK			
	Sone tettsted	Sone spredt	Nittedal k.
Enebolig:	9,80 %	9,90 %	9,85 %
Leilighet:	11,30 %	15,40 %	13,35 %
Småhus:	10,60 %	9,00 %	9,80 %
NK Totalt:	10,57 %	11,43 %	11,00 %

Disse anslagene for prisvekst og dermed økt formuesgrunnlag innebærer at kommunen må øke bunnfradraget og/eller redusere skattesatsen for å holde skatteinntektene fra bolig uendret. Beregninger viser at ved å øke bunnfradraget til 1 330 000 kr per boenhet og samtidig redusere skattesatsen til 2,4 promille for boligeiendommer vil flest mulig eiendommer oppleve uendret skatt. Effekten for den enkelte boligeier vil variere.

Foreslåtte økninger per sektor

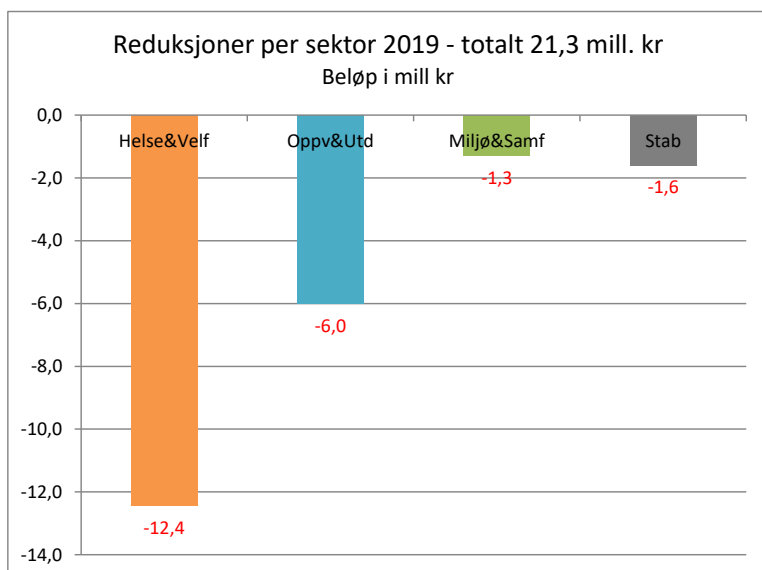
I arbeidet med budsjettet har det fremkommet store behov i sektorene basert på situasjonen i 2018 og kjente endringer fremover.

Basert på dette foreslår rådmannen å øke sektorenes driftsrammer med totalt 44,9 mill. kroner. Økningene per sektor fremkommer av figuren over. Detaljer som viser økninger fremkommer av vedlegg 3.

Samtidig som sektorene har fått budsjettøkninger som følge av konkrete behov er det også satt krav om reduksjoner på totalt 21,3 mill. kroner fra og med 2019 i sektorenes rammer. Reduksjonene per sektor fremkommer i figuren under og detaljer er omtalt i vedlegg 3.

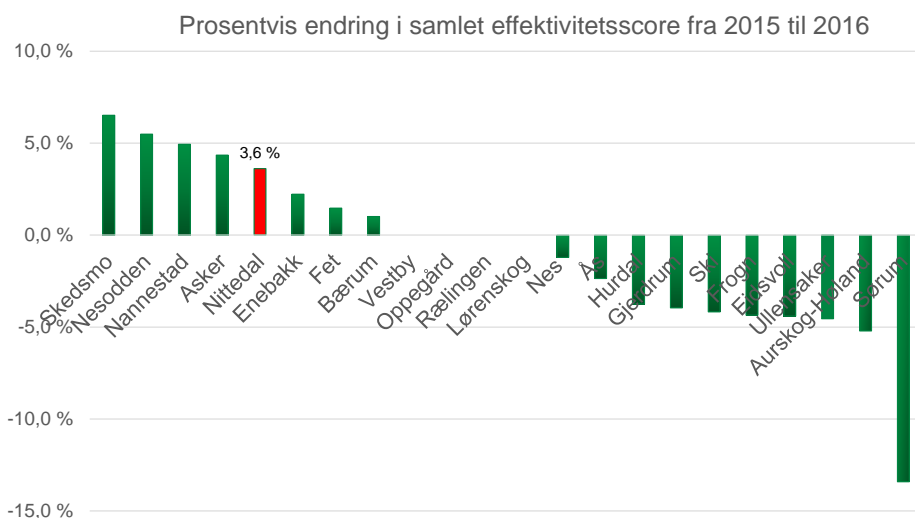
I tillegg til kostnadsreduksjonene som er vist over er handlingsplanen lagt med en forutsetning om ytterligere betydelige kostnadsreduksjoner fra og med 2020 og deretter ytterligere fra og med 2021. Tabellen under viser disse kostnadsreduksjonene fordelt på sektor.

Kostnadsreduksjoner per sektor				
Tall i hele 1000	Fra og med 2019	Ytterligere reduksjoner fra og med 2020	Ytterligere reduksjoner fra og med 2021	Sum reduksjoner
Helse og velferd	12 435	3 450	16 150	32 035
Oppvekst og utdanning	6 000	4 991	16 150	27 142
Miljø og samfunn	1 300	632	1 330	3 261
Stab og støtte	1 600	927	2 370	4 897
Sum kutt fra og med 2020-2022	21 335	10 000	36 000	67 335

Totalt forutsetter forslaget til handlingsplan kostnadsreduksjoner på 67,3 mill. kroner i handlingsplanperioden.

Status effektivitet i kommunene

Fylkesmannen har gjennomgått samlet effektivitetsscore for kommunene i Akershus fra 2015 til 2016. Figuren under viser endringer i samlet effektivitetsscore fra 2015 til 2016 per kommune. Nittedal har en positiv endring i score med 3,6 prosent, se rød stolpe i tabellen under.

Sentrale poster

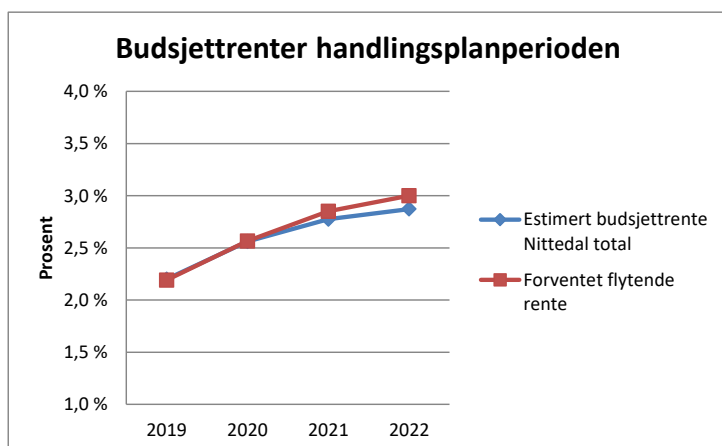
Rådmannen foreslår å øke rådmannens pott med 0,5 mill. kroner fra 2018 nivået til 1,5 mill. kroner i 2019. I tillegg foreslås det etablering av en omstillingspott på 2,5 mill. kroner i 2019 til bruk i forbindelse med omstillingene kommunen står overfor.

Finans

Rådmannen har lagt til grunn en renteutvikling for de flytende rentene tilsvarende rentemarkedets forventning til flytende 3 måneders NIBOR rente per oktober 2018 med et forventet kredittmarginstillegg for kommunenes lån med 0,75 prosentpoeng i perioden for å komme frem til en budsjettert flytende lånerente for kommunen.

For lån med fastrente er det lagt til grunn markedets forventning til 10 års fastrente på 2,9 % for lån med oppstart i 2019 jevnt økende til 3,2 % for lån som tas opp i 2022.

Figuren under viser den totale renten for kommunens investeringslån i perioden (blå linje) og forventet renteutvikling for lån med flytende rente til kommunene (rød linje).

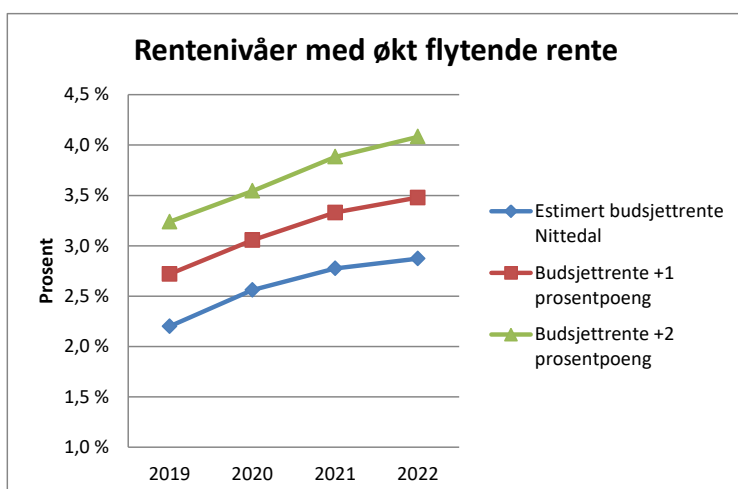
Renteutviklingen for kommunens investeringslån legger til grunn låneportefølje ved utgangen av 2018 og at ved nye lån tas 60 % av disse opp til fast rente og 40 % til flytende rente.

Når det gjelder startlån i Husbanken er ikke disse inkludert i figuren da det forutsettes at kommunens innlånsrente dekkes av tilsvarende utlånsrente til kundene.

Simulering av renterisiko for kommunen

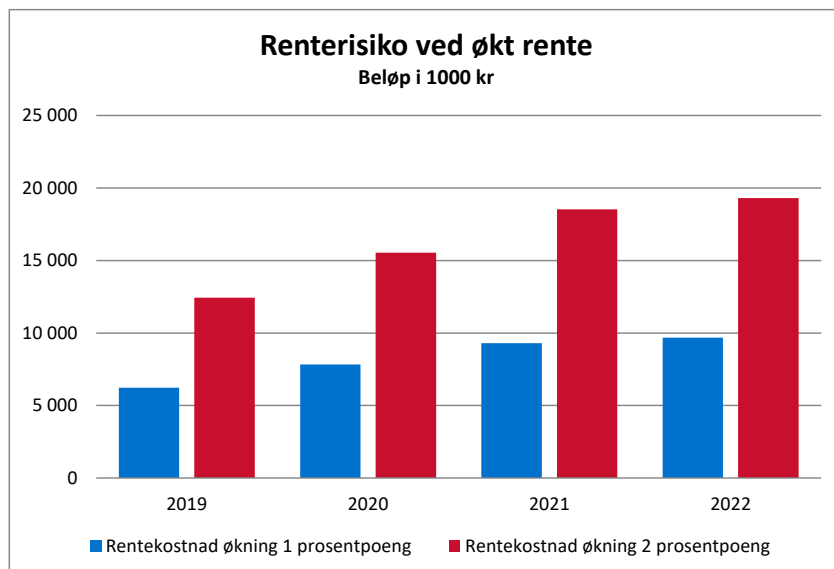
Økningen i lånegjeld gjør kommunen mer utsatt for økning av lånerenten. Lånegjelden til kommunen består av en kombinasjon av lån hvor kommunen har renterisiko, og lån hvor kommunen ikke har denne risikoen. Rentekostnader på lån knyttet til selvkostområdene vann og avløp, videreformidlingslån til innbyggere og lån med rentekompensasjon kan grovt sett sies å ikke medføre renterisiko for kommunen.

Rentenivåene som er lagt til grunn i simuleringene vises i figuren under, der den blå streken viser rentenivået som er lagt til grunn i rådmannens forslag mens den røde og den grønne linjen viser henholdsvis rentenivået for kommunen med en økning i det flytende rentenivået på 1 og 2 prosentpoeng.

Figuren viser at beregnet samlet budsjetterente på kommunens lån forventes å være 2,2 prosent i 2019, økende til 2,9 prosent i 2022.

I simuleringene under er det kun lån der kommunen har renterisiko som er inkludert i simuleringene, og lån med fastrente er hensyntatt. Figuren under viser den negative resultateffekten på kommunens økonomi av økt rentenivå. Effekten av økte renter på kommunens innskudd og dermed økte renteinntekter er ikke hensyntatt i simuleringen.

De blå søylene i figuren viser at en økning på 1 prosent-poeng vil medføre økte rentekostnader i 2019 på 6,2 mill. kroner utover det som er inkludert i rådmannens forslag til handlingsplan økende til 9,7 mill. kroner i 2022. Tilsvarende vil 2 prosentpoengs økning medføre økte rentekostnader i 2019 på 12,4 mill. kroner og 19,3 mill. kroner i 2022.

Opptak av startlån for viderefremdling i Husbanken

Rådmannen foreslår opptak av 35 mill. kroner i startlån i Husbanken i 2019. Beløpet er basert på forventede behov for startlån i kommunen sett i lys av boligsosial plan.

Det foreslås et budsjett for avdragsbetalinger for startlån på 6,63 mill. kroner i 2019 basert på nedbetalingsplan fra Husbanken. Det forventes avdragsinnbetalinger fra startlånskunder på tilsvarende nivå som benyttes til å finansiere avdragsbetalingene.

Investeringer

Rådmannen ser som nevnt innledningsvis et behov for å ha en større buffer i disposisjonsfondet enn det som en oppfølging av gjeldende handlingsregel skulle tilsi. Dette foreslås gjort gjennom det rådmannen vil kalle en teknisk justering av handlingsregelen. Behovet for kostnadsreduksjoner videreføres i samsvar med gjeldende handlingsregel, men kommunen låner noe mer og forbruker noe mindre fra disposisjonsfondet. Mindre forbruket blir en netto buffer.

Rådmannen legger i handlingsplanperioden opp til 10 % egenkapitalfinansiering for investeringer der kommunen selv må bære finanskostnadene. Dette er lavere enn kommuneplanmålet på 25 %. Investeringer innen VAR området finansieres i sin helhet av låneopptak siden disse finanskostnadene skal dekkes ved gebyrer. Oversikt over investeringene som er innarbeidet i rådmannens forslag til handlingsplan fremkommer i vedlegg 1.

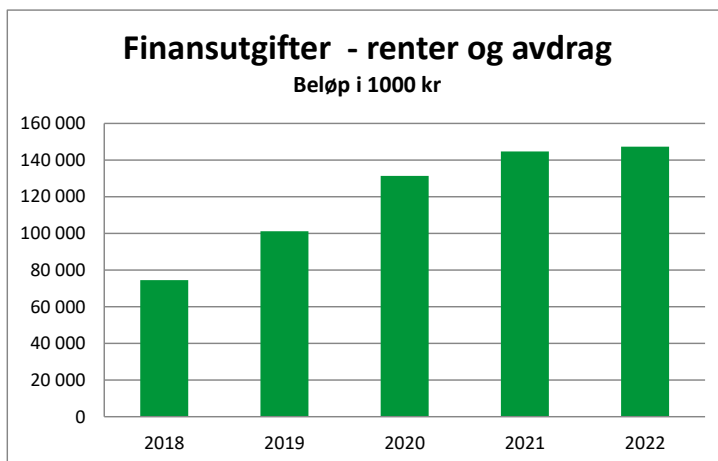
Spesielt om investeringer etter 2022

Det er identifisert flere store investeringer som ikke ligger inne i handlingsplanperioden, se vedlegg 6. Grove anslag viser at disse forventet å beløpe seg til totalt 925 mill.

Investeringene nevnt i vedlegg 6 er ikke en uttømmende liste, men gir en oversikt over de største investeringsbehovene som ligger foran kommunen utover det som er inkludert i investeringsoversikten i vedlegg 1.

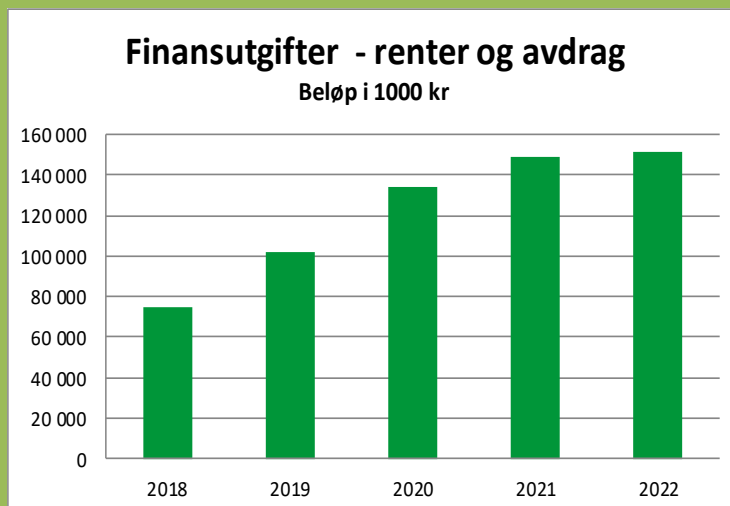
Finansutgifter

Økningen i lånegjeld som følge av investeringene i handlingsplanperioden medfører en økning i finansutgifter (renter og avdrag på lån) fra i overkant av 74 mill. kroner i 2018 til i overkant av 147 mill kroner i 2022. Dette er en økning på om lag 73 mill. kroner

Kommunestyrets vedtak

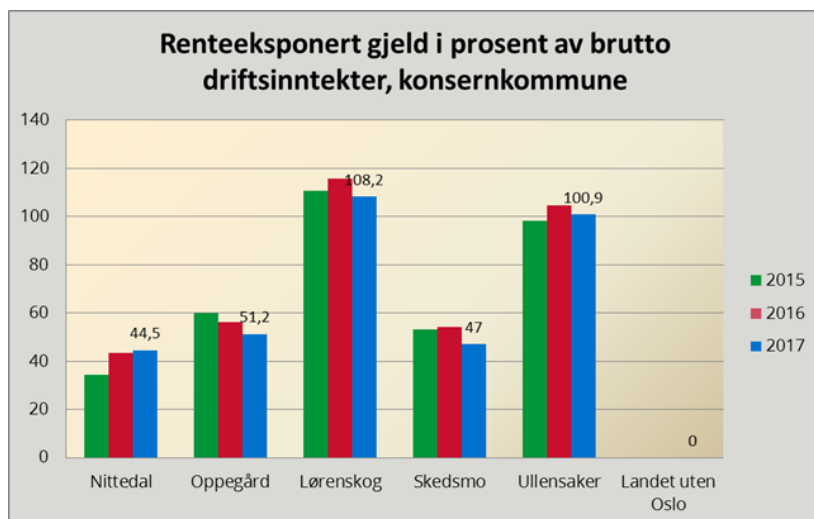
Figuren under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

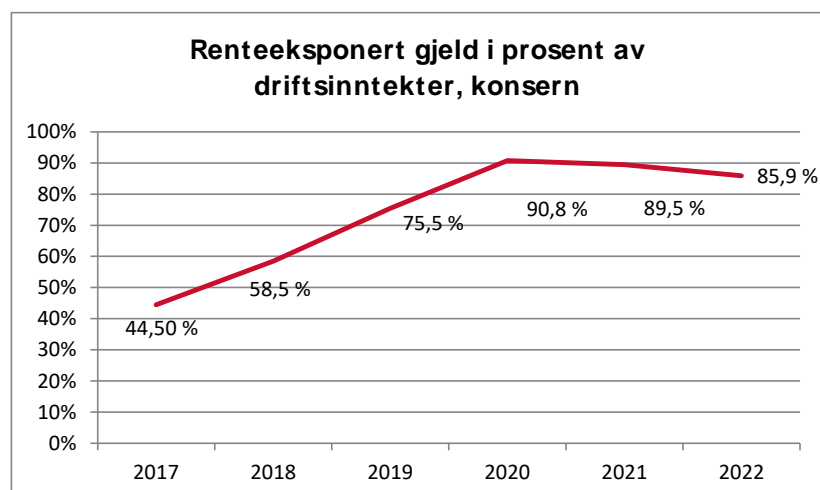
Renteekspontert gjeld og bærekraft

Figuren under viser renteekspontert gjeld i prosent av driftsinntekter for kommune-konsernet for utvalgte kommuner. Indikatoren viser hvor stor andel av kommune-konsernets gjeld målt i forhold til driftsinntektene som må dekkes av kommune-konsernet selv. Med ikke-renteekspontert gjeld menes gjeld der rentekostnadene dekkes via gebyrer (VAR området), rentekompensasjonsordninger eller renteinntekter på utlån (Startlån).

Indikatoren er derfor en indikasjon på hvor stor del av gjelden som kommune-konsernet må dekke rentekostnadene på selv, og dermed også hvor følsom kommuneøkonomien er for renteendringer.

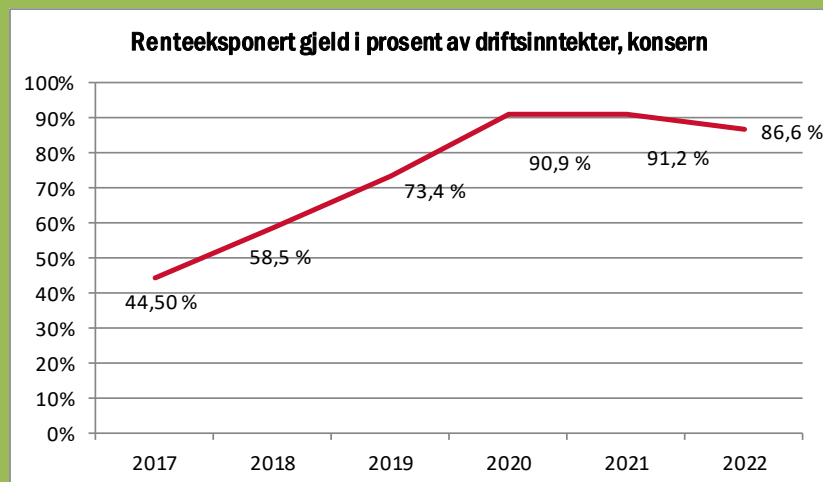

Med gjeldsveksten som Nittedal kommune står foran i handlingsplanperioden vil kommunen ha en renteekspontert gjeld på om lag 90 prosent av driftsinntektene i 2020 slik det fremkommer av figuren under.

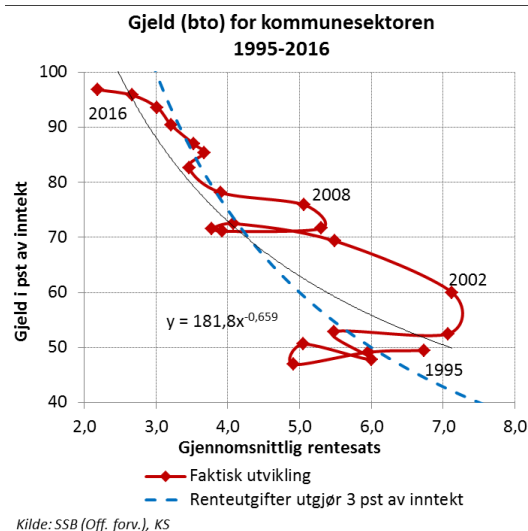

Kommunestyrets vedtak

Figuren under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

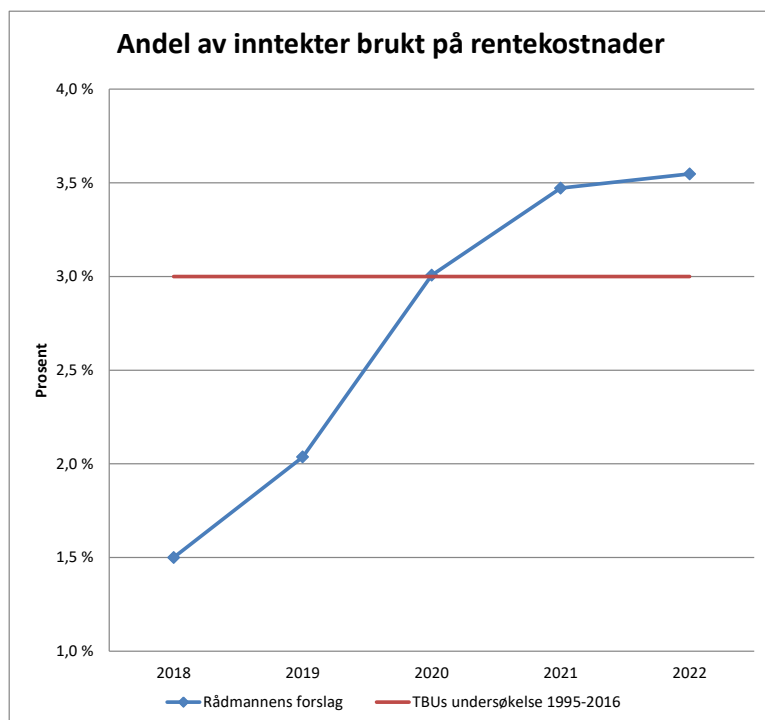
Sjeføkonom i KS, Per Richard Johansen, har i en analyse som er omtalt i tekniske beregningsutvalgs rapport fra november 2017¹ sett på sammenheng mellom kommunesektorens gjeld målt i prosent av driftsinntekter sammenholdt med gjennomsnittlig rentesats for å vurdere om gjeldsveksten i kommunesektoren er bærekraftig. Analysen er gjort basert på historiske data for perioden 1995-2016, observasjonene av rentenivå kombinert med gjeldsgrad er vist som den røde linjen i figuren under.

Ved å gjennomføre en regresjonsanalyse på disse historiske tallene ser det ut til å være en sammenheng mellom disse ved at kommunesektoren totalt tilpasser seg rentenivået slik at renteutgiftene utgjør omlag 3 prosent av driftsinntektene, vist ved den blå stiplede linjen i figuren.

¹ «Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi», Kommunal- og moderniseringsdepartementet, november 2017 side 55-56

Figuren over viser hvordan utviklingen i andelen av Rådmannens forslag til handlingsplan vil medføre en gjeldsøkning som sammen med den forventede renteøkningen som er beskrevet over fører til at kommunen går fra å bruke rundt 1,5 prosent av inntektene på betjening av investeringslån til i overkant av 3,5 prosent ved utløpet av perioden.

Nittedal–eiendom KF og økt utbytte

Rådmannen legger i foreslått handlingsplan opp til å økte utbytte fra Nittedal-eiendom KF fra 2018 nivået på 5,3 mill. kroner årlig til 8,3 mill. kroner i 2019, videre til 10,3 mill. kroner i 2020 og deretter til 13,3 mill. kroner årlig fra og med 2021.

Budsjett for kontroll- og tilsynsvirksomheten

Rådmannen har i forslaget til budsjett for 2019 lagt til grunn Nittedal kontrollutvalgs forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsordningen i Nittedal kommune som ble behandlet i kontrollutvalgets sak 36/18. Rådmannen har i forslaget for budsjett 2019 for kontroll- og tilsynsvirksomheten tatt hensyn til kommunens egne vedtatte satser for godtgjørelse til kontrollutvalget og representantskapsmedlemmer i Romerike Revisjon IKS og Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS.

Tilskudd til Nittedal kirkelige fellesråd

Tilskuddene til kirkelig fellesråd er økt med 0,24 mill. kroner årlig for å kompensere for lønns- og prisvekst og kremasjonsavgift i henhold til KST-sak 38/18.

Stiftelsen Nittedal frivilligsentral

Rådmannen foreslår å ikke videreføre tilskuddet til Nittedal frivilligsentral fra og med 2019. Den økonomiske konsekvensen av dette er bortfall av tilskudd til stiftelsen på 0,8 mill. kroner. Dersom frivilligsentralen legges ned, vil dette medføre en reduksjon i kommunens rammeinntekt på 0,4 mill. kroner årlig.

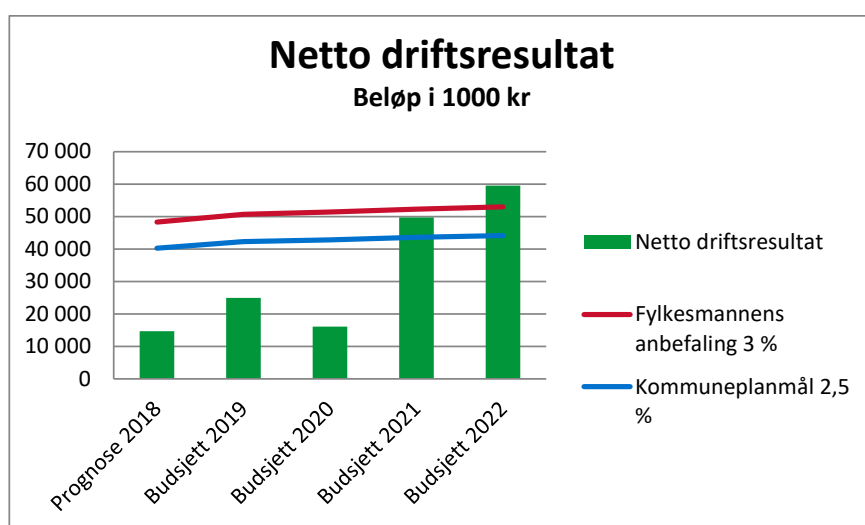
Netto driftsresultat

Rådmannens forslag

Tabellen under viser prognostisert netto driftsresultat for 2018 basert på status per august og hvilke resultater rådmannens forslag til handlingsplan for 2019-2022 legger opp til.

Netto driftsresultat (tall i 1000 kr)	Prognose 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	1 608 437	1 690 452	1 713 209	1 743 147	1 765 715
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	14 728	24 938	16 125	49 674	59 576
Netto driftsresultat i %	0,9 %	1,5 %	0,9 %	2,8 %	3,4 %

Figuren under viser utviklingen i netto driftsresultat sammenliknet med kommuneplanmålet på 2,5 prosent og fylkesmannens anbefaling på 3 prosent:

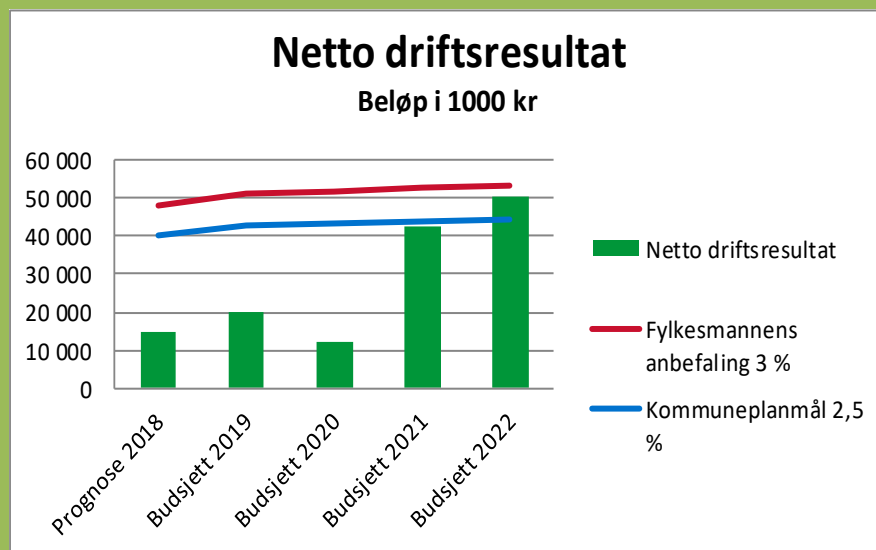
Som det fremkommer av figuren er rådmannens forslag til handlingsplan over kommuneplanens mål på 2,5 % netto driftsresultat i årene 2021-2022, men at fylkesmannens anbefaling kun nås i 2022.

Netto driftsresultat som ligger under anbefalingene gir kommunen mindre buffer til å håndtere uforutsette hendelser og gjør kommunen sårbar for uforutsette hendelser som påvirker økonomien. Økte kostnader eller reduserte inntekter i forhold til budsjettet vil raskere slå ut i behov for straktiltak for å balansere økonomien i perioder med budsjetterte driftsresultater som er lavere enn anbefalingen.

Kommunestyrets vedtak

Tabellen og figuren under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Netto driftsresultat (tall i 1000 kr)	Prognose 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	1 608 437	1 703 239	1 726 996	1 756 934	1 779 502
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	14 728	20 128	12 283	42 443	50 276
Netto driftsresultat i %	0,9 %	1,2 %	0,7 %	2,4 %	2,8 %

Korreksjon for økonomisk effekt av selvkostområdene

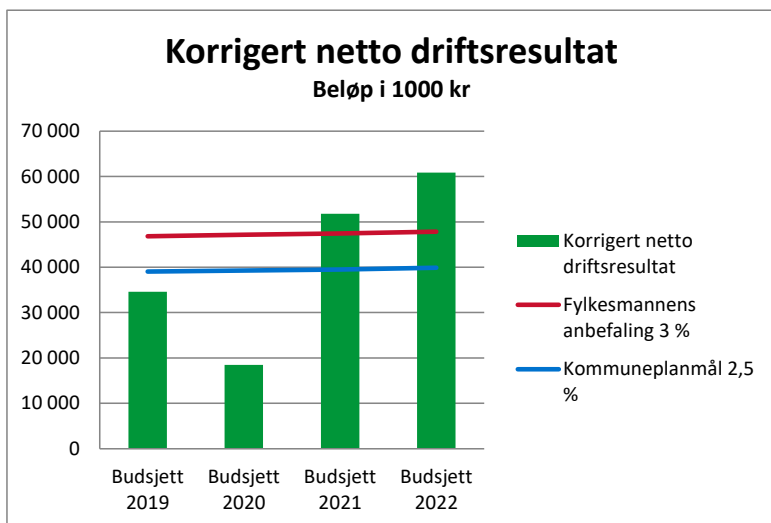
Rådmannens forslag

Netto driftsresultat påvirkes av resultatet i selvkostområdene. Nittedal kommune har ved utgangen av 2017 27,4 mill. kroner på selvkostfond som skal tilbakeføres til innbyggerne gjennom gebyrene for tjenestene fremover. Dette innebærer at spesielt selvkostområdene vann og avløp i årene fremover skal budsjettere med negative resultater for å få redusert selvkostfondene, med tilsvarende negativ, men ønsket, påvirkning på netto driftsresultat.

For å vise kommunens underliggende drift uten selvkostområdene er tilsvarende oversikt over resultatutviklingen uten selvkostområdene satt opp under:

Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnutvikling (tall i 1000 kr)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	1 560 980	1 571 262	1 580 485	1 594 773
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	34 588	18 462	51 778	60 835
Netto driftsresultat i %	2,2 %	1,2 %	3,3 %	3,8 %

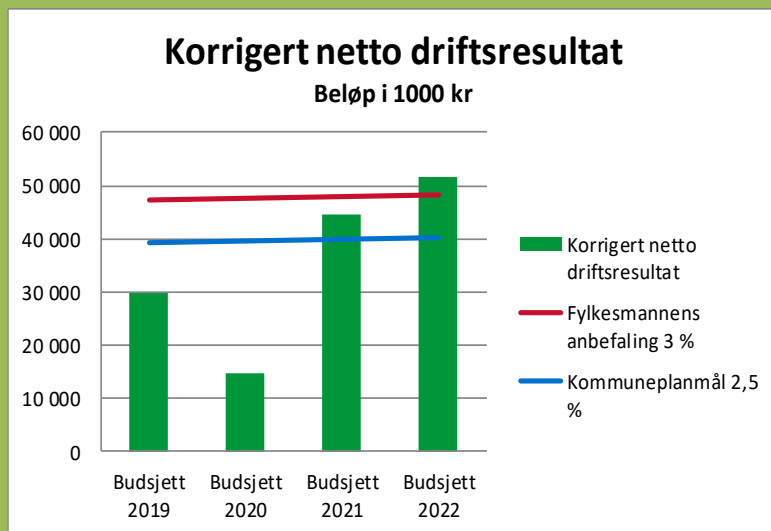
Sammenliknet med fylkesmannens anbefaling til netto driftsresultat og kommuneplanmålet viser figuren under at kommuneplanmålet og fylkesmannens anbefaling til resultat nås i årene 2021 og 2022.

Kommunestyrets vedtak

Tabellen og figuren under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnutvikling (tall i 1000 kr)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
SUMDRIFTSINNTEKTER (B)	1 573 767	1 585 049	1 594 272	1 608 560
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	29 778	14 620	44 547	51 535
Netto driftsresultat i %	1,9 %	0,9 %	2,8 %	3,2 %

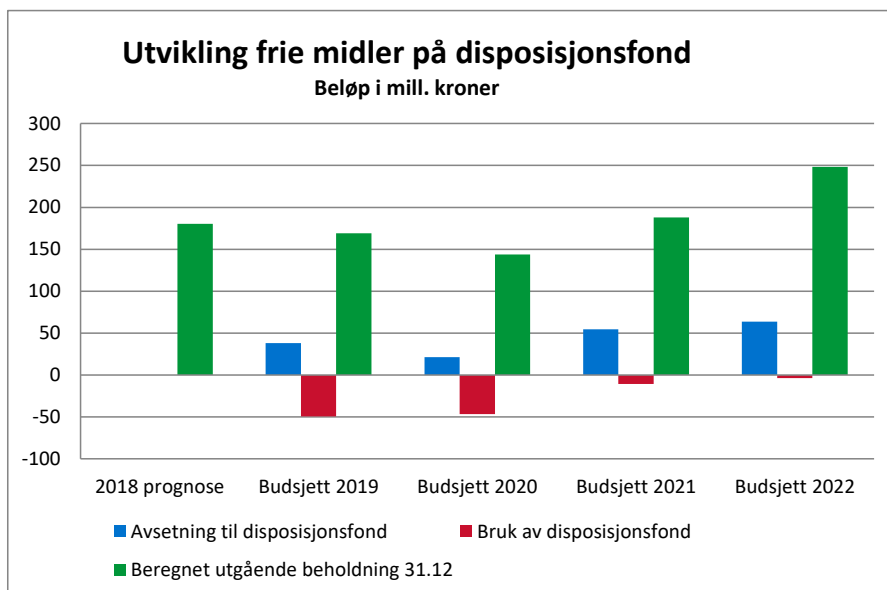

Disposisjonsfond

Rådmannens forslag

Kommunen står i handlingsplanperioden foran store investeringer. For å unngå for stor risiko knyttet til gjeld anbefaler fylkesmannen at egenfinansieringsgraden skal økes.

Nittedal har et kommuneplanmål om 25 prosent egenkapitalfinansiering av investeringer. For å muliggjøre dette har kommunen behov for et positivt økonomisk resultat som senere benyttes som egenkapital til investeringer. Disposisjonsfondet kan også brukes som en buffer for uforutsette negative hendelser. Det er derfor gjennom flere år arbeidet målbevisst for å øke disposisjonsfondet.

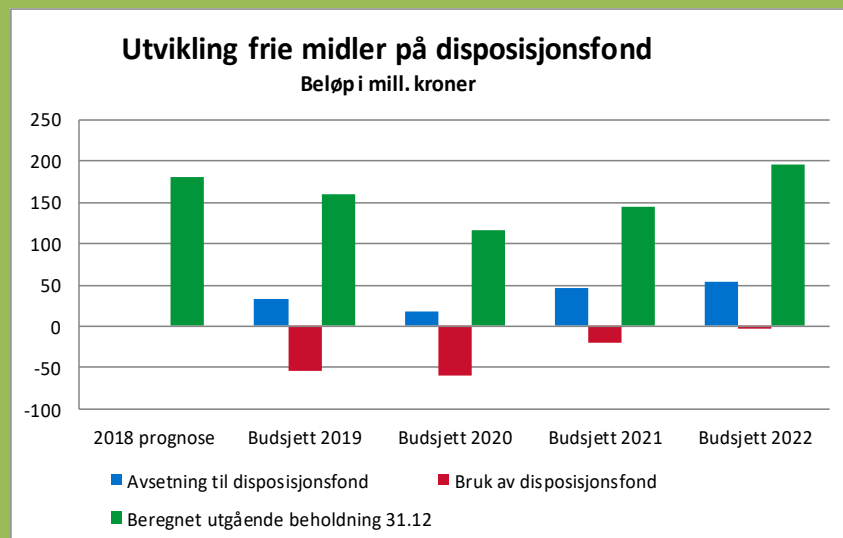

Figuren over viser utvikling på de frie midlene på disposisjonsfondet i perioden 2018-2022. Avsetninger til disposisjonsfondet er vist som blå søyler, mens de røde viser bruk av fondet som egenkapital i investeringer. De grønne søylene viser beregnet saldo ved utgangen av det enkelte år når rådmannens forslag til handlingsplan og budsjett er tatt hensyn til.

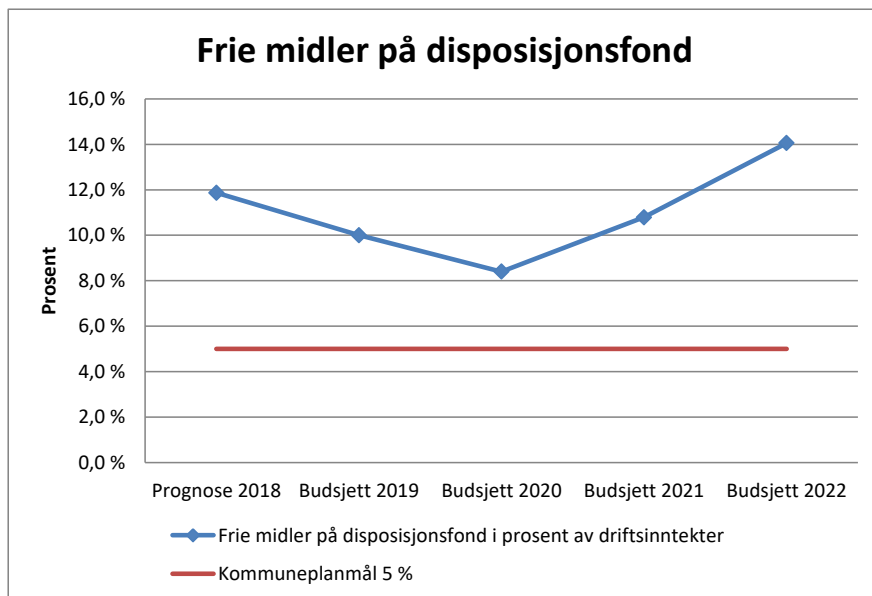
Bruk av disposisjonsfondet er gjort med 10 % egenfinansiering av investeringer. Som det fremgår forventes det en svak reduksjon i fondet i 2019 og 2020, før det forventet å øke igjen fra og med 2021. Behovet for økning i fondet må sees sammen med behovet for investeringer som forventes å komme etter 2022.

Kommunestyrets vedtak

Figurene under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

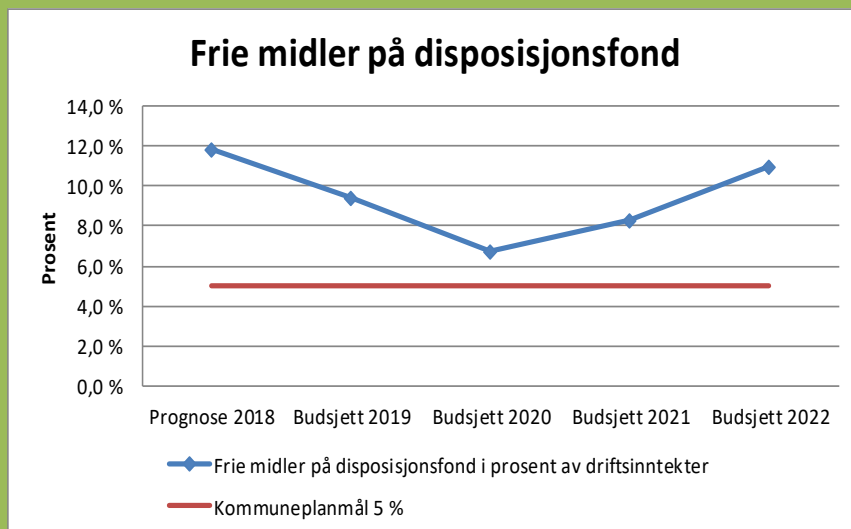
Kommunen har i tillegg et kommuneplanmål om frie midler på disposisjonsfond på 5 prosent mål i forhold til driftsinntekter.

Figuren over viser utviklingen i størrelsen på de frie midlene på disposisjonsfondet sammenliknet med kommuneplanmålet. Som det fremgår av figuren er oppnådd dette målet alle år i handlingsplanperioden.

Kommunestyrets vedtak

Figurene under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Andre fokusområder

Næring

Velferdssamfunnet er avhengig av et levende og vekstkraftig arbeidsliv, som gjennom sin virksomhet skaper verdier og arbeidsplasser. I tillegg til dette har ofte næringsvirksomhet og arbeidsplasser i kommunen positive effekter for lokal identitet, miljø og klima, tidsbesparelser, etc. Nærmere 70 % av de yrkesaktive som bor i Nittedal pendler ut av kommunen for å arbeide. I tillegg har Nittedal kommune betydelige «handelslekkasjer» til de omkringliggende kommunene. Det bør derfor være en ambisjon at kommunen bidrar til å forbedre denne situasjonen.

Føringer

Fra kommuneplan 2015-2027

De overordnede målene i kommuneplanen er en variert og fremtidsrettet næringsstruktur med satsing på følgende hovedområder:

- Eksisterende næringsvirksomhet og nye små og mellomstore bedrifter
- Gründere og annen nybrottsvirksomhet
- Handels- og servicenæringer
- «Grønne næringer», landbruks-, kultur- og opplevelsesbaserte næringer

Temaplaner

- Strategisk næringsplan av 2016 med handlingsdel vedtatt 2018
- Landbruksplan er under revidering
- Kommuneplan og reguleringsplaner

Aktuelle statlige/ regionale føringer

Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre opphørte 1. juli 2018. Disse bestemmelsene trådte i kraft 1. juli 2008 med 10 års varighet, og et midlertidig tiltak for å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre.

KMD understreker at den nasjonale politikken ligger fast, og at de hensynene den rikspolitiske bestemmelsen ivaretok, nå dekkes av de [statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#). For Nittedal er dette regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus hvor Rotnes/Nittedal sentrum er utpekt som et prioritert tettsted.

Status og utfordringer

Strategisk næringsplan for Nittedal kommune ble vedtatt høsten 2016, mens den regionale næringsplanen ved vedtatt høsten 2017 i SNR-kommunene. Handlingsdelen til strategisk næringsplan ble vedtatt i 2018, KST-sak 12/18.

Tilgjengelig og aktuelt areal for ny og endret næringsvirksomhet vil alltid være en grunnleggende rammebetingelse ved nyetableringer og endringer av eksisterende næringsvirksomhet. For Nittedal - hvor mesteparten av arealet er båndlagt i forhold til marka og LNF-områder - betyr dette at vi ikke kan boltre oss fritt, men må sikre en balansert utvikling ved nyetableringer og endring av eksisterende næringsstruktur. Arealtilgangen vil dermed bidra til å styre næringslivsstrukturen.

For å sikre en målrettet og god næringslivsutvikling i årene som kommer er det avgjørende at kommunen har tilstrekkelig næringslivskompetanse. Dette for at Nittedal kommune kan være en interessant samarbeidspartner, som både har og viser forståelse for næringslivets behov, og bidrar til å legge til rette for en ønsket næringslivsutvikling.

Mye av næringslivet i Nittedal ble etablert på 60/70-tallet. Både næringen og næringslokalene er i endring. Kommunen ser en trend i endringen fra store næringsbedrifter/næringsmiddelindustri (særlig i søndre Nittedal), til fokus på handelsnæring, kontorarbeidsplasser og privat tjenesteyting.

Den store pendlingen og handelslekkasjen som er omtalt først i kapittelet er ikke en ønsket situasjon, men en utfordring for kommunen.

Lokalisering av næring og næringsbedrifter er avhengig av gode kommunikasjons-/samferdselslinjer. Dette gjelder både for ansatte, brukere og for varetilførsel.

Prioriteringer for 2019

Videreføre kommunens andels/ansvar slik det fremkommer i handlingsdelen av strategisk næringsplan. Kommunens innsats må tilpasses den økonomiske rammen.

Beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap har fått økt oppmerksomhet de senere årene, dels som følge av klimaendringer med økt sårbarhet for ekstremvær, men også som følge av nye og endrede trusselbilder.

Kommunen har ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område. Kommunen skal arbeide systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

Ansvaret for sikkerhet og beredskap omfatter kommunen som myndighetsutøver, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører.

Føring

Fra kommuneplanen 2015-2027

Mål: Nittedal kommune skal ha beredskap mot uønskede hendelser, og for å redusere konsekvensene av slike hendelser.

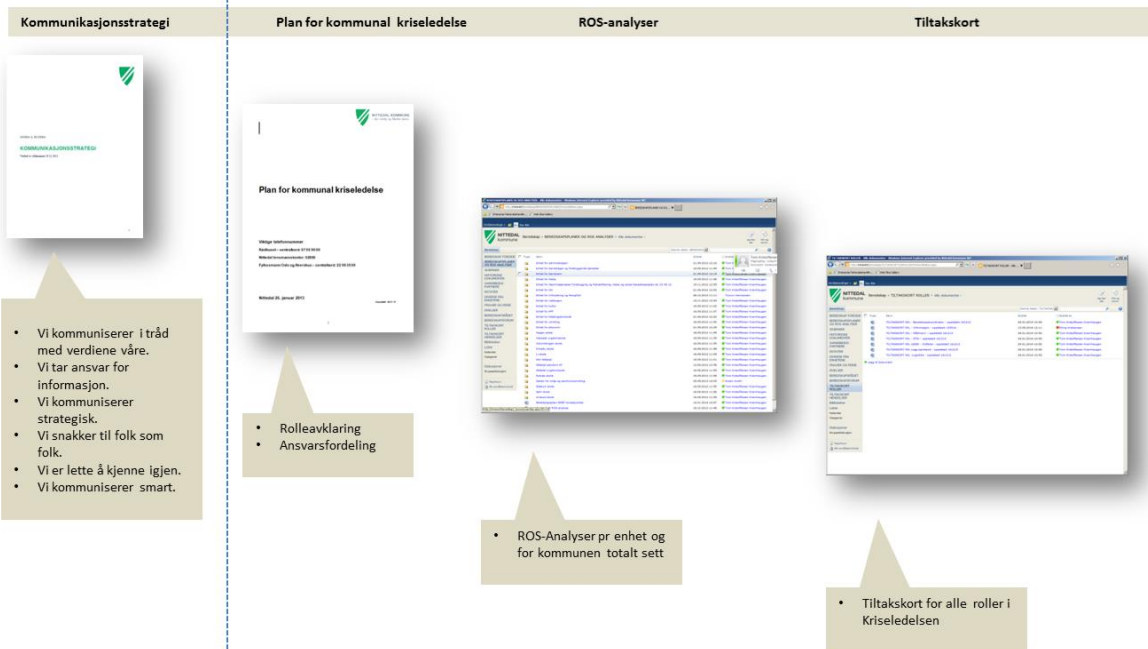
Nittedal kommune skal

- Til enhver tid ha kapasitet og prioritet på hovedutfordringene i nasjonal og kommunal risiko- og sårbarhetsanalyse
- Legge vekt på klimatilpasning i kommunal planlegging
- Rullere/holde oppdatert beredskapsplaner og gjennomføre øvelser
- Ha beredskap og nødstrøm ved elektrisitetsforsyningskrise i kommunen ved sentrale institusjoner

Temaplaner

Plan for kommunal kriseledelse med underliggende dokument, i form av beredskapsplaner for hver enkelt enhet, ROS-analyser og tiltakskort.

Følgende interne dokumenthierarki gjelder for kommunens beredskap:

Aktuelle statlige føringer

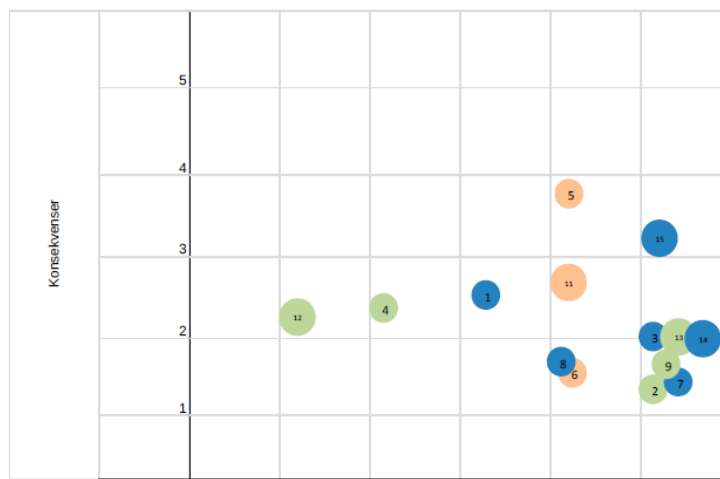
«Forskrift om kommunal beredskapsplikt», hjemlet i, LOV-2010-06-25-45-§15, FOR-2010-06-25-943 Herunder alle aktuelle underliggende statlige og fylkeskommunale dokumenter som regulerer kommunens beredskapsplikt.

Status og utfordringer

I 2016 ble Plan for kommunal kriseledelse revidert. I den sammenheng ble også kommunens overordnede Risiko og sårbarhetsanalyse gjennomgått og endret. Det foreligger nå et oppdatert planverk for kommunens overordnede ansvar. ROS-analysen er som beskrevet nedenfor:

Følgende scenarier er vurdert:

1. Strømransjering
2. Flom sidevassdrag til Nitelva
3. Flom Nitelva
4. Kvikkleireskred
5. Pandemi
6. Skogbrann
7. Trafikkulykke
8. Farlig transport
9. Utslipp av farlige stoffer
10. Atomulykke Kjeller
11. Ekstremvold
12. Dambrudd
13. Tap av data
14. Vannforsyning
15. Ekstremvær

transport», så viser plasseringer.

Nittedal (A=liten sannsynlighet, E=høy sannsynlighet), men konsekvensene er analysert til å være begrenset av et slikt uhell (1=små konsekvenser, 5=store konsekvenser). .

Vedlegg 1: Forskriftsmessige økonomiske oversikter

Alle tall i hele 1000 NOK.

Budsjettskjema 1A - drift	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Skatt på inntekt og formue	-740 249	-770 288	-774 838	-777 353	-781 280	-789 436
Ordinært rammetilskudd	-479 321	-490 012	-538 750	-546 701	-552 484	-559 104
Skatt på eiendom	-49 023	-49 000	-53 500	-53 000	-52 500	-52 000
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-49 059	-44 926	-38 016	-38 057	-35 271	-35 284
- herav tilskudd i sektorene skjema 1B	44 288	37 641	30 710	30 710	30 710	30 710
Sum frie disponible inntekter	-1 273 364	-1 316 585	-1 374 394	-1 384 401	-1 390 825	-1 405 114
Renteinntekter og utbytte	-34 189	-31 594	-32 036	-32 245	-42 194	-51 758
-herav renteinntekter i sektorene skjema 1B	729	465	289	142	89	48
Gevinst på finansielle instrumenter	-329	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag interne lån (Nittedal-eiendom KF)	-32 313	-38 537	-40 441	-44 197	-55 753	-67 271
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	24 313	24 240	38 460	56 778	66 490	68 567
- herav renteutgifter i sektorene skjema 1B	-3 489	-5 100	-8 730	-10 869	-13 758	-15 181
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	46 288	51 240	63 345	77 310	82 225	82 815
Netto finansinntekter/-utgifter	1 010	714	20 887	46 919	37 099	17 220
Dekning av tidl års regnsk merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	88 307	34 696	33 038	17 318	47 244	54 232
-herav ubundne avsetninger i sektorene skjema 1B	-1 800	0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	13 796	344	167	160	160	160
-herav bundne avsetninger i sektorene skjema 1B	-13 803	-344	-167	-160	-160	-160
Bruk av tidl års regnsk mindreforbruk	-51 553	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-5 829	-805	-335	0	0	0
-herav ubundne avsetninger i sektorene skjema 1B	1 359	805	335	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-11 918	-9 047	-12 742	-5 195	-4 961	-4 115
-herav bundne avsetninger i sektorene skjema 1B	11 918	9 047	12 742	5 195	4 961	4 115
Netto avsetninger	30 477	34 696	33 038	17 318	47 244	54 232
Overført til investeringsregnskapet	5	0	0	0	0	0
Sum fordelt til drift før korrigeringer	-1 241 872	-1 281 175	-1 320 469	-1 320 164	-1 306 482	-1 333 662
Til fordeling drift	-1 241 872	-1 281 175	-1 320 469	-1 320 164	-1 306 482	-1 333 662
Sum fordelt drift - skjema 1B	1 213 824	1 281 176	1 320 469	1 320 165	1 306 482	1 333 662
Merforbruk/mindreforbruk	-28 048	1	0	1	0	0

Budsjettskjema 1B - drift	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Helse og velferd	416 673	430 018	451 299	457 682	449 364	459 364
Oppvekst og utdanning	669 010	708 522	719 551	712 441	693 115	693 660
Miljø og samfunn	53 894	50 248	53 774	48 082	46 317	45 882
Stab og støtte	77 669	84 770	87 531	84 729	83 534	82 359
Felleskostnader og -inntekter:						
Reserverte bevilgninger	2 950	16 354	24 000	30 400	30 400	30 400
Kalkulatoriske inntekter selvkost	-12 376	-13 722	-18 345	-20 320	-23 720	-26 577
Nittedal kirkelige fellesråd og trossamfunn	9 357	9 469	9 806	9 806	9 806	9 806
Gnistengruppen AS	3 548	3 610	3 610	3 610	3 610	3 610
Nittedal-eiendom KF	-7 372	-8 093	-10 757	-6 265	14 056	35 158
Diverse utgifter	471	0	0	0	0	0
Sum fordelt drift	1 213 824	1 281 176	1 320 469	1 320 165	1 306 482	1 333 662

Budsjettskjema 2A investering	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Investeringer i anleggsmidler	105 581	130 087	69 450	139 700	135 700	25 000
Utlån og forskutteringer	167 124	202 484	503 576	484 666	144 128	720
Kjøp av aksjer og andeler	3 030	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Avdrag på lån	6 511	6 950	6 625	6 650	6 670	6 695
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	24 418	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	306 664	343 021	583 151	634 516	289 998	35 915
Bruk av lånemidler	-213 677	-281 263	-518 924	-558 710	-199 889	-23 648
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 210	-107	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-40 407	-400	-720	-5 624	-57 850	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 830	-6 413	-1 470	-1 340	-4 800	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-24 060	-4 530	-6 625	-6 650	-6 670	-6 695
Andre inntekter	-8	0	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	-5	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-18 468	-50 308	-55 412	-62 192	-20 789	-5 572
Sum finansiering	-306 665	-343 021	-583 151	-634 516	-289 998	-35 915
Udekket/udisponert	-1	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B investering	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Til investeringer i anleggsmidler fra 2A	105 581	130 087	69 450	139 700	135 700	25 000
<i>Fordelt slik:</i>						
Inventar og utstyr administrative støtteenheter	0	0	0	0	0	0
IKT-investeringer	1 440	4 825	0	0	0	0
Inventar, utstyr og IKT oppevekst og utdanning	9 268	7 125	500	0	0	0
Inventar, utstyr, transportmidler og IKT helse og velferd	7 492	500	1 100	200	0	0
Inventar, utstyr og transportmidler miljø og samfunn	0	0	0	0	0	0
Investeringer vann, avløp og renovasjon	52 994	98 020	62 100	133 000	111 700	25 000
Investeringer samferdsel inkl maskiner	18 747	18 617	5 750	6 500	24 000	0
Investeringer friluftsområder	14 648	1 000	0	0	0	0
Investeringer kirkeformål	125	0	0	0	0	0
Investeringer i idrettsanlegg	0	0	0	0	0	0
Investeringer i bygg	867	0	0	0	0	0
Sum investeringer	105 581	130 087	69 450	139 700	135 700	25 000

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Brukerbetalinger	-57 086	-56 722	-60 778	-60 778	-60 778	-60 778
Andre salgs- og leieinntekter	-111 404	-116 669	-140 185	-152 660	-173 374	-181 653
Overføringer med krav til motytelse	-146 928	-75 801	-88 853	-88 128	-87 928	-87 928
Rammetilskudd	-479 321	-490 012	-538 750	-546 701	-552 484	-559 104
Andre statlige overføringer	-49 059	-44 926	-38 016	-38 057	-35 271	-35 284
Andre overføringer	-5 578	-5 319	-8 319	-10 319	-13 319	-13 319
Skatt på inntekt og formue	-740 249	-770 288	-774 838	-777 353	-781 280	-789 436
Eiendomsskatt	-49 023	-49 000	-53 500	-53 000	-52 500	-52 000
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-1 638 648	-1 608 737	-1 703 239	-1 726 996	-1 756 934	-1 779 502
Lønnsutgifter	679 976	676 053	695 481	695 105	697 368	695 529
Sosiale utgifter	181 612	182 339	187 479	187 762	188 316	187 668
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	149 916	128 987	148 327	147 311	149 882	151 576
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	498 242	541 202	564 162	575 236	612 586	646 613
Overføringer	85 051	68 909	77 867	71 267	35 267	35 267
Avskrivninger	28 467	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Fordelte utgifter	-20 943	-19 240	-19 563	-19 644	-19 726	-19 810
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	1 602 321	1 608 250	1 683 753	1 687 037	1 693 693	1 726 843
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	-36 327	-487	-19 486	-39 959	-63 241	-52 659
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-34 189	-31 594	-32 036	-32 245	-42 194	-51 758
Gevinst på finansielle instrumenter	-329	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-32 364	-38 687	-40 511	-44 267	-55 823	-67 341
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	-66 882	-70 281	-72 547	-76 512	-98 017	-119 099
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	24 313	24 240	38 460	56 778	66 490	68 567
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	46 288	51 240	63 345	77 310	82 225	82 815
Utlån	221	100	100	100	100	100
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	70 822	75 580	101 905	134 188	148 815	151 482
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	3 940	5 299	29 358	57 676	50 798	32 383
Motpost avskrivninger	-28 467	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-60 854	-25 188	-20 128	-12 283	-42 443	-50 276
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-51 553	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-5 829	-805	-335	0	0	0
Bruk av bundne fond	-11 918	-9 047	-12 742	-5 195	-4 961	-4 115
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-69 300	-9 852	-13 077	-5 195	-4 961	-4 115
Overført til investeringsregnskapet	5	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	88 307	34 696	33 038	17 318	47 244	54 232
Avsetninger til bundne fond	13 796	344	167	160	160	160
SUM AVSETNINGER (K)	102 108	35 040	33 205	17 478	47 404	54 392
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	-28 046	0	0	0	0	1
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-1 638 648	-1 608 737	-1 703 239	-1 726 996	-1 756 934	-1 779 502
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-60 854	-25 188	-20 128	-12 283	-42 443	-50 276
Netto driftsresultat i %	3,7 %	1,6 %	1,2 %	0,7 %	2,4 %	2,8 %
Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnutvikling (tall i 1000 kr)						
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)			-1 573 767	-1 585 049	-1 594 272	-1 608 560
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)			-29 778	-14 620	-44 547	-51 535
Netto driftsresultat i %			1,9 %	0,9 %	2,8 %	3,2 %

Økonomisk oversikt investeringer	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-807	-107	0	0	0	0
Andre salgsinntekter	-8	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-6 945	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 830	-6 413	-1 470	-1 340	-4 800	0
Statlige overføringer	-5 818	-400	-720	-5 624	-57 850	0
Andre overføringer	-34 589	0	0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0	0	0
SUM INNTEKTER (L)	-55 997	-6 920	-2 190	-6 964	-62 650	0
Lønnsutgifter	376	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	57	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i kommunal tj.prod.	96 643	123 674	67 980	138 360	130 900	25 000
Kjøp av varer og tj som erstatter kommunal tj.prod.	257	0	0	0	0	0
Overføringer	8 238	6 413	1 470	1 340	4 800	0
Renteutg, provisjoner og andre finansutg	9	0	0	0	0	0
Fordeelte utgifter	0	0	0	0	0	0
SUM UTGIFTER (M)	105 580	130 087	69 450	139 700	135 700	25 000
Avdragsutgifter	6 511	6 950	6 625	6 650	6 670	6 695
Utlån	167 124	202 484	503 576	484 666	144 128	720
Kjøp av aksjer og andeler	3 030	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Dekning tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundne investeringsfond	6 000	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne fond	18 418	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (N)	201 083	212 934	513 701	494 816	154 298	10 915
FINANSIERINGSBEHOV (O = M+N-L)	250 666	336 101	580 961	627 552	227 348	35 915
Bruk av lån	-213 677	-281 263	-518 924	-558 710	-199 889	-23 648
Salg av aksjer og andeler	-1 403	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-17 114	-4 530	-6 625	-6 650	-6 670	-6 695
Overføringer fra driftsregnskapet	-5	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års overskudd	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-15 000	-46 808	-53 412	-60 192	-18 789	-3 572
Bruk av bundne driftsfond	-2 065	-3 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 403	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERING (R)	-250 667	-336 101	-580 961	-627 552	-227 348	-35 915
UDEKKET/UDISPONERT (S = O-R)	-1	0	0	0	0	0

Investeringsplan kommunen - tall i kr. Alle tall er inkl mva innenfor mva-kompensasjonsområdet	2019	2020	2021	2022	Sum 2019-22
Administrative støtteenheter					
Formidlingslån	41 625 000	6 650 000	6 670 000	6 695 000	61 640 000
KL P egenkapitalinnskudd	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	14 000 000
Oppvekst og utdanning					
IP telefoni skoler	500 000				500 000
Helse og velferd					
Kjøkken sykehjem - utstyr	800 000				800 000
Inventar personalbase Skyttatunet	300 000				300 000
Personalbase Kvernstua - inventar		200 000			200 000
Vann, avløp, renovasjon					
VA biler, maskiner og utstyr iht utskiftingsplan			800 000		800 000
Rehabilitering av pumpestasjoner	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	12 000 000
Utbedring av ledningsnett avløp med tilhørende anlegg	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	80 000 000
Utbedring av ledningsnett vann med tilhørende anlegg	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Fremtidig avløpshåndtering/ ekstern tilknytning	37 100 000	108 000 000	85 900 000		231 000 000
Miljø og samfunn					
Skolemesterveien utbedring kryss	3 000 000				3 000 000
Rundell Blomstebakken		3 000 000			3 000 000
Gang/sykkelvei Hakadal stasjon - RV4			20 000 000		20 000 000
Bru Kvernstujordet iht utbyggingsavtale	1 625 000				1 625 000
Gang/sykkelvei fra Borghild Rudsvei til Kvernstujordet		3 500 000	4 000 000		7 500 000
Trafikksikring kommunale veier	1 125 000				1 125 000
Delsum investeringer kommunen	114 575 000	149 850 000	145 870 000	35 195 000	445 490 000

Investeringsplan Nittedal-eiendom KF (kr)	2019	2020	2021	2022	Sum 2019-22
Oppvekst og utdanning					
Elvetangen - skole med uteområde	162 800 000	169 680 000	52 520 000		385 000 000
Elvetangen - idrettshall	46 990 000	48 970 000	15 140 000		111 100 000
Elvetangen - svømmehall	65 330 000	68 080 000	21 090 000		154 500 000
Elvetangen - uteanlegg i tillegg til skoletomt	26 100 000	27 200 000	8 400 000		61 700 000
Elvetangen - vei og samferdsel	44 100 000	106 500 000			150 600 000
Varmtvannsbasseng Nittedal ungdomsskole	19 200 000	9 200 000			28 400 000
Skolebehovsplan - ny Nittedal ungdomsskole	173 800 000	94 675 000			268 475 000
Garderobert Rotneshallen	2 100 000				2 100 000
Slattumhallen	20 000 000	65 000 000	65 000 000		150 000 000
Helse og velferd					
Kjøp av leilighet for personalbase i nytt bokollektiv		1 000 000			1 000 000
Ombygging Skytta sykehjem	3 200 000				3 200 000
Personalbase lokaler Skyttatunet/Bevregrasveien	3 350 000				3 350 000
Boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne			5 000 000		5 000 000
Personalbaser			5 000 000		5 000 000
Nittedal eiendom KF					
Bygningsmessige tilpasninger	900 000	900 000	900 000	900 000	3 600 000
Grunnerverv	5 000 000				5 000 000
Delsum investeringer Nittedal-eiendom KF	572 870 000	591 205 000	173 050 000	900 000	1 338 025 000
Sum investeringer handlingsplanperioden	687 445 000	741 055 000	318 920 000	36 095 000	1 783 515 000

Finansiering (kr)	2019	2020	2021	2022	Sum 2019-22
Refusjon mva for investeringer	105 763 750	107 878 750	33 722 500	180 000	247 545 000
Eksterne tilskudd (trafikksikring, spillemidler, investeringsbidrag)	720 000	5 624 000	57 850 000	0	64 194 000
Mottatte avdrag på utlån	6 625 000	6 650 000	6 670 000	6 695 000	26 640 000
Opptak av formidlingslån fra Husbanken	35 000 000	0	0	0	35 000 000
Låneopptak VAR-området	60 100 000	131 000 000	109 700 000	23 000 000	323 800 000
Bruk av midler fra disposisjonsfond	53 412 000	60 192 000	18 789 000	3 572 000	135 965 000
Bruk av bundet driftsfond NRV2	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Låneopptak investeringslån eks. VAR	423 824 250	427 710 250	90 188 500	648 000	942 371 000
Sum låneopptak inkl. VAR	483 924 250	558 710 250	199 888 000	23 648 000	1 266 170 500
Sum finansiering	687 445 000	741 055 000	318 920 000	36 095 000	1 783 515 000

Forklaringer til investeringstabellene over

Formidlingslån

Det foreslås utlån av 35 mill. kr i startlån i 2019 til kommunens innbyggere. Tilsvarende beløp foreslås tatt opp som lån i Husbanken og fremkommer på egen linje under finansiering. I tillegg budsjetteres det med betaling av avdrag på startlån tatt opp i Husbanken på 6,625 mill. kroner i 2019, økende utover i perioden basert på nedbetalingsplan fra Husbanken. Mottatte avdrag på utlån fremkommer på linjen for dette under finansiering og forventes å være tilsvarende betalingene til Husbanken.

KLP Egenkapitaltilskudd

Kommunen er medeier i Kommunal Landspensjonskasse. Som eier må kommunen bidra med egenkapitaltilskudd og det budsjetteres med dette alle år i handlingsplanperioden basert på mottatt budsjett fra KLP for 2019.

IP telefoni skoler

Budsjettet gjelder oppgradering av telefonisystem (IP-telefoni) på gjenstående skole.

Kjøkken sykehjem – utstyr

Budsjettet gjelder utskifting av diverse kjøkkenmaskiner for å holde matproduksjonen i gang.

Inventar personalbase Skyttatunet

Budsjettet gjelder innredning av ny personalbase i bofellesskapet

Personalbase Kvernstua – inventar

Budsjettet gjelder innredning av personalbase i nytt bofellesskap .

VA biler, maskiner og utstyr ihht utskiftingsplan

Budsjettet gjelder biler, maskiner og utstyr benyttet i vann- og avløpstjenesten, og er i tråd med utskiftingsplan behandlet i KST-sak 44/18

Rehabilitering av pumpestasjoner – avløp

Budsjettet gjelder rehabilitering av pumpestasjoner innen avløp.

Utbedring av ledningsnett avløp med tilhørende anlegg

Budsjettet gjelder rehabilitering av avløpsnettet. Rehabiliteringen foretas etter plan hvor blant annet alder, materiell og stabilitet er lagt til grunn.

Utbedring av ledningsnett vann med tilhørende anlegg

Budsjettet gjelder rehabilitering av vannledningsnettet. Dette foretas fortløpende der det kan gjøres samtidig med rehabilitering av avløpsnettet, eller der det oppstår feil. Investeringen finansieres i sin helhet av midler fra bundet driftsfond NRV 2 med 2 mill. kroner årlig i handlingsplanperioden og er spesifisert på egen linje i finansieringsoversikten.

Fremtidig avløpshåndtering/ekstern tilknytning

Beløpet gjelder tilknytning til fremtidig avløpssystem ved NRA for Nittedal i tråd med vedtatt plan. Tidspunkt og beløp er justert i tråd med fremdrift i inngått avtale med entreprenør.

Skolemesterveien utbedring kryss

Budsjettet gjelder bidrag fra Nittedal kommunens andel til tiltaket med fortau i Skolemesterveien i henhold til utbyggingsavtale.

Rundell Blomsterbakken

Budsjettet gjelder anleggelse av rundell, og er knyttet til trygg skolevei for barna som bor øst for Nitelva.

Gang/sykkelvei Hakadal stasjon – Rv4

Budsjettet gjelder bygging av gang-/sykkelvei fra Hakadal stasjon til rv.4 som manglende ledd i trygg skolevei mellom Hakadalsfeltet og Elvetangen.

Bro Kvernstujordet ihht utbyggingsavtale

Budsjettet gjelder kommunens andel av bro over Ørfiskebekken i henhold til utbyggingsavtale og reguleringsplan.

Gang/sykkelvei fra Borghild Ruds vei til Kvernstujordet

Budsjettet gjelder manglende ledd i sammenhengende gang-/sykkelveinett mellom Kruttverket/Øvre Rotnes og Rådhuskvartalet/sentrum.

Trafikksikring kommunale veier

Budsjettet dekker investeringer innen trafikksikring. Det er budsjettert med 0,72 mill. kroner i tilskudd til «Aksjon skoleveg» til trafikksikring som en del av finansiering av denne investeringen. Hoveddelen av tiltak kommer frem i trafikksikkerhetsplanen.

Investeringsplan i Nittedal-eiendom KF

Under følger korte beskrivelser av bygningsmessige investeringer, for ytterligere detaljer henvises det til handlingsplanen til Nittedal-eiendom KF.

Elvetangen – skole med uteområde

Budsjettet gjelder bygging av felles barneskole med kapasitet på 700 elever. Skolebygget med idrettshall og basseng skal Breeam sertifiseres med ambisjonsnivå Excellent.

Elvetangen – idrettshall

Budsjettet gjelder idrettshall med tribunekapasitet i tilknytning til ny barneskole i Hakadal. Skolebygget med idrettshall og basseng skal Breeam sertifiseres med ambisjonsnivå Excellent. Tilknyttet investeringen er det forutsatt spillemidler på 10,0 mill. kroner i 2021.

Elvetangen - svømmehall

Budsjettet gjelder svømmeanlegg ved den nye barneskolen i Hakadal. KST-sak 90/18: Det skal bygges treningsbasseng med tilsvarende dimensjoner som Libadet (bredde 12,5 m) i stedet for konkurransebasseng (bredde 15,5 m). Generelle læringsarealer for 5. – 7. trinn reduseres med 135 m² og det stilles miljøkrav Breeam excellent uten Breeam sertifisering. Tilknyttet investeringen er det forutsatt spillemidler 23,2 mill. kroner i 2021.

Elvetangen – uteanlegg i tillegg til skoletomt

Dette omfatter utearealet på Elvetangen-tomta utover skoletomt, dvs infrastruktur som interne veier, parkeringsplasser og idrettsanlegg.

Elvetangen – vei og samferdsel

Dette omfatter etablering av nytt kryss, ny kulvert under rv4 og støytiltak på begge sider av rv4.

Varmtvannsbasseng i tilknytning til ny Nittedal ungdomsskole

Budsjettet gjelder bygging av et 12,5m*11,5m opplærings- og terapibasseng i tilknytning til ungdomsskolen. Skolebygget med basseng skal Breeam sertifiseres med ambisjonsnivå Excellent. Tilknyttet investeringen er det forutsatt spillemidler på 5,6 mill. kroner i 2020. Spillemiddelbeløpet forventes å utgjøre 7,6 mill. kroner fratrukket tidligere mottatte spillemidler på 2,0 mill. kroner som kommer til fratrukk.

Skolebehovsplan - ny Nittedal ungdomsskole

Budsjettet gjelder investering i ny Nittedal ungdomsskole for å ivareta elevtallsveksten på ungdomstrinnet. Skolebygget med basseng skal Breeam sertifiseres med ambisjonsnivå Excellent.

Utvidelse av garderobekapasiteten på Rotneshallen

Prosjektet omfatter behov for økt garderobekapasitet for Rotneshallen

---

Kjøp av leilighet for personalbase i nytt bokollektiv

Budsjettet gjelder kjøp av leilighet for personalbase i nytt bokollektiv i Kvernstua og er et tillegg til tidligere budsjettet 3 mill. kroner. Totalt budsjett for kjøp av personalbase utgjør dermed 4 mill. kroner

---

Ombygging Skytta sykehjem

Budsjettet gjelder ombygging for å skjerme rom til en forsterket avdeling for demente

---

Personalbase Skyttatunet/Bevregrasveien

Budsjettet gjelder ny personalbase grunnet avvik fra arbeidstilsynet

---

Boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Budsjettet gjelder et foreløpig estimat av kostnader for å møte behovet for boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne fram mot 2025.

Personalbaser

Budsjettet gjelder et foreløpig estimat for møte behovet for personalbaser knyttet til eldreboliger og boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Bygningsmessig tilpasninger

Budsjettet gjelder investeringstiltak knyttet til bygningsmessige tilpasninger av kommunale bygg når behov oppstår og tiltak innenfor universell utforming.

Grunnerverv

Budsjettet gjelder grunnerverv i kommunen for å realisere øvrige investeringstiltak.

KST-vedtak Slattumhallen

Arbeidet med realiseringen av Slattumhallen tas opp igjen med målsetningen om snarlig bygging på avsatt tomt ved Slattum skole. De idrettsfunksjonene som har ligget i prosjektet tidligere legges til grunn for det videre arbeidet. Materialvalg, estetikk og opparbeiding av utearealer må vurderes ut fra hva som er funksjonelt og godt nok. Mulighetene for å samordne funksjoner som følge av samlokaliseringen mellom skolen og idrettshallen, slik som for eksempel parkering og veier, må utnyttes. Det søkes i tillegg til ordinære spillemidler om midler til flerfunksjonelle idrettsbygg i et program i regi av Norges Idrettsforbund. Det avsettes 150 millioner i investeringsmidler til Slattumhallen. Egenkapitalen for finansiering av Slattumhallen settes til 25 prosent. Investeringen utføres av Nittedal-eiendom KF og konsekvensene av dette innarbeides i foretakets budsjett for 2019 og handlingsplan 2019-2022.

Vedlegg 2: Ikke innarbeidede investeringer i perioden 2019-2022

Investeringene i tabellen under er ikke innarbeidet i rådmannens forslag til handlingsplan 2019-2022.

Ikke innarbeidede investeringer - tall i kr. Alle tall er ink mva innenfor mva-kompensasjonsområdet	2019	2020	2021	2022	Sum 2019-22
Administrative støtteenheter					
Oppvekst og utdanning					
<i>Erstatning av utstyr på skolenes uteområder</i>	500 000				500 000
Helse og velferd					
Vann, avløp, renovasjon					
<i>Etablering anlegg for vann og avløp Kirkebylia</i>		25 000 000			25 000 000
Miljø og samfunn					
<i>Trafikksikkerhet ved Hakadal stasjon</i>		13 000 000			13 000 000
<i>Trafikksikring kommunale veier</i>		1 750 000	1 750 000	1 750 000	5 250 000
<i>Samferdsel - biler, maskiner ihht utskiftingsplan</i>	4 000 000	3 550 000		1 200 000	8 750 000
<i>Adkomst og utfartsparkering Sagerud</i>		8 000 000			8 000 000
Kirken					
<i>Automatisering kirkeklokker Nittedal</i>	300 000				300 000
<i>Automatisering kirkeklokker Hakadal</i>		300 000			300 000
<i>Traktor Nittedal kirkegård</i>				500 000	500 000
Delsum investeringer kommunen	4 800 000	51 600 000	1 750 000	3 450 000	61 600 000
Investeringsplan Nittedal-eiendom KF (kr)					
Oppvekst og utdanning					
<i>Sluttumhallen</i>	76 000 000	8 000 000			84 000 000
Helse og velferd					
<i>Heldøgns plasser/sykehjem</i>		5 000 000	30 000 000	55 000 000	90 000 000
<i>Utefarete - utebod</i>	700 000				700 000
<i>Avlastningsbolig - utebod</i>	320 000				320 000
<i>Boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne</i>		5 000 000		10 000 000	15 000 000
<i>Personalbaser</i>		5 000 000		10 000 000	15 000 000
Nittedal eiendom KF					
<i>Ladepunktstrategi for eksisterende bygg</i>	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Delsum investeringer Nittedal-eiendom KF	78 020 000	24 000 000	31 000 000	76 000 000	209 020 000
Sum investeringer handlingsplanperioden	82 820 000	75 600 000	32 750 000	79 450 000	270 620 000

Vedlegg 3: Prisark for 2019

BETALINGSSATSER FOR LOKALLEIE - ENHET FOR KULTUR

HAKADALSHALLEN - HAKADALSLABBen

Innenbygdsboende		2019
Hakadalslabben	Pr time	kr 225
Hakadalshallen	Pr time	kr 750

Utenbygdsboende		2019
Hakadalslabben	Pr time	kr 295
Hakadalshallen	Pr time	kr 905

BJERTNESHALLEN - BJERTNESLABBen:

Innenbygdsboende		2019
Bjertneshallen	Pr time	kr 450
Bjertneslabben	Pr time	kr 295

Utenbygdsboende		2019
Bjertneshallen	Pr time	kr 585
Bjertneslabben	Pr time	kr 345

LIHALLEN :

Innenbygdsboende		2019
Lihallen	Pr time	kr 750

Utenbygdsboende		2019
Lihallen	Pr time	kr 905

KOMMUNALE BAD :

Innenbygdsboende		2019
Libadet	Pr time	kr 1 145

Utenbygdsboende		2019
Libadet	Pr time	kr 1 495

SKOLEGYMSALER:

Leie av skolegymsaler		2019
Gymsal	Pr time	kr 370

Leie av skolelokaler		2019
Klasserom	Pr time	kr 185
Stort kl.rom	Pr time	kr 400
Spesialrom	Pr time	kr 400
Personalrom	Pr time	kr 400

LI AULA:

Leie av Li aula		2019
Hverdager innenbygdsboende	pr. dag	kr 325
Fr/lør/sønd innenbygdsboende	pr. dag	kr 645
Hverdager utenbygdsboende	pr. dag	kr 1 620
Fr/lør/sønd utenbygdsboende	pr. dag	kr 3 240

RÅDHUSKANTINA:

Leie av rådhuskantina		2019
Mandag - torsdag	pr. gang	kr 430
Fredag	pr. gang	kr 1 075
Lørdag	pr. dag	kr 1 075
Søndag	pr. dag	kr 860
En helg (fredag - søndag)		kr 2 700
Rengjøring/vask etter behov.*	pr. time	kr 585

* Rengjøring/vask betales for minimum to timer

BILLETTPRISER

BILLETTPRISER LIBADET:

Enkeltbilletter	2019
Barn	kr 50
Student / Honnør	kr 70
Voksen	kr 80
Familie	kr 180
Vann gymnastikk (tillegg til billettpris - kun voksne og honnør)	kr 40

Klippekort 12 klipp	2019
Barn	kr 390
Student / Honnør	kr 570
Voksen	kr 720
Familie	kr 1 540
Vann gymnastikk (tillegg til billettpris - kun voksne og honnør)	kr 320

EGENBETALINGSSATSER KULTURSKOLE OG BIBLIOTEK

KULTURSKOLEN:

Kulturskolen		2019
Elevplass piano 20 min/uke	Pr år	kr 3 500
Elevplass sang 20 min/uke	Pr år	kr 3 500
Elevplass gitar 20 min/uke	Pr år	kr 3 500
Elevplass visuell kunst 90 min/uke	Pr år	kr 4 000
Tegne/malekurs etter skoletid 55 min/gang	10 ggr	kr 1 100
Dirigenttjenester	Pr årstime*	kr 10 500
Kunsterisk ledelse korps	Pr år	kr 71 000
Kunsterisk ledelse orkester	Pr år	kr 37 000

*En årstime er en time per uke i 36 uker.

BIBLIOTEK:

Gebyr bibliotek		2019
1. gangs purring	Voksen	kr 40
2. gangs purring	Voksen	kr 80
1. gangs purring	Barn	kr 20
2. gangs purring	Barn	kr 40
Tap av lånekort	Voksen/Barn	kr 20
Tap av bok	Bokens verdi pluss 1.- og 2. gangs purregebyr pluss fakturagebyr på kr 60.	

KULTURVERKET FLAMMEN

Prisliste for saler, utstyr og støttefunksjoner

Storsalen	2019		
	A: For næringsliv, privatpersoner og utenbygds leietakere	B: For lokale kulturutøvere, lokale lag og foreninger, samt kommunale enheter	C: For andre offentlige instanser, frivillige lag og ikke-kommersielle aktører utenfor Nittedal
Måndag-fredag kl. 08.00-16.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)	kr 6 500	kr 1 250	kr 2 000
Måndag-fredag kl. 08.00-16.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 2 500	kr 4 000
Måndag-fredag kl. 16.00-23.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)	kr 10 500 for en forestilling kr 16 000 for to forestillinger	kr 1 250	kr 2 000
Måndag-fredag kl. 16.00-23.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 4 000 kr 6 000 for 2 forestillinger	kr 6 000 kr 9 000 for 2 forestillinger
Lørdag-søndag kl. 10.00-18.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)	kr 15 000 kr 22 000 for 2 forestillinger	kr 2 500	kr 3 750
Lørdag-søndag kl. 10.00-23.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 5 000 kr 7 500 for 2 forestillinger	kr 7 500 kr 10 000 for 2 forestillinger
Leie av teknisk utstyr som er i Storsalen (scene, AV, lyd, lys)	Pris gis på forespørsel ut fra teknisk behov	kr 0	kr 0
Leie av tekniker	kr 3 500 pr. tekniker (inntil 8 t) **	*	*
Betjent billettsalg før forestilling (i timen før forestilling hvis ikke utsolgt)	kr 500	kr 300	kr 400
Leie av Steinway piano	kr 1 000 per dag + evt stemming	kr 0 per dag + evt stemming	kr 0 per dag + evt stemming
Leie av Steinway flygel	kr 2 500 per dag + evt stemming	kr 1 300 per dag + evt stemming	kr 1 300 per dag + evt stemming

*Leietaker må selv leie inn tekniker, godkjent av teknisk leder i Flammen, for bruk av utstyr ut over det helt basale.

**Gjelder ved bruk av utstyr ut over det helt basale.

Hva inngår i leiesummen av Storsalen?

- I leien inngår vask. Ved to forestillinger samme dag, plikter leietaker å rengjøre mellom forestillingene - eller bestille og betale ekstra rengjøring mellom forestillingene.
- I leien av storsalen inngår også leie av garderobe/backstageområde.
- I leien inngår kulturhusets bidrag for planlegging av tekniske løsninger og klargjøring av behov for utstyr.
- Rigging og rydding av sal og scene må brukerne i kategori B og C sørge for selv, mens rigging gjøres av kulturhuset for leietakere i kategori A.
- Alle billetter til forestillinger i salen selges via kulturhusets billettsystem, og billettavgiften belastes publikum.
- Ved ønske om billettsalg i timen før forestilling, belastes kr 300.
- Leie av sal for borgerlige gravferder prissettes i kategori B (lokale kulturutøvere).

Lillesalen	2019		
	A: For næringsliv, privatpersoner og utenbygds leietakere	B: For lokale kulturutøvere, lokale lag og foreninger, samt kommunale enheter	C: For andre offentlige instanser, frivillige lag og ikke-kommersielle aktører utenfor Nittedal
Mandag-fredag kl. 08.00-16.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)	kr 3 000	kr 600	kr 1 000
Mandag-fredag kl. 08.00-16.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 1 000	kr 1 500
Mandag-fredag kl. 16.00-23.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)***	kr 5 000 kr 7 500 for 2 forestillinger	kr 600	kr 1 000
Mandag-fredag kl. 16.00-23.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 2 000 kr 3 000 for 2 forestillinger	kr 3 000 kr 4 500 for 2 forestillinger
Lørdag-søndag kl. 10.00-18.00 ikke-inntektsbringende (f.eks. øvelser)***	kr 7 500 kr 10 000 for 2 forestillinger	kr 1 250	kr 2 000
Lørdag-søndag kl. 10.00-23.00 inntektsbringende (billettsalg)		kr 2 500 kr 3 750 for 2 forestillinger	kr 3 750 kr 5 000 for 2 forestillinger
Leie av teknisk utstyr som er i Storsalen (scene, AV, lyd, lys)	Pris gis på forespørsel ut fra teknisk behov	kr 0	kr 0
Betjent billettsalg før forestilling (i timen før forestilling hvis ikke utsolgt)	kr 500	kr 300	kr 400
Leie av teknikker	kr 3 500 pr. tekniker (inntil 8 t) **	*	*

*Leietaker må selv leie inn teknikker, godkjent av teknisk leder i Flammen, for bruk av utstyr ut over det helt basale.

**Gjelder ved bruk av utstyr ut over det helt basale.

*** Prisen i kolonne B skal benyttes for borgelig visel på det aktuelle tidspunkt. Det påløper normalt ikke ytterligere kostnader for brudeparet jf. Rundskriv fra Barne - og likestillingsdepartementet Q-11/2017.

Hva inngår i leiesummen av Lillesalen?

- I leien inngår vask. ved to forestillinger samme dag, plikter leietaker å rengjøre mellom forestillingene - eller bestille og betale ekstra rengjøring mellom forestillingene.
- I leien av lillesalen inngår også leie av garderobe.
- I leien inngår kulturhusets bidrag for planlegging av tekniske løsninger og klargjøring av behov for utstyr.
- Rigging og rydding av sal og scene må brukerne i kategori B og C sørge for selv, mens rigging gjøres av kulturhuset for leietakere i kategori A.
- Alle billetter til forestillinger i salen selges via kulturhusets billettsystem, og billettavgiften belastes publikum.
- Ved ønske om billettsalg i timen før forestilling, belastes kr 300.
- Leie av sal for borgerlige gravferd prissettes i kategori B (lokale kulturutøvere).

	2019		
	A: For næringsliv, privatpersoner og utenbygds leietakere	B: For lokale kulturutøvere, lokale lag og foreninger, samt kommunale enheter	C: For andre offentlige instanser, frivillige lag og ikke-kommersielle aktører utenfor Nittedal
Kjøkken			
Leie av minikjøkken og salgsdisk i 1. etasje	kr 500	kr 250	kr 250
Leie av anretningskjøkken i underetasjen	kr 1 500	kr 750	kr 750

	2019	
	For lokale voksenband	For lokale barne- og ungdomsband
Bandrom		
Leie av utstyrt bandrom	kr 100 pr time	kr 25 pr time

Kulturskolen/Verket	2019
Leie av prøvesal 1 i Kulturskolen	kr 100 pr time
Leie av prøvesal 2 i Kulturskolen	kr 100 pr time
Leie av Verket aktivitetsrom	kr 100 pr time

BETALINGSSATSER SFO

(med virkning fra 1. februar 2019)

ORDINÆRT OPPHOLD SFO

Tjeneste		2019
SFO 5 dager	Per måned	kr 3 165
SFO 4 dager	Per måned	kr 2 785
SFO 3 dager	Per måned	kr 2 300
SFO 2 dager	Per måned	kr 1 675
SFO 1 dager	Per måned	kr 920

Sen henting	Per påbegynte halvtime	kr 205
Merbruk ihht avtale	Per dag	kr 285
Ekstrabetaling ferie	Per dag	kr 285

EGENBETALING FOR HELSE- OG OMSORGSTJENESTER 2019

Grunnlag for betaling er folketrygdens grunnbeløp (G), som pr mai 2018 er kr 96 883

PRAKTISK BISTAND

Det regnes egenbetaling pr time kr 302. Timeprisen er basert på forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester med ett utgiftsstak pr mnd.

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag	Årsinntekt		Kr pr time 2019	Utgiftstak for egenandel praktisk bistand i kr pr mnd 2019
	Fra	Inntil		
* Inntil 2G	kr 0	kr 193 766	kr 302	kr 210
Fra 2 G -2,5 G	kr 193 766	kr 242 208	kr 302	kr 595
Fra 2,5G -3G	kr 242 209	kr 290 649	kr 302	kr 1 145
Fra 3 G – 4G	kr 290 650	kr 387 532	kr 302	kr 1 600
Fra 4G - 5G	kr 387 533	kr 484 415	kr 302	kr 2 155
Over 5G	kr 484 416	-	kr 302	kr 2 515

* Satsene justeres i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet.

TRYGGHETSALARM

Husstandens samlede inntekt		2019
* Inntil 2G	Pr mnd	kr 210
Over 2G	Pr mnd	kr 450
Installasjon trygghetsalarm	Pr gang	kr 800
Trygghetsalarmsmykke, ved tap	Pr gang	kr 1 085

*Satsene justeres i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet.

ØVRIGE TJENESTER

Tjeneste		2019	Maksimal betaling per måned 2019
Henting - utkjøring av hjelpemidler	Pr gang	kr 250	
Transport Solli aktivitetshus / Markerud	En vei	kr 45	
Transport Solli aktivitetshus / Markerud	Tur/retur	kr 80	
Transport Stammen aktivitetshus	Pr mnd	kr 595	
Lunch Stammen aktivitetshus	Pr mnd	kr 200	
Korttidsopphold i institusjon*	Pr døgn	kr 160	
Middag	Pr gang	kr 80	
Suppe/Dessert	Pr gang	kr 25	
Dagsenter Skytta/Døli; Transport, opphold mat og aktiviteter**	Pr gang	kr 225	kr 2 700
Utleie treningslokaler fysio/HFR	Pr dag	kr 490	
Utleie til private for egentrening	Pr mnd	kr 200	
Skytta utleie kantine og eldresenter	Pr dag	kr 1 100	
Døli utleie peisestue og kantine	Pr dag	kr 1 100	
Generell utleie av kommunale lokaler	Pr dag	kr 1 100	

* Satsene justeres i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet.

** Makspris per måned tilsvarende betaling for 3 dager per uke i 4 uker hver måned

EGENBETALINGSSATSER FRISKLIV OG KURSTILBUD

Kurs	2019
Treningavgift	kr 355
Bramat	kr 510
Røykeslutt	kr 205
Kurs i depresjonsmestring (KID)	kr 525
Kurs i belastningsmestring (KIB)	kr 525
Livslust	kr 150
Søvnkurs	kr 150
Hverdagsglede	kr 150
Sterk og stødig	kr 350
"Takk Bare Bra"	kr 410

EGENANDEL FYSIOTERAPI - EGENANDELSTAK 2

A1a	173	Undersøkelse hos fysioterapeut, inntil 30 minutter. Taksten kan benyttes inntil 4 ganger for samme sykdom/skade per kalenderår.
A1d	173	Undersøkelse hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k inntil 30 minutter. Ved undersøkelse av barn under 16 år kan også fysioterapeut som ikke har rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k benytte taksten. Taksten kan benyttes inntil 4 ganger for samme sykdom/skade per kalenderår.
A10	25	Veiledet trening, minst ½ time
A2a	123	Behandling hos fysioterapeut i 20 min
A2b	160	Behandling hos fysioterapeut i 30 min
A2c	197	Behandling hos fysioterapeut i 40 min
A2e	271	Behandling hos fysioterapeut i 60 min
A2f	382	Behandling hos fysioterapeut i 90 min
A2g	12	Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk treningsterapi eller slyngeterapi. Taksten krever samtidig bruk av enten A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a eller A9a.
A8a	163	Behandling hos manuellterapeut
A8b	59	Tillegg for behandling hos manuellterapeut ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter
A9a	123	Behandling hos fysioterapeut med tilleggskompetanse i psykomotorisk fysioterapi
A9b	39	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter
C34a	55	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de første fem personer i 30 minutter, pr. pasient
C34b	55	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de neste fem (6-10) personer i 30 minutter, pr. pasient
C34c	97	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de første fem personer i 60 minutter, pr. pasient
C34d	97	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de neste fem (6-10) personer i 60 minutter, pr. pasient
C34e	138	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de første fem personer i 90 minutter, pr. pasient
C34f	138	Behandling i grupper inntil 10 personer: For de neste fem (6-10) personer i 90 minutter, pr. pasient
C34g	24	Behandling i grupper: Tillegg for behandling i basseng, pr. pasient

PRISER PÅ FYSIOTERAPITJENESTER FRA 01.10.2018

For fysioterapeuter som har avtale om driftstilskudd med kommunen, eller kommunalt ansatte fysioterapeuter.

Pasientens egenandel som inngår i egenandelstak 2

Undersøkelse inntil 30 minutter	173
Behandling hos fysioterapeut	
20 minutter	123
- Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk trenings- eller slyngeterapi	12
- Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter (kan repeteres 6 ganger)	37
Behandling hos manuellterapeut	163
- Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter (kan repeteres 6 ganger)	59
Behandling hos fysioterapeut med tilleggskompetanse i psykomotorisk fysioterapi	123
- Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter (kan repeteres 6 ganger)	39
Veiledet trening, minst 30 minutter	25
Behandling i grupper:	
30 minutter	55
60 minutter	97
90 minutter	138
- Tillegg for behandling i basseng per pasient	24
Annet som ikke inngår i egenandelstak 2	
Utskrift/kopiering av pasientjournal	85
Ekspedisjonsgebyr	59
Andre tilleggstjenester kan forekomme iht. eget oppslag	

For bestilt time som ikke benyttes, dvs. at pasienten uteblir uten varsel eller avbestiller senere enn 24 timer før avtalt tid, kan pasienten avkreves inntil honorartakst for undersøkelse og/eller behandling.

OPPHOLDSBETALING BARNEHAGE

BETALINGSSATSER ENHET FOR BARNEHAGER OG FOREBYGGENDE TJENESTER

OPPHOLDSBETALING I BARNEHAGENE, HERUNDER REDUSERT BETALING

		1.1.2019- 31.7.2019	Fra 1.8.2019
Oppholdsbetaling*	pr mnd	kr 2 990	kr 3 040

*Redusert oppholdsbetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer avhengig av husholdningens inntekt følger forskrift til barnehageloven.

Det henvises til Nittedal kommunes hjemmeside for nærmere informasjon.

KOST OG ANNET I BARNEHAGENE

Tjeneste		2019
Kost	Per måned	kr 275
For sen henting	Per påbegynte ½-time	kr 245

TIMEPRIS FOR SPESIALPEADGOGOSK HJELP FOR BARN BOSATT UTENFOR KOMMUNEN MED BARNEHAGEPLASS I NITTEDAL KOMMUNE

Tjeneste		2019
Spesialpedagog	pr time	kr 500
Støtte assistent	pr time	kr 340

SKJENKEBEVILLINGSGEBYR 2019

Gebyret er regulert av «FOR 2005-06-08 nr 538: Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.»

§ 6-1. Bevillingsgebyr på kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk utenom Vinmonopolet og kommunal og statlig bevilling for skjenking av alkoholholdig drikk fastsettes for ett kalenderår om gangen for hver enkelt bevilling på grunnlag av forventet mengde alkoholholdig drikk.

Endret ved forskrift 24 juni 2016 nr. 816 (i kraft 1 juli 2016).

§ 6-2. Gebyret skal betales etter følgende satser:

Salg:

- 0,21 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 1
- 0,58 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 2.

Skjenking:

- 0,48 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 1
- 1,26 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 2
- 4,16 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 3.

Bevillingsgebyret utgjør pr. år minimum kr 1660 for salg og kr 5200 for skjenking. Bevillingsmyndigheten kan likevel i særlige tilfeller bestemme at gebyret skal settes lavere. For ambulerende bevilling kan bevillingsmyndigheten kreve et gebyr på inntil kr 370 pr. gang.

Endret ved [forskrifter 8 des 2011 nr. 1218](#) (i kraft 1 jan 2012), [5 des 2012 nr. 1142](#) (i kraft 1 jan 2013), [26 nov 2013 nr. 1381](#) (i kraft 1 jan 2014), [8 des 2014 nr. 1547](#) (i kraft 1 jan 2015), [4 nov 2015 nr. 1294](#) (i kraft 1 jan 2016), [24 juni 2016 nr. 816](#) (i kraft 1 juli 2016), [23 nov 2016 nr. 1361](#) (i kraft 1 jan 2017), [21 nov 2017 nr. 1818](#) (i kraft 1 jan 2018). Endres ved [forskrift 20 nov 2018 nr. 1730](#) (i kraft 1 jan 2019).

§ 6-3. Bevillingsmyndigheten fastsetter frister for bevillingshavers innsendelse av oppgave over forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk og innbetaling av gebyr. Ved årets utløp skal bevillingshaver sende inn oppgave over faktisk omsatt mengde alkohol. Dersom det foreligger et avvik mellom tidligere oppgitt forventet omsetning og faktisk omsetning, kan bevillingsmyndigheten foreta en etterberegning og et etteroppgjør.

TILSYNSAVGIFT FOR SALGSSTEDER FOR TOBAKKSVARER OG TOBAKKSSURROGATER

Gebyret er regulert av «FOR-2017-09-21-1446 Forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv. (tobakkssalgforskriften)»

«§ 24. Tilsynsavgift for salgssteder

Tilsynsmyndigheten kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder for tobakksvarer og tobakkssurrogater til forbruker på 4500 kroner.

Fra midlertidige salgssteder kan tilsynsmyndigheten kreve en årlig tilsynsavgift på 1200 kroner.»

For 2019 gjøres satsene over gjeldende.

Vedlegg 4: Beskrivelse av endringer i sektorenes budsjetter

Sentrale poster

Tiltak i rådmannens forslag - endringer

Rådmannen foreslår å øke tilskuddet til kirkelig fellesråd i tråd med avtale om av justering av dette for lønns- og prisvekst med 0,237 mill. kr årlig fra og med 2019.
Rådmannen foreslår å avsette 2 mill. kroner til omstillingstiltak i 2019.

Oppvekst og utdanningssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - endring

Tall i 1000 kr

Oppvekst og utdanning - endringer	2019	2020	2021	2022
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-4 991	-4 991	-4 991
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-16 150	-16 150
Satsing fra statsbudsjettet tidlig innsats skole	1 039	1 039	1 039	1 039
Digitalisering oppvekst og utdanningssektoren	2 200	2 200	2 200	2 200
Økning i ramme prisjusteringer	613	613	613	613
Personalkostnader folkebad Elvetangen			1 000	2 000
Økning i ramme digitalisering skole	2 500	2 500	2 500	2 500
Økning i ramme elevtallsvekst	7 300	7 300	7 300	7 300
Effektivisering skoledrift Elvetangen			-2 500	-6 000
Kommunestyrets vedtak: Kulturskole	200	200	200	200
Kommunestyrets vedtak: Det grensesløse teatret	50	50	50	50
Kommunestyrets vedtak: Biblioteket - bøker og medier	100			
Kommunestyrets vedtak: Slattumhallen - FDV kostnader og tilsynsvakt			2 050	4 100
Sum endringer	8 002	2 911	-12 689	-13 139

Nedtrekk i ramme fra og med 2019

Dette nedtrekket reflekterer at det forventes færre barn i nittedalsbarnehagene. Det er prioritert å redusere antall assistenter i skolene og redusere kjøp av eksterne tjenester. I tillegg holdes noen stillinger vakant i enhet for barn, unge og familie i påvente av vurdering av enhetens samlede oppgaver og sammensetning.

Nedtrekk i ramme fra og med 2020

Omstilling for å jobbe smartere og mer effektivt gjennom digitalisering og vurdering omfang og nivå på tjenester. Realisere effekt fra tidlig innsats og bedre tverrfaglig samarbeid på tvers av enheter og sektorer.

Nedtrekk i ramme fra og med 2021

Omstilling for å jobbe smartere og mer effektivt gjennom digitalisering og vurdering omfang og nivå på tjenester. Realisere effekt fra tidlig innsats og bedre tverrfaglig samarbeid på tvers av enheter og sektorer.

Satsing fra statsbudsjettet tidlig innsats skole

Satsing fra statsbudsjettet for å følge opp lovkrav i opplæringsloven knyttet til elevens rett til tidlig innsats på 1. – 4. trinn.

Digitalisering oppvekst- og utdanningssektoren

Beløpet skal sikre utskifting av gammelt utstyr, oppgradering, nyinnkjøp og implementering av programvarer samt kompetanseheving i sektoren.

Økning i ramme prisjusteringer

Økning i ramme som følge av økte kostnader til kjøp av tjenester fra andre kommuner, private og Romerike barnevernvakt.

Personalkostnader folkebad Elvetangen

Økning i ramme for å sikre drift av folkebad fra sommeren 2021, når svømmehallen i Hakadal skal stå ferdig.

Økning i ramme digitalisering skole

Økning av rammen for skolene for å sikre bedre digital utvikling i nittedalsskolen. Midlene skal anvendes til å gi flere elever tilgang til relevant utstyr og programvare og gi lærerne økt kompetanse på pedagogiske metoder med digitale verktøyer.

Økning i ramme elevtallsvekst

Økning av rammen for å sikre at nittedalsskolen kan møte økningen i antall elever.

Effektivisering skoledrift Elvetangen

Ved sammenslåing av Hagen og Kirkeby skole til en felles barneskole i Hakadal vil det være mulig å redusere utgifter til skoledrift, hovedsakelig lønnskostnader.

Kommunestyrets vedtak: Kulturskole

Det avsettes kr. 200.000,- årlig til kulturskolen for å finansiere dirigent til aspirantspill for korpselever.

Kommunestyrets vedtak: Det grenseløse teater

Det avsettes kr. 50.000,- årlig til Det grenseløse teateret.

Kommunestyrets vedtak: Bibliotek – bøker og medier

Det avsettes kr. 100.000,- for anskaffelse av media / bøker til biblioteket i 2019.

Kommunestyrets vedtak: Slattumhallen – FDV kostnader og tilsynsvakt

---

Arbeidet med realiseringen av Slattumhallen tas opp igjen med målsetningen om snarlig bygging på avsatt tomt ved Slattum skole. De idrettsfunksjonene som har ligget i prosjektet tidligere legges til grunn for det videre arbeidet. Materialvalg, estetikk og opparbeiding av utearealer må vurderes ut fra hva som er funksjonelt og godt nok. Mulighetene for å samordne funksjoner som følge av samlokaliseringen mellom skolen og idrettshallen, slik som for eksempel parkering og veier, må utnyttes. Det søkes i tillegg til ordinære spillemidler om midler til flerfunksjonelle idrettsbygg i et program i regi av Norges Idrettsforbund. Det avsettes 150 millioner i investeringsmidler til Slattumhallen. Egenkapitalen for finansiering av Slattumhallen settes til 25 prosent. Investeringen utføres av Nittedal-eiendom KF og konsekvensene av dette innarbeides i foretakets budsjett for 2019 og handlingsplan 2019-2022.

Helse og velferdssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - endring

Tall i 1000 kr

Helse og velferd - endringer	2019	2020	2021	2022
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-12 435	-12 435	-12 435	-12 435
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-3 450	-3 450	-3 450
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-16 150	-16 150
Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan rus	669	669	669	669
Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	416	416	416	416
Økning i ramme	21 580	21 580	21 580	21 580
Økning i ramme prisjusteringer	2 225	2 225	2 225	2 225
Økning i ramme drift av borettslag Kvernstujordet		3 000	6 000	6 000
Økning i ramme sykehjemsplasser		6 000	10 000	20 000
Sum endringer	12 455	18 005	8 855	18 855

Nedtrekk i ramme fra og med 2019

I dette nedtrekket er det prioritert å redusere i administrasjon, forvaltingsstillinger, og gjennomføre omstilling for å redusere årsverk innenfor lavterskel og forebyggende tjenester. I tillegg ligger det inne en forventning om å redusere tjenestenivået i vedtakene og redusere pleiefaktor og turnus. Ung i Jobb og frivilligsentralen foreslås avvirket.

Nedtrekk i ramme fra og med 2020

Omstilling for å jobbe smartere og dermed få mer ut av hver krone fortsetter. Digitalisering og velferdsteknologi er viktige strategiske valg. Arbeidet med hva som er «godt nok» fortsetter.

Nedtrekk i ramme fra og med 2021

Omstilling for å jobbe smartere og dermed få mer ut av hver krone fortsetter. Digitalisering og velferdsteknologi er viktige strategiske valg. Arbeidet med hva som er «godt nok» fortsetter.

Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan rus

Midlene er avsatt til å møte nye oppgaver knyttet til ny betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter rus/psykisk helse.

Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan habilitering og rehabilitering

Midlene er avsatt til å møte nye oppgaver knyttet til ny betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter rus/psykisk helse.

Økning i ramme

Økningen er fordelt på enhetene for å videreføre behovsvekst i 2018 som fortsetter i 2019.

Økning i ramme prisjusteringer

Økning i ramme som følge av økte kostnader til kjøp av tjenester fra andre kommuner, private og deltakelse i IKSer og andre interkommunale samarbeid.

Økning i ramme drift av borettslag Kvernstujordet

Økning i ramme halvårsdrift av nytt borettslag i 2020, helårsdrift fra 2021

Økning i ramme sykehjems plasser

Økning i ramme for å møte et økt behov for sykehjems plasser grunnet flere innbyggere over 80 år.

Miljø og samfunnsutviklingssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - endringer

Tall i 1000 kr

Miljø og samfunnsutvikling - endringer	2019	2020	2021	2022
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-632	-632	-632
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-1 330	-1 330
Økning i ramme kommunalteknikk	320	320	320	320
Økning i ramme prisjusteringer	2 410	2 410	2 410	2 410
Kommunestyrets vedtak: Trafikksikkerhet	1 000	1 000	1 000	1 000
Kommunestyrets vedtak: Kulvert Lurslia	3 000			
Sum endringer	5 430	1 798	468	468

Nedtrekk i ramme fra og med 2019

I dette nedtrekket foretas det justering av flere budsjettposter. Sektoren må innrette driften etter generelt lavere rammer, justere bemanningssituasjonen og tjenestenivået. Det er også reforhandlet avtaler som gir utslag allerede i 2019.

Nedtrekk i ramme fra og med 2020

Omlegging av driften i form av organisasjonsendring og reduksjon i stillingsrammer og økt grad av digitalisering.

Nedtrekk i ramme fra og med 2021

Omlegging av driften i form av organisasjonsendring og reduksjon i stillingsrammer og økt grad av digitalisering.

Økning i ramme kommunalteknikk

Økning gjelder utstyr til dagens bil og maskinpark. Det legges samtidig opp til noe utsettelse i investering i nye biler og maskiner.

Økning i ramme prisjusteringer

Beløpet gjelder prisøkning ihht avtale med Regionkontor Landbruk (RKL), og økning i budsjettet til NRBR.

Kommunestyrets vedtak: Trafikksikkerhet

Det avsettes 1,0 mill per år til trafikksikkerhetstiltak. Rådmannen bes spesielt om å vurdere trafikksikkerhetstiltak som er foreslått av barn og unges kommunestyre (BUK).

Kommunestyrets vedtak: Kulvert Lurslia

Rådmannen bes følge opp planene til Bane NOR angående bygging av kulvert ved planovergangen i Lurslia sommeren 2019. Det avsettes 3,0 mill i 2019 for å medfinansiere kulverten i Lurslia.

Stab og støttesektoren

Tiltak i rådmannens forslag - endringer

Tall i 1000 kr

Stab og støtte - endringer	2019	2020	2021	2022
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-927	-927	-927
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-2 370	-2 370
Økning i ramme digitalisering	3 060	3 060	3 060	3 060
Økning i ramme lærlinger	300	300	300	300
Økning i ramme prisjusteringer	263	263	263	263
Sum endringer	2 023	1 096	-1 274	-1 274

Nedtrekk i ramme fra og med 2019

I dette nedtrekket foretas det justering av flere budsjettposter. Enhetene må innrette driften etter generelt lavere rammer, justere bemanningssituasjonen og reforhandle avtaler, med målsetting om å redusere utgiftene til løpende utgifter.

Nedtrekk i ramme fra og med 2020

Omlægging av driften i form av reduksjon i stillingsrammer og økt grad av digitalisering.

Nedtrekk i ramme fra og med 2021

Overgang til digitale forvaltningstjenester, ytterligere reduksjon av stillingshjempler.

Økning i ramme digitalisering

Økende grad av digitalisering i form av kompetansedreining i organisasjonen og investering i automatisert forvaltning.

Økning i ramme lærlinger

Gradvis økning av antallet lærlinger frem mot måltallet 1 lærling pr 1000 innbyggere.

Økning i ramme prisjusteringer

Beregnet prisjustering for forretningsystemene for blant annet HR og Økonomi.

Vedlegg 5: Nittedal kirkelige fellesråds økonomiplan 2019-2022

ØKONOMIPLAN 2019 – 2022

ROTNES KIRKE

Kirkemøtet har vedtatt følgende visjon for Den norske kirke:

Mer himmel på jord

MISJON/VERDIER:

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være:

Bekjennende Vi tilber og bekjenner troen på den treenige Gud sammen med den verdensvide kirken.

Åpen	Vi er et fellesskap preget av likeverd, deltagelse og respekt for mangfold.
Tjenende	Vi viser barmhjertighet, fremmer rettferdighet og verner om skaperverket.
Misjonerende	Vi vitner om Jesus Kristus lokalt og globalt.

Denne overordnede visjon gjenspeiles i menighetsrådenes visjoner:

- **Mer himmel på jord** (Nittedal menighetsråd)
- **Nær Kristus i ord og handling, himmelvendt og jordnær** (Hakadal menighetsråd)

STRATEGISKE MÅL FOR DEN NORSKE KIRKE I BORG FOR PERIODEN 2015-2020:

1. Flere deltar i og opplever gudstjenesten som et inkluderende og trosstyrkende fellesskap.
2. Flere søker dåp, og deltar i trosopplæring.
3. Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Nittedal kirkelige fellesråd ønsker at **kirken skal være en viktig bidragsyter og ressurs for å skape et godt lokalsamfunn preget av nærhet, omsorg og engasjement.**

Vi tror at en livskraftig kirke vil gjøre kommunen til et bedre sted å bo. Dette mener vi blant annet fordi:

- kirken i Nittedal er i nærkontakt med alle slags mennesker gjennom alle livsfaser, fra vugge til grav, i glede så vel som i sorg
- 70 % av kommunens innbyggere er medlemmer av Den norske kirke
- kirken bidrar til fellesskapsfølelse, forankring, mening, støtte, i høytidelige og kritiske situasjoner i livet
- kirken driver et stort arbeid for barn og ungdom med mange forskjellige tilbud
- kirken er en sentral kulturbærer i kommunen, og kirkebygg og kirkegårder representerer tilknytning både til det evige og til slektene som har gått foran

KIRKELIG FELLESRÅDS ANSVAR

Etter kirkeloven § 14 skal kirkelig fellesråd i hver kommune «ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen».

Kirkelig fellesråd er ansvarlig for:

- bygging, drift og vedlikehold av kirker
- anlegg, drift og forvaltning av gravplasser
- opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over fellesrådets budsjett
- anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor
- anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring

KOMMUNENS ANSVAR

Etter kirkeloven § 15 skal kommunen utrede følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd:

- utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker
- utgifter til anlegg og drift av gravplasser
- utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og utgifter til daglig leder av kirkelig fellesråd
- driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold
- utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring
- utgifter til kontorhold for prester

Fellessrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for:

- at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner
- at nødvendig kirkelige tjenester kan ytes
- at arbeidsforholdene for de kirkelige tilsatte er tilfredsstillende
- at menighetsråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp

VURDERING AV FELLESRÅDET ØKONOMISKE SITUASJON

Driftsregnskap 2017 ble gjort opp med et regnskapsmessig overskudd på kr. 90 830.

Kirkelig fellesråds økonomi er fortsatt krevende og det er ikke rom for uforutsette kostnader innenfor eksisterende rammer. Pr 31.12.2017 har fellesrådet kun kr 22 201 på ubundne fond drift.

BEHOV UTOVER HANDLINGSPLAN 2018-2021

Kirkelig fellesråd mottar i 2018 et driftstilskudd fra Nittedal kommune på kr. 8 369 000. I tillegg kommer verdien av tjenesteytingsavtalen på kr. 3 460 000. Utover dette har kirkelig fellesråd behov for følgende:

ELEKTRONISK ARKIVLØSNING

Fellessrådet har ingen elektronisk arkivløsning, noe som gjøre arkivarbeidet lite effektivt og med betydelig fare for at særlig elektronisk korrespondanse ikke blir arkivert. Det blir stadig mer presserende å få en elektronisk løsning.

Kirkepartner IKT AS er kirkens egen leverandør av IKT-tjenester. Initiativtakerne er Kirkerådet, Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA), Opplysningsvesenets fond og Kirkelig fellesråd i Oslo. Kirkepartner IKT AS leverer i dag IKT-tjenester til 3500 brukere.

Kirkepartner IKT skal bidra til å samle enhetene i Den norske kirke til ett IKT-rike, med felles verktøy for alle medarbeidere, og likt servicenivå til alle, der kirkens brukere er i sentrum.

For Nittedal kirkelige fellesråd vil det bety en økt årlig utgift på kr 200 000 å gå over til Kirkepartner, hvor elektronisk arkivløsning er inkludert. I tillegg kommer det er engangskostnad på ca kr 60 000.

Alternativt finnes det en annen leverandør av IKT- tjeneste for kirkelige virksomheter, Agrando, som også tilbyr elektronisk arkiv. Deres løsning er noe rimeligere og vil bety en årlig økt kostnad på i underkant av kr 100 000. Det er ingen etableringskostnad hos denne leverandør. Kirkelig fellesråd bruker i dag flere fagprogrammer som er utviklet og driftes av Agrando.

Fordelen med Kirkepartner er at det er denne leverandøren kirken sentralt har valgt.

Tilstandsrapport Hakadal kirke og Nittedal kirke

Det er nylig utarbeidet en tilstandsrapport for Hakadal kirke og Nittedal kirke, med tilhørende vedlikeholdsplan.

Hakadal kirke har mindre eller moderate avvik, har normal slitasje, og er vedlikeholdt. Overordnet sett er bygningen i god stand. Dette er takket være mye vedlikeholdsarbeid som er utført de siste drøye 20 årene. Vedlikeholdsbehovet nå består hovedsakelig i restaurering av vinduer, samt overflatebehandling innvendig i sakristi.

Rapporten inneholder en del anbefalinger for oppgradering av det elektriske anlegget. Formålet med anbefalingene er å heve kvaliteten på de elektrotekniske installasjonene og bedre drifts- og personsikkerheten. Rapporten inneholder også en del anbefalinger for oppgradering av det VVS-tekniske anlegget. Formålet med anbefalingene er å heve/sikre kvaliteten på installasjonene opp mot dagens krav, samt bedre drifts- og bygningssikkerheten.

Sammendrag kostnader i hele 1000:

Fag	Straks	1-4 år	5-9 år	10 år +
Bygning	181	68	5	118
VVS	20			
Elektro	8	19		
Sum alle fag	209	87	5	118

Den største postene på kort sikt er vedlikehold av samtlige vinduer, kr 181 000. Ellers er vedlikeholdsbehovet moderat de neste 10 årene.

Det må tas forbehold om at det ikke er foretatt en utvendig befaring av kirketårnet.

Nittedal kirke har mindre eller moderate avvik, har normal slitasje, og er vedlikeholdt. Overordnet sett er bygningen i god stand, men har noen avvik når det kommer til grunnmur, takrenner, nedløp og overflatebehandling.

Rapporten inneholder en del anbefalinger for oppgradering av det elektriske anlegget. Formålet med anbefalingene er å heve kvaliteten på de elektrotekniske installasjonene og bedre drifts- og personsikkerheten. Rapporten inneholder også en del anbefalinger for oppgradering av det VVS-tekniske anlegget. Formålet med anbefalingene er å heve/sikre kvaliteten på installasjonene opp mot dagens krav, samt bedre drifts- og bygningssikkerheten.

Sammendrag kostnader i hele 1000:

Fag	Straks	1-4 år	5-9 år	10 år +
Bygning	6	231	494	176
VVS		39		
Elektro	7	17		
Sum alle fag	13	287	494	176

De allerede kjente setningene sør/østlige hjørnet må undersøkes nærmere av statiker for å finne årsak og tiltak. Kun kostnad for denne undersøkelsen er tatt med i kostnadsoverslaget. Undersøkelsen vil finne sted i mai. Det kan derfor komme en større kostnad til utbedring av setningsskaden i tillegg til beløpene som framkommer i tabellen ovenfor.

De andre større vedlikeholdspostene i Nittedal kirke er maling og vedlikehold av vinduene, slipe og lakkere gulv, eventuelt skifte av takrenner/nedløp/beslag, og utskifting av oljefyrt oppvarming. Det tas også her forbehold om at det ikke er foretatt utvendig befarings av kirketårn.

Nittedal kirke har 150-års jubileum i 2019 og det vil bli markert i uke 46. Fellesrådet vil oppfordre kommunen til å bevilge en stor del av det samlede vedlikeholdsbehovet i 2019, slik at kirken kan framstå i sin beste prakt under jubileet.

I den forbindelse har fellesrådet også startet et arbeid for å få laget en sokkel til en døpefont i Nittedal kirke fra 1100-tallet. Foreløpige anslag fra Nidaros domkirke restaureringsarbeider viser at det vil koste ca 50 000.

Informasjonsmedarbeider

Kirken har behov for å styrke og utvikle informasjonsarbeidet. Derfor ønsker vi å tilsette noen som kan ha særlig fokus på dette, samt oppfølging av frivillige. Årlig kostnad ca 500 000.

OPPSUMMERING BEHOV DRIFT	2019	2020	2021	2022
Elektronisk arkiv	260 000	200 000	200 000	200 000
Vedlikehold Hakadal kirke	300 000			
Vedlikehold Nittedal kirke	800 000			

Sokkel middelalder døpefont Nittedal kirke	50 000			
Informasjonsmedarbeider		500 000	500 000	500 000
SUM BEHOV UTOVER DAGENS RAMME	1 410 000	700 000	700 000	700 000

INVESTERINGSBEHOV

Automatisering kirkeklokker

Det er forbundet med stor risiko å gå opp de bratte og smale trappene til klokkene. Ved kraftig vind kreves mye styrke for å åpne lukene. Ved automatisering kan kirkeklokker og luker betjenes fra et panel i sakristiet eller programmeres inn på forhånd. Kiming i forbindelse med høytider kan da skje uten at kirketjener må dra til kirken. Det vil være lettere å få vikarer som kirketjener, siden svært mange kvier seg for å klatre opp i kirketårnet for å ringe.

Asfaltering parkeringsplass Nittedal kirke

Bruken og presset på parkeringsplassen har økte betydelig etter at kirkestua ble tatt i bruk. Det er derfor et stort behov for å asfaltere og oppmerke parkeringsplassen slik at den kan utnyttes optimalt, forhindre parkeringskaos og redusere støvplager.

Det er behov for ny traktor på Nittedal kirkegård. Nåværende traktor ble kjøpt inn i 2007, og vil være 15 år i 2022.

Tallene er oppgitt i hele tusen:

INVESTERINGER	2019	2020	2021	2022
Automatisering kirkeklokker Nittedal	300 000			
Automatisering kirkeklokker Hakadal		300 000		
Asfaltering parkeringsplass Nittedal kirke	500 000			
Ny traktor Nittedal kirkegård				500 000
SUM	800 000	300 000		500 000

Vedlegg 6: Identifiserte investeringsbehov etter 2022

Under fremkommer identifiserte store investeringsbehov som ligger rett i etterkant av handlingsplanperioden 2019-2022. Beløpene i tabellen er grove anslag og er kun en indikasjon på fremtidige investeringsbehov.

Større investeringer etter 2022 - grove anslag i kr inkl. mva

	Totalt
<i>Rotnes skole</i>	350 000 000
<i>Idrettshall ved Rotnes skole</i>	100 000 000
<i>Ulverud skole</i>	85 000 000
<i>Ny Bjertnes barnehage</i>	80 000 000
<i>Ny Tøyen barnehage</i>	80 000 000
<i>Ny sentrumsbarnehage</i>	80 000 000
<i>Heldøgns plasser/sykehjem</i>	90 000 000
<i>Bofellesskap rus/psykiatri</i>	20 000 000
<i>Nye lokaler dagsenter</i>	40 000 000
Sum	925 000 000

Vedlegg 7: Enhetenes budsjetttrammer

Helse og velferdssektor - Alle tall i hele 1000 NOK.

Kommunalssjef helse og velferd

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	31 357	31 357	31 357	31 357
Lønnsjusteringer 2018	1 128	1 128	1 128	1 128
Økning i ramme prisjusteringer	455	455	455	455
Økning ramme	7 200	7 200	7 200	7 200
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-1 935	-1 935	-1 935	-1 935
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-3 450	-3 450	-3 450
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-16 150	-16 150
Sum	38 205	34 755	18 605	18 605

Bolig og tilflytting

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	4 368	4 368	4 368	4 368
Lønnsjusteringer 2018	54	54	54	54
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-800	-800	-800	-800
Sum	3 622	3 622	3 622	3 622

Tildeling

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	52 866	52 866	52 866	52 866
Lønnsjusteringer 2018	199	199	199	199
Oppgaver overført fra enhet for tilrettelagte tjenester	1 785	1 785	1 785	1 785
Oppgaver fra enhet for HFR	5 668	5 668	5 668	5 668
Oppgaver til enhet for HFR	-1 813	-1 813	-1 813	-1 813
Økning i ramme prisjusteringer	1 611	1 612	1 612	1 612
Økning ramme	6 100	6 100	6 100	6 100
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-3 600	-3 600	-3 600	-3 600
Sum	62 816	62 817	62 817	62 817

Tilrettelagte tjenester

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	96 023	96 023	96 023	96 023
Økt husleie 2019	127	127	127	127
Oppgaver overført til enhet for institusjon	-1 235	-1 235	-1 235	-1 235
Oppgaver overført til tildelingsenheten	-1 785	-1 785	-1 785	-1 785
Lønnsjusteringer 2018	1 163	1 163	1 163	1 163
Økning ramme	3 500	3 500	3 500	3 500
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Økning i ramme drift av borettslag Kvernstujordet		3 000	6 000	6 000
Sum	96 193	99 193	102 193	102 193

Institusjon

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	122 625	122 625	122 625	122 625
Økt husleie 2019	811	811	811	811
Oppgaver overført fra enhet for tilrettelagte tjenester	1 235	1 235	1 235	1 235
Lønnsjusteringer 2018	1 431	1 431	1 431	1 431
Økning ramme	2 080	2 080	2 080	2 080
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-700	-700	-700	-700
Økning i ramme sykehjemsplasser		6 000	10 000	20 000
Sum	127 482	133 482	137 482	147 482

Hjemmetjenester, forebyggende og rehabilitering (HFR)

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	66 495	66 495	66 495	66 495
Økt husleie 2019	38	38	38	38
Lønnsjusteringer 2018	1 070	1 070	1 070	1 070
Oppgaver til Tildelingsenheten	-5 668	-5 668	-5 668	-5 668
Oppgaver fra Tildelingsenheten	1 813	1 813	1 813	1 813
Oppgaver til Psykisk helse og rus	-2 770	-2 770	-2 770	-2 770
Økning i ramme prisjusteringer	159	159	159	159
Økning ramme	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum	63 337	63 337	63 337	63 337

NAV

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	31 920	32 120	32 320	32 320
Økt husleie 2019	8	8	8	8
Lønnsjusteringer 2018	149	149	149	149
Oppgaver til psykisk helse og rus	-40	-40	-40	-40
Økning ramme	500	500	500	500
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sum	31 337	31 537	31 737	31 737

Psykisk helse og rus

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	25 868	26 500	27 132	27 132
Økt husleie 2019	51	51	51	51
Oppgaver fra NAV	40	40	40	40
Oppgaver fra kultur	816	816	816	816
Oppgaver fra HFR	2 770	2 770	2 770	2 770
Lønnsjusteringer 2018	277	277	277	277
Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan rus	669	669	669	669
Satsing fra statsbudsjettet opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	416	416	416	416
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Sum	28 307	28 939	29 571	29 571

Sum helse og velferd	451 299	457 682	449 364	459 364
-----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Oppvekst og utdanningssektor – Alle tall i 1000 kr

Kommunalssjef oppvekst og utdanning

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	5 090	4 390	4 390	4 390
Prisjustering avtaler	613	613	613	613
Digitalisering oppvekst og utdanningssektoren	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum	7 903	7 203	7 203	7 203

Barnehager og forebyggende tjenester

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	237 345	237 345	237 345	237 345
Økt husleie 2019	129	129	129	129
Lønnsjusteringer 2018	838	838	838	838
Nedtrekk ramme fra og med 2019	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Sum	236 412	236 412	236 412	236 412

Kultur

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	42 032	42 332	44 632	47 132
Økt husleie 2019	1 199	1 199	1 199	1 199
Lønnsjusteringer 2018	236	236	236	236
Personalkostnader folkebad Elvetangen			1 000	2 000
KST-vedtak Kulturskolen, dirigent aspirantspill korps	200	200	200	200
KST-vedtak Tilskudd til Det grenseløse teateret	50	50	50	50
KST-vedtak Biblioteket, media og bøker	100	0	0	0
KST-vedtak Slattumhallen, drift	0	0	2 050	4 100
Sum	43 817	44 017	49 367	54 917

Barn, unge og familie (tidligere PPT)

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	34 643	34 643	34 643	34 643
Lønnsjusteringer 2018	363	363	363	363
Økt husleie 2019	62	62	62	62
Nedtrekk ramme fra og med 2019	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Sum	33 968	33 968	33 968	33 968

Barnevern

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	38 839	38 839	38 839	38 839
Lønnsjusteringer 2018	274	274	274	274
Nedtrekk ramme fra og med 2019	-500	-500	-500	-500
Sum	38 613	38 613	38 613	38 613

Grunnskolen

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	344 658	343 039	337 013	335 508
Økt husleie 2019	1 825	1 825	1 825	1 825
Lønnsjusteringer 2018	4 016	4 016	4 016	4 016
Økning i ramme elevtallsvekst	7 300	7 300	7 300	7 300
Satsing fra statsbudsjettet tidlig innsats skole	1 039	1 039	1 039	1 039
Økning i ramme digitalisering skole	2 500	2 500	2 500	2 500
Effektivisering skoledrift Elvetangen			-2 500	-6 000
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-4 991	-4 991	-4 991
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-16 150	-16 150
Sum	358 838	352 228	327 552	322 547

Sum oppvekst og utdanning	719 551	712 441	693 115	693 660
----------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Miljø og samfunnsutviklingssektor – Alle tall i 1000 kr

Kommunalsjef miljø og samfunnsutvikling

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	4 748	4 303	4 303	4 303
Økning i ramme prisjusteringer	46	46	46	46
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-632	-632	-632
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-1 330	-1 330
KST-vedtak Lurslia, tilskudd til kulvert	3 000	0	0	0
Sum	7 794	3 717	2 387	2 387

Plan, byggesak og geodata

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	10 729	9 549	9 549	9 549
Lønnsjusteringer 2018	12	12	12	12
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-580	-580	-580	-580
Sum	10 161	8 981	8 981	8 981

Kommunalteknikk

	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	31 843	31 408	30 973	30 538
Økt husleie 2019	1 007	1 007	1 007	1 007
Lønnsjusteringer 2018	5	5	5	5
Økning i ramme prisjusteringer	2 364	2 364	2 364	2 364
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-720	-720	-720	-720
Økning i ramme kommunalteknikk	320	320	320	320
KST-vedtak Trafikksikkerhet	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum	35 819	35 384	34 949	34 514

Sum miljø og samfunn	53 774	48 082	46 317	45 882
-----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Stab og støttesektor – Alle tall i 1000 kr

Administrasjon	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	17 106	15 931	17 106	15 931
Lønnsjusteringer 2018	23	23	23	23
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-150	-150	-150	-150
Økning i ramme prisjusteringer	56	56	56	56
Økning i ramme digitalisering	1 000	1 000	1 000	1 000
Nedtrekk i ramme fra og med 2020		-927	-927	-927
Nedtrekk i ramme fra og med 2021			-2 370	-2 370
Sum	18 035	15 933	14 738	13 563
Human resources (HR)				
	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	16 165	16 165	16 165	16 165
Lønnsjusteringer 2018	100	100	100	100
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-810	-810	-810	-810
Økning i ramme prisjusteringer	40	40	40	40
Økning i ramme lærlinger	300	300	300	300
Sum	15 795	15 795	15 795	15 795
Kommunikasjon og samfunnskontakt				
	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	21 898	21 198	21 198	21 198
Økt husleie 2018	486	486	486	486
Økt husleie 2019	528	528	528	528
Lønnsjusteringer 2018	53	53	53	53
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-350	-350	-350	-350
Sum	22 615	21 915	21 915	21 915
Økonomi				
	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	13 712	13 712	13 712	13 712
Lønnsjusteringer 2018	72	72	72	72
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-110	-110	-110	-110
Økning i ramme prisjusteringer	167	167	167	167
Sum	13 841	13 841	13 841	13 841
IKT				
	2019	2020	2021	2022
Ramme HP 2018-2021	15 342	15 342	15 342	15 342
Lønnsjusteringer 2018	23	23	23	23
Nedtrekk i ramme fra og med 2019	-180	-180	-180	-180
Økning i ramme digitalisering	1 860	1 860	1 860	1 860
Økning i ramme prisjusteringer	200	200	200	200
Sum	17 245	17 245	17 245	17 245
Sum administrative støtteenheter	87 531	84 729	83 534	82 359

NITTEDALKOMMUNE

der storby møter marka

Sentralbord: 67 05 90 00

Epost: postmottak@nittedal.kommune.no

Besøksadresse: Rådhusveien 1, 1482 Nittedal

www.nittedal.kommune.no

der storby møter marka